

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מזה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזִּמְעָשׁ
לְהַקְדִּישׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

סוכות א תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

נילף מינה - ממעילה. מה מכירה - אינה מתקיימת אלא על ידי אחר - הגבגב מוכר והלוקח לוקח. אם מכירה - אפילו טבחה שליח נתייבחה הגבגב בתשלומי ארבעה חומשה. או מכיר - לרבות אפילו שליח. תחת השור תחת השת - דחד מינייהו יתירה הוא. ודרשו: לרבות שאם מינה שליח תתווה לטבח - חביב הגבגב. מאי איכא למיטר - נילף מינה שליח שליח לרבר עבירה הוא ולא שלוחו

מורד במלכות היה דקאמר ליה ואדוני יואב כו - פירש בקונטרס: דמורד היה מהא דקאמר "אדוני יואב" בפני המלך דוד. ולא נהירא, שהרי יואב לא היה מורד במלכותו! ואומר רבינו מאיר אביו של רבינו תום: מה שאמר לו דוד שילך לביתו לאבול ולשתות והוא מיאן דברו, כדכתיב "כל עבדי אדוני על פני השדה חונים ואני אבא אל ביתי לאבול" וגו'! ומיהו לא היה לו לטבר. ואל מפרשים הדמורד היה - שהקדים לומר "אדוני יואב" קודם המלך דוד.

שלא מציע בכל התורה כולה זה נהנה מה מתחייב - והא תמרו: והא איכא מעילה, שאם אמר הגובר לשליח "אבול כבר זה של הקדש", והשליח לא ידע שהוא של הקדש - רחייב המשלח, ואמאי? זה נהנה מה מתחייב הוא ויש מעילה לא מתחייב המשלח על ידי הגנת השליח, אלא על ידי הגבהה דשליח, דמיד דאגבהה שליח - קנייה. והיה שעתא חביב משלח. אמנם מסופק היה רבינו יצחק באומר לשליח "וחשך ידך לכב שכן ותנהג מן הסיכה", או "שב על ערות של הקדש", או "התחמם בנידו עלה", והשליח לא ידע דהם של הקדש. והשאת לא עשה שליח, אלא מן ההנאה - אם יתחייב המשלח, כדאמרינן גבי מעילה, או דילמא: זה נהנה מה מתחייב לא אמרינן.

ולא אמר להם אתם עדי הכי בני דלא הוו קודשי - פתשטא דהוו קידושיך משמע דלא מצריכי לומר "אתם עדיי" כי אם מוראם כדאמר בסנהדרין (כטא), שאם אמר לחבירו "אתה חייב לי מנה" הודה בפני שנים, אם לא אמר אחד מהם "אתם עדיי" - יכול לומר לו היום או למחר "משעה יאין בך", מיהו. אי לא טעני - לא טענינן ליה. אבל עשו אדם שלא השביע עצמו. כגון אם הודה הלוה בפני שנים "חייב אני לך" בלא תביעת המלוה - טענינן ליה אפילו כי לא טען.

עד כן באן פליגי אלא כו - תימה: אמאי קאמר "עד כן באן לא פליגי"? כי נגמ פליגי - מי לא פריך שפיר ממילתיה דבית הלל? ויש רמיזא דהיינו טעמא דלא רצה למפטר מבת הלל, דהוה מצו לשנויי איפוך. כדמסני בסמוך.

וכן קבר אפילו מיניו שמונים נמי פטור?! - אלא: דינא רבא ודינא זוטא איכא בינייהו. ואיפיעית אימא: שאני תהם דגלי רחמנא אתו הרגת בהרב בני עמון. - ואידך: הרי לך בהרב בני עמון, מה הרב בני עמון אין אתה נענש עליו - אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו. מאי מטעמא - מורד במלכות הוה, דקאמר ליה "יאדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חונים". אמר רבא: אם תמצוי לומר, סבר שמאי שני כתובים הפאחד פאחד מלמדן, מודה באומר לשלוחו "צא בעול את העררה" ו"אכול את החלב" - שהוא תיב ושולחו פטור, שלא מיצינו בכל התורה פולא זה נהנה מה מתחייב. איחמו, רב אמר: שליח נעשה עד, דבי רבי שילא אמרי: אין שליח נעשה עד. מאי מטעמא דבי רבי שילא? אולימא משום דלא אמר ליה "הוי לי עד", אלא מעתה, קידש אשה בפני שנים ולא אמר להם "אתם עדיי" - הכי נמי דלא הוה קידושי?! אלא, רב אמר: שליח נעשה עד - אולימא קא מאלמנא למילתיה. דבי רבי שילא אמרי: אין שליח נעשה עד, פינן דלאמר מר "שלוחו של אדם פמותו" - הוה ליה בגופיה. מיתבי: אמר רבי שילא "צאו וקדשו לי האשה" - אהר שליח, ושנים עדים, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: פולקם שלוחין חי, ואין שליח נעשה עד. עד כן לא פליגי אלא בשלשה, אבל בשנים - דברי הכל לא! - הוא דאמר פי האי תנא, דתנא: רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שליח ועד אהר, ובית הלל אומרים: שליח ושני עדים. - ורב פבית שמאי? - איפוך. ורב אהר בריה דרבא מתני איפכא: רב אמר: אין שליח נעשה עד, דבי רבי שילא אמרי: שליח נעשה עד. והילכתא: שליח נעשה עד. אמר רבא אמר רב נחמן: אמר לשנים "צאו וקדשו לי את האשה" - הן הן שלוחין, הן הן עדיי. וכן בגידושיין, וכן

גרסין. ולמא דאמר אין מלמדן - ולית לן למלמד ממעילה וטביחה דיש שליח לרבר עבירה. ומסברא אין שליח, דאית לן לממור דיש לו לשמוע דברי הרב, והני "ההוא" "ההוא" מאי דריש בהו? למעוטי שנים אוהוין וכו' - שפטורין מחמתא דשהתי חוץ. ההוא ולא אנוס - ד"ההוא" משמע שיהא בהייתו ויביישוב דעתו. קסבר שני כתובים הכאים כתיב מלמדן? וילף ממעילה וטביחה דיש שליח לרבר עבירה. והני "ההוא" דריש לה: חד - למעוטי שנים אוהוין, וחד - למעוטי אנוס. ולית לא דרישה ד"הוא" "הוא", מכלל התנא קמא כו' - בתמיה. דינא רבא ודינא זוטא איכא בינייהו - לשמאי מיוזבי כדרינא רבא - בעונש גדול. ולתנא קמא לא מיעבד כולי האי כהורג עצמו, אלא כגורם לו. ואדני יואב - הוה מר, ושרא ד"אדון" בפני המלך. אם תמצוי לומר - דהאי חייב דקאמר שמאי - בדוני אדם קאמר, וילף ממעילה וטביחה, וקסבר שני כתובים הכאים כתיב כו' - אפילו הכי מודה הוא באומר כו', והואיל נהנה שליח זה. שליח נעשה עד - בין לקידושין, בין ששלח ממון לבעל חובו - מצטרף שליח עם עד לחיות שנים. או אם שנייהם שולחים זהו ביחד - שניהם מעידים בדבר. הכי נמי דלא הוה קידושי? - הרי ראובן ובי אמרינן בסנהדרין (כטא): צריך שיאמר "אתם עדיי" - הני מליי בעוד הודאה, שפעמים אדם מודה לחובטו מנה ואומר "הדיין מלפני" שרצה להשתוקי מעלו עד לאחר זמן, ואף על פי שאינו חייב לו כלום. לפיכך אין השומע יכול להעיד "בפני הודיה" עד שיאמר "אתם עדי", אבל בעלמא - לא. אולימא למילתא - דערות. כשעשה הדרב על ידי השליח, הוא דאמר - רב. שליח ועד אחד - ויכולי להעיד על הדרב. איפוך - דבית הלל לבית שמאי. מתני איפכא - לפלוגתא דאמריא. והלכתא שליח נעשה עד גרסין. הן הן עדיי - דשליח נעשה עד. וכן בגרושין - אם שלח גט לאשתו על ידי שנים.

וכן ו"הוא" "ההוא" לא דריש - מודה באומר לשלוחו "צא בעול את העררה" ו"אכול את החלב" - שהוא תיב ושולחו פטור, שלא מיצינו בכל התורה פולא זה נהנה מה מתחייב. איחמו, רב אמר: שליח נעשה עד, דבי רבי שילא אמרי: אין שליח נעשה עד. מאי מטעמא דבי רבי שילא? אולימא משום דלא אמר ליה "הוי לי עד", אלא מעתה, קידש אשה בפני שנים ולא אמר להם "אתם עדיי" - הכי נמי דלא הוה קידושי?! אלא, רב אמר: שליח נעשה עד - אולימא קא מאלמנא למילתיה. דבי רבי שילא אמרי: אין שליח נעשה עד, פינן דלאמר מר "שלוחו של אדם פמותו" - הוה ליה בגופיה. מיתבי: אמר רבי שילא "צאו וקדשו לי האשה" - אהר שליח, ושנים עדים, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: פולקם שלוחין חי, ואין שליח נעשה עד. עד כן לא פליגי אלא בשלשה, אבל בשנים - דברי הכל לא! - הוא דאמר פי האי תנא, דתנא: רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שליח ועד אהר, ובית הלל אומרים: שליח ושני עדים. - ורב פבית שמאי? - איפוך. ורב אהר בריה דרבא מתני איפכא: רב אמר: אין שליח נעשה עד, דבי רבי שילא אמרי: שליח נעשה עד. והילכתא: שליח נעשה עד. אמר רבא אמר רב נחמן: אמר לשנים "צאו וקדשו לי את האשה" - הן הן שלוחין, הן הן עדיי. וכן בגידושיין, וכן

וכן

וכן בדיני ממונות - תימה, דאמר בירושלמי: וכן בקדושין - הוא דתמא בשטר, אבל בכסף - לא; ויש לומר: דהויא - בחר דתקון רבנן שבועת היסט. **לעולם** קסבר המלוה את חבריו בעדים אין צריך לפרועו בעדים כו' - תימה: דמשמע דאי הוה אמרינן דצריך לפרועו בעדים - לא ניתא שפיר. וליתא, דאפילו למאן דאמר דצריך לפרועו בעדים נחא שפיר דמהבני, דהא קיימא לן (שבועות

- 1 מה(ב), דאפילו למאן דאמר המלוה לחבירו בעדים
- 2 צריך לפרועו בעדים, המפקיד לחבירו בעדים -
- 3 אין צריך לחזורו בעדים. דבמאן הוה לומר
- 4 "החזרתיו לך", במיזע דאי בעי אמר "אנסוס". והבא
- 5 איידי בפקדון, דהא פקדון גינהו אינל העדים,
- 6 שהלה מסר להני כדי להלליכו - ואם כן נאמנים
- 7 לומר "פרעננס" גזו דביכולי לומר "הפרעננס"
- 8 ללוה! ויש לומר: דמכל מקום אפילו גבי פקדון
- 9 אין נאמנים אלא שבועה, כדאמר ההם (בבא
- 10 בתרא ע"ב). אטו כי אמר נאנסו מי לא שבועה
- 11 בעיז וכל דעו שאני נאנסו בלא שבועה - אין
- 12 ממש בעדותו, כמו שאפרש בסמוך.

והשתא דתקון רבנן שבועת היסט כו' - ואם תאמר: מכל מקום למה לא יהיו העדים נאמנים לאחד שבועתו לומר "פרעננס" שהרי שוב אינם נוגעים בעדות! ואומר רבינו יצחק: ולכך אין נאמנים לאחד שבועתו - משום דרמזנא אמר (ברביע י"ג) "על פי שנים יקום דבר", ומשמע דנאמנים בדבריו בלבד. אבל העדים הטעונים לישבע קודם שיאמנו בדיהם - אין ממש בעדותם. ויש שמקשה: היך אמרינן מנו דביכי למימר "אהדריננו ללוה" כיון דשנים הם, הא אמר בפרק "האשה שמתארבע" (כתובת י"ב): לא שנו אלא דאמר "אנוסים היינו מחמת נפשות", אבל אמרו "אנוסים מחמת מונח" - אין נאמנים. ומקשה ההם רבינו יצחק: אמאי לא יהו נאמנים לומר "שמתארבע" במיזע דאי בעי אמרו "אנוסים היינו מחמת נפשות"? ומתוך רבינו יצחק: ובישני עדים לא שייך לומר מנו, שיהו נאמנים במגו - לפי שאין האחד יודע מה בדעת חברו לטעון, אם כן האבא, אמאי נאמנים עמנו? ואומר דרב רבינו יעקב מקוצי:

בדטבעה שנפטרים בה ממנוין בן הבא - בטוחים הם על זה שיאמרו דבר אחד, ולכך אמרינן הבא דנאמנים במגו. אבל בחדיא דפרק "האשה שנתארמלה" (שם) דליכא דררא דממונא לגבי העדים - מהו דאי אין נאמנים במגו. בן אבי חיוד עיר ארמלה חבירו לטעון. **תנן** ההם נערה המאורסה היא ואביה מקבלין גישה - פירוש: הקונטרס: דוקא נערה, אבל קטנה - דבר הכל אביה ולא היא, ואף על גב דאמרינן בפרק "התקבל" (גיטין ס"א) שלש מדות בקטן, וקאמר: ובגדו קטנה מתגרשת בקידוש אביה, פירוש: שמקבלת גישה. צריך לומר דמיידי בתומה, אבל בשבועתא אפילו יש לה אב, אבל מן האירוסין - אב גיה והיא, ומיזו, דקיימי דלקבן שמעתינן קאמר: קטנה שאמרה "התקבל לי גיטה" - אינו גיה ושיגיע גיטה לידה, משמע: אבל כשהגיע גט לידה - מתגרשת, ואף על גב דמוקי כשאין לה אב - היינו מוקדייא לה דיוקא דהא נערה הוה ויז גט, אבל מכל מקום מתולדה הוה סלקא דעתך דמיידי בבישה לה אב, אפילו בה משמע כשיגיע גט לידה מתגרשת, שמע מינה - קטנה יש לה די לקבל גיטה: לכך פירש רבינו יצחק בן רבינו מאיר דנקט נערה, והוא הדין קטנה. והוא דנקט נערה - לחדושיה דרב רבי יוחזק, דאפילו בערה - אביה ולא היא, ושבו חור בן רש"י והגיה בפירושו, דנקט נערה והוא הדין קטנה.

ובל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש - פירוש בקונטרס: לא על ידי עצמה לא על ידי אביה, לפי שהיא כשומה, ושוטה ממעטין בפרק "ורוש" (בבמות ק"ג) מ"משלחה ואינה חזרת", ואם כן, לפי זה קטנה שאינה יודעת לשמור גיטה - אינה מתגרשת לא על ידי אביה ולא על ידיה. ורבינו משה פירש: דקטנה מתגרשת על ידי אביה, ומביא רביה מירושלמי, דקאמר ההם: מה טעם שוטה אינה מתגרשת? פליגי בה אמוראי, חד אמר: משום גרידה, פירוש שלא יהו נמשכים אחריה להפקידה. וחד אמר: משום שגיטה יכולה לשמור את גיטה, פירוש: שחזרת, ומביא מבייבידו - איכא כנייהו תלה מילי, עירב גורשה, יש לה אב וכולה לשמור גיטה, עתיש שוטה ועתיש חלומה, ופירש רבינו חזקוני: במכסת גימתא פרק "אבן גרידה" - מגורשת, דכיון דלא הוה האי איסורא דנגררת אלא מדרבנן - שרי בדיעבד. למאן דאמר משום דמשלחה חזורת - אינה מתגרשת, דכיון דהוה האי איסורא דאורייתא - אסור אפילו בדיעבד, יש לה אב וכולה לשמור גיטה; למאן דאמר משום גרידה - אסור לגרשה לכתחילה, ולמאן דאמר משום דמשלחה חזורת - אמאי לכתחילה מתגרשת, דזו אינה חזרת, לפי שאינה משמרה של האחור. עתיש שוטה ועתיש חלומה; למאן דאמר משום גרידה - אסור לגרשה לכתחילה, דילמא יתגה בה מנתה הפקר. למאן דאמר משום דמשלחה חזורת - זו אינה חזרת בשמורשה של האחור, וכולה לגרשה של האחור. אבמה. אם כן משמע מתוך הירושלמי דקטנה כשיש לה אב - אינה מתגרשת. ורבינו משה פירש: לפי זה לא לשמור את גיטה, ואמר משום דמשלחה חזורת - מתגרשת, דזו אינה חזרת, שאביה משמרה שאינה חזרת, אף על גב דקאמר ההם דמשום גרידה אסור - הני מילי בגדולה היא שוטה, לפי שיש לה תאה ובני אדם לחוטים אחריה. ודעי נמי שאינה חזרת - מכל מקום איכא למיחש ששום גרידה, אבל בקטנה לראו בת תאה - ליכא למיחש כלל, ומתגרשת.

וכן בדיני פטונות - אם שלח חוב למלוה על ידי שנים. דלפיסרה קאמי - הלכך, מה להם לאוסרה עליהם ועל כל העולם בשקר. דאיתא לבי תרי לא חזיא - וכיון דתרי ניתאו - לא משקרי. **מאי קסבר** - רב נחמן, דאמר: וכן בדיני ממונות. **אי קסבר** המלוה צריך לפרועו בעדים - לא נאמן לומר "פרעת" - והיכי מהימני לומר

"נתנננס למלוה"? הרי נוגעים בעדותם הן **דאי** - אם שאם לא יאמרו "מעידין אנו שקבילם המלוה" - אמר לן לוח "פרעניו מה שמסרתו לכם". ופגמינס שמסרו להם בעדים. **אמר** רבי: והשתא ללוה - למשלח, ואין עליהם אפילו שבעה, שהרי אין הודאה במקצת כאן, **יבלי** למישר - נמי, "היכי היבנא למלוה" ודבריון קיימי, ובתורת עדות, שאינם נוגעין בעדותן, והשתא דתקון רבנן שבועת היסט - שאפילו מי שאינו מודה במקצת השלילו עליו שבעה. משתא, אפילו סברין לן המלוה את חברו בעדים אין צריך לפרועו בעדים - אמר רבי: נוגעין בעדותן; דאי אמרי "אהדריננו ניהלך" בעי אשבעי - לפיכך הן מעידין שקבל מלוה מידם, כדי שיפטרן מן השבעה. וטח הוא להם להפסידי כמלוה למלוה מהלשבע בשקר, דאף על גב דחשידי אממונא - לא חשידי אשבעתא. וליכך בממון לא אמרינן "הן הן עדי", וכיון דעדים לא הוו - הרי הדין הוה כדיון הקצוב בממון (מה"ב) דהוה נהני על פקטסה משתבעי אינהו דייהו בהו להו למלוה ונפטרין מן השלוח, דהוה האמינין בשבעה שמסר לן מעותיה, אבל מלוה אמר שאין נאמנין לו בשבעה, ומתשבע דלא שגחלש בשקר, ופרש ליה למלוה, נערה המאורסה - הוא הדין לקטנה, והאי דפליגי בערה - להודיעך כחו דרבי יוחזק, **היא ואביה** - או היא או אביה, היא - שיהי בגדולה היא ויש לה יד, ואמה תורה (ברביע כ"ד) "ונתן בידיה", ואביה שותרהה וכתה לו לקבל קידושיה, ואיתקש יציאה לחייה, דוקא נערה, אבל קטנה - אביה ולא היא, דוקא מן האירוסין, אבל מן התשואין - היא ולא אביה, דמשנשאת אין לאביה רשות

בה. אין שתי ידים וכותב אחד - בגוף אחד, וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש - אפילו על ידי אביה, דהא שוטה היא, והוא רבי יצחק "ושלחה מביתו" (שם) - מי משלחה אותה חזרת, יצתה. ורבינו משה פירש: דמכסת גימתא פרק "אבן גרידה" - מגורשת, וכרבי יהודה - אינה מקדשת, **מאי קמפא** דרבי יוחנן **אליבא** דרבנן - דעיני ליה בין קדושין לגירושין, גירושין דמכנתא עצמה - עקבלת גיטה לרשות אביה, אמרינן דאביה נמי ניתא ליה שתקל היא, והוה גיטא. אמר רבינו יעקב בביבמות קרייה

מאמר. **קטנה** -

קטנה -

קמנה – שהיא שומרת יבם מן האירוסין, דעדין רשות אביה עליה כל זמן שלא השיאה. והנערה בין מדעת אביה וכו' – אלמא: היכא דמפקעת עצמה מרשות אב – קיימי נמי רבנן במילתייהו: קידושין דמדתה – דבעינן דעת המקנה. אביה ולא היא – שהותרה זוכתה לו. אבל גירושין, שישנה בעל כרחיה – בין היא בין אביה. דמה לנו לדעתה. כי מקבל איהו – נמי על כרחיה הוא. ורבי היא

במאמר דבעל כרחיה רבי היא – ואם תאמר: אם כן מאי קאמר קטנה אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה. והנערה מדעתה ומדת אביה? ואי כרבי – הא לא בעינן לא דעתה ולא דעת אביהו ויש לומר דרבי קאמר: צריך להודיע לא או לאביה, ואחר כך יקדשה בעל כרחיה. **מאי** – שזא מאמר – פירוש: אמאי מחלק מאמר מגירושין? אי משום דמאמר בעל כרחיה גירושין נמי בעל כרחיה גירושין

רבי יהודה אומר שבונה לא לך לא לך חיוב על כולו אחת – אך גירסת הקונטרס, ופירש דבעינן זה הוי פרטא. אבל מאמר ”שבונה לא לך ולא לך” – כללא הוי, ואינו חיוב אלא אחת, דהיינו מסיקן על ענין ראשון. ורבינו חם גורס איפכא. דארברה, בשאמר ”ולא לך ולא לך” – משמע שהוא נשבע לכל אחת, אבל בשאמר ”לא לך לא לך” – אינו חיוב אלא אחת.

צווח ריש לקיש ויצאה היתה – ואף על גב דאפילו ריש לקיש לא מקיש שהיה לציצאה, שהיא קטנה ולא מתורשת את על ידי עצמה לרבנן, אם יש לה דעת לשמור גיטה, ואינה מתקשת על ידי עצמה – מכל מקום יש לנו להשוותה בכל מה שנוכל מלשון ”ויצאה...” היתה” – אם כן אין לנו לחלק בין קידושין לגירושין בנערה. דגדו נמי דמחלק גבי קטנה – היינו משום שאין לה די לקבל קידושין. אבל לקבל גיטה יש לה די כיון שבנשאת.

במין יצא לטעני – פירש הקונטרס לא היתה שהות שבה בנתיים, כמו שולה דגיס מן הים והמחבת נתנה על האור לתת בתוכה בשמן לטגון. ורבינו גמאל פירש: דשני מקומות הם וקרויבם זה לזה. כלומר: אין אדם משקר בהא גונא דכיון דמקום קרוב הוא סברי א מי שקרנא – אתי איש אחרניא ומכחשני. והלכך לא משקר. קטנה

- 1 – דאמר: מאמר תופס ביבמה בעל כרחיה, אם זרק לה כסף, ואמר לה "רבי את מקודשת לי".
- 2 רבי אמר קנה – כשאר מאמר, להיות צריכה גט למאמר זה. אם בא להרץ ביאה דיבמה קניא לה בעל כרחיה, דנפקא לן מ"ויבמה" בפרק קמא דיבמות (ח.ג). והכי נמי מסבירא – דהא דקתני גבי מאמר "כי היא בין אבדי" – במאמר על כרחיה קאי. אבל שר' קידושין – אביה ולא היא. כרבי יוחנן. מפרקתני ספא – בהדיא: והנערה – בין מדעת אביה בין מדעת עצמה, מה שאין בין קידושין. הייא רבי יהודה היא – ואם תאמר: במאמר מאי טעמא מורא, ומאי שזא מאמר מגירושין? הרי שניהם על כרחיה לקביה פריך לה, ומשני: שכן וקוקה ועומדת, מה שאין בין מגירושין מופעי ליה – ואפילו בגירושין דאיתנהו בעל כרחיה פליגי רבי יודנה, נמי: ואמאי אין שתי ידיים זכות כחתה מאי שזא מאמר – כיון דבגירושין פליגי, דאיתניהו בעל כרחיה, ומאי שזא מאמר דמורה בה הוה וקוקה ועומדת – לא מפיך תופס בה כלל. והשתא דאית להכי – דתלית טעמא משום דוקקה ועומדת – לרבי יוחנן נמי, לטעמיה קמא דרובי רבי יוחנן למילתייהו דרבנן, דגירושין מנסת עצמה לרשות אביה, וקידושין מפקעת עצמה, ואותיבנא ממאמר דמפקעת עצמה – לא תיקשי. דאיכא לטעני נמי שאני מאמר הואיל וקוקה ועומדת. בה ובשלושה – לא: ואמאי נערה יש לה אב – לא מקדשה עצמה. אלא: סלקא דעתך דברי הכל היא. התקדשי לי בו – אם יש באתח מןו שוה פרטה – מקודשת, ואם לאו – איך מצטרפין לשוה פרטה. דכיון דאמר בכל חזא "התקדשי לי" כל חזא הוו קידושין באפי נפשיותה. מאן תנא – דבעינן "התקדשי" "התקדשי", ואי לא אמר "התקדשי" לכל חזא, אלא "התקדשי לי בו וכו'" – הוו מצטרפי לפרטה. רבי שמעון היא דאמר – גבי חמישה טובעין אותה הן לנו פרוקן של בידך, ואמר: שבעה שאין לך בידך, לך ולא לך – אינו חיוב אלא אחת, עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. ובפרטי סבר לה כרבי שמעון – דלא חשיב פרטא עד שיאמר לכל אחד ואחד שבעה. כלל אינו חיוב אלא אחת – ובשבועת מפרש איהוה כללו של רבי מאיר ופרטו. שבועת – שאין לך בידך, ולא לך, ולא לך, ולא לך. חיוב אשם גוליות. לא לך לא לך – דוקא בלא ידיו. אבל "ולא לך ולא לך" – כללא חוי. אבל לא לך שבועת – דבעינן שבועה באחרונה. כלל לא הזכיר שבועה תחלה – לא שדינן אכולהו, וכללא חוי. אלא – ממתיהו דהתקדשי התקדשי רבי שמעון היא. ובשליחות סבר לה כרבי יהודה – דאביה ולא היא. אמא נמי לא היא כי מדרשא אבל רבי אבין הוה כבי מדרשא – והוא אמר לי, לאחר שיצא, שחברו כל חברותי של בית המדרש, ונמנו ונמרו כרבי יוחנן, בדקדושין – אביה ולא היא. כי כרביא – תרגום של עגור, *רואה"ל בלעז. ויצאה היתה – כך היה צועק: הוא כתוב "ויצאה... היתה", והיא כביא: מה גירושין בין היא בין אביה. אמר ליה: ואבין בר סמכא הוא – בלשון שאילה קאמר ליה: ובקי אתה כרבי אבין זה, שיש לסמוך על דבריו, וממדיק בשמועתו שאינו משיבא? במין יצא למגני – לא היתה לו שהות שבה בנתיים כשביצא מבית המדרש אמהר לי מיד, כשולח גז מן הים והמחבת נתנה על האור לתת בתוכה בשמן לטגון. **פירושה"ל בלעז. אמא לא רבי אבין כרבי חייא – בשמועתו זו ער רבי אבין, לא שמעתי איהו אבין הוא.

קמנה מן האירוסין אין עושים בה מאמר אלא מדעת אביה. והנערה – בין מדעת עצמה בין מדעת אביה, (מה שאין בין קידושין!) אלא אי איתמר, הכי איתמר: אמר רבי יוסף ברבי חנינא: מאי טעמיה דרבי יוחנן אליבא דרבנן? קידושין, דמדעתה – אביה ולא היא. גירושין, דבעל כרחיה – בין היא בין אביה. הרי מאמר דמדעתה, וקתני: בין היא ובין אביה! – התם במאמר דבעל כרחיה, ורבי היא. דתניא: העושה מאמר ביבמתו שלא מדעתה; רבי אומר: קנה, וקטנים אומרים לא קנה. מאי טעמיה דרבנן? – גמר מביאה דיקמה; מה ביאה דיקמה בעל כרחיה – אף הכא נמי בעל כרחיה. ורבנן קנה, לפינן מקידושין; מה קידושין דמדעתה – אף הכא נמי דמדעתה. במאי קמיפלגי? רבי סבר: מילי דיקמה מיקמה הוה ליה למילי. ורבנן סברי: קידושין מקדושין הוה ליה למילי. הכי נמי מסתברא פרקא מתרין רבי יוחנן, מדקתני ספא: מה שאין בין קידושין. – אלא נימא תיחיה תיובתא דריש לקיש? – אמר לך ריש לקיש: הא מגני – רבי יהודה היא, דאמר: אין שתי ידיים זכות פאחת. – אי רבי יהודה – מה שאין בין קידושין! מה שאין בין מגירושין מופעי ליה? – אין הכי נמי. אידי דתנא מאמר דרבי לקדושין – תנא נמי: מה שאין בין קידושין. – ורבי יהודה, מאי שזא מאמר? – הואיל וקוקה ועומדת. – השתא דאית ליה רבי יוחנן נמי לא תיקשי לך מעיקרא; שאני מאמר הואיל וקוקה ועומדת. תנן: האיש מקדש את בתו בשתיא נערה, בו ובשלוהו. בו ובשלוהו – אין, בה ובשלוהו – לא, תיובתא דריש לקיש? – אמר לך ריש לקיש: הא נמי רבי יהודה היא. – וגי מצית מוקמת לה פרבי יהודה? וקתני ספא: האומר לאשה "התקדשי לי בתמיה זו" "התקדשי לי בו". ואמרין: מאן תנא "התקדשי" "התקדשי"? ואמר רבה: רבי שמעון היא, דאמר: עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. וכי תימא: פולה רבי יהודה, ובפרטי סבר לה פרבי שמעון – וגי סבר לה? והתניא: זה הפלגל – כלל – אינו חיוב אלא אחת, פרט – חיוב על כל אחת ואחת, דרבי רבי מאיר, רבי יהודה אומר: "שבועה לא לך, לא לך, לא לך" – חיוב על כל אחת ואחת. רבי אילעור אומר: "לא לך, לא לך, לא לך" – חיוב על כל אחת ואחת. רבי שמעון אומר: לעולם אינו חיוב עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד! – אלא, פולה רבי שמעון היא, ובשליחות סבר לה כרבי יהודה. רבי אסי לא על לבי מדרשא. אשפחיה לרבי ירמא, אמר ליה: מאי אמור האידינא בי מדרשא? אמר ליה: אף אנא לא עייל, רבי אבין הוא דעייל, ואמר: תברותא פולה פרבי יוחנן, וצווח ריש לקיש פי פרוביא: "ויצאה" "היתה" וליבא דאשגח ביה. אמר ליה: רבי אבין בר סמכא הוא? – אמר ליה: אין, כמין יצא למגני הוא. אמר רב נחמן בר יצחק: אנא לא רבי אבין פרבי חייא, ולא רבי אבין בר פתנא, אלא רבי אבין סתם. – למאי נפקא מניה? למורקא דידיה אדידיה. בעא מניה רבא מרב נחמן: נערה

מדרשא אבל רבי אבין הוה כבי מדרשא – והוא אמר לי, לאחר שיצא, שחברו כל חברותי של בית המדרש, ונמנו ונמרו כרבי יוחנן, בדקדושין – אביה ולא היא. כי כרביא – תרגום של עגור, *רואה"ל בלעז. ויצאה היתה – כך היה צועק: הוא כתוב "ויצאה... היתה", והיא כביא: מה גירושין בין היא בין אביה. אמר ליה: ואבין בר סמכא הוא – בלשון שאילה קאמר ליה: ובקי אתה כרבי אבין זה, שיש לסמוך על דבריו, וממדיק בשמועתו שאינו משיבא? במין יצא למגני – לא היתה לו שהות שבה בנתיים כשביצא מבית המדרש אמהר לי מיד, כשולח גז מן הים והמחבת נתנה על האור לתת בתוכה בשמן לטגון. **פירושה"ל בלעז. אמא לא רבי אבין כרבי חייא – בשמועתו זו ער רבי אבין, לא שמעתי איהו אבין הוא.

קמנה שנתקשה שלא לדעת אביה – ונראה דהוא הדין בענדה איכא חיודש לריש לקיש אליבא דרבי יהודה, ולרבי יוחנן אליבא דכולי עלמא. והא דנקיט קטנה – משום דבענדה לא שכיח למימר "צריכה מין" דאין מיןאן בענדה. כדאמר (נדה נבא, עד: מאן הובת מנאמא, ע"ד שחכמי מנאמא שתי בערות.

מאן דמתני הא – פירש בגיטות: מאן דמתני פלוגתא דעולא אדשמואל לא מתני אדשמואל האי פירוש דפריש בר הב נתמך; והוא ששייכו: אלא סבר דאמר שמואל כי בר נתמך; ושמוס הכי פליג עלייהו. איכא אדמואי אמר עולא: אפילו מיןאן אינה צריכה. פירש בקונטרס: ואפילו שידכו. זה דחוק ברשן; אך בלא שידכו דוקא – מאן דמיכא "צריכה דאמי" לישנא קמא? וקשה: דאין זו סברה לומר שתהא חלוקה כל כך. דהא לעיל פריך מגרמא: אף על גב דשייכו – אלא סברה לומר א שיהיב פישט והוא ששייכו צורך מיןאן, והבא בלישנא דאיכא דאמרי אמרינן דלא צריך לכך נראה לפרש: דלעיל לא מיירי אלא דוקא בלא שידכו, וש חלוקה בין איכא דשמואל ללישנא קמא; דלישנא קמא פליג אדרב אדמואי, כדפריש בקונטרס, דמאן דמתני פלוגתא דעולא אדרב שמואל כו'. ולכך איכא דאמרי דכולי עלמא סבירא דלא פליג אדשמואל, ומילתא אמר נפשיה אימנר בלא שידכו. ובר אמר דהא ובר אמר דהא ולא פליג. **אלא** דקדישה נפשה וקתינ דבעיא מיןאן – היתובתא דעולא, אדמואי: אפילו מיןאן אינה צריכה. ואם תאמר: מיןאן מי ינחא? אי איהו דאמר דבעיא מן ביהי ימיןאן, והבא קאמר "או מיןאן" – דמשמע דלא בעיא גט! ויש לומר: דלמינה לשמואל – לא קשיא לן מירי, דאיכא למיירי דלעיל מיירי בשידך, והבא מיירי בולא שידך. ולמי לא מפרך אלא מיןאן. אלא לעיל קשה: דאי מיירי בשידך – גט מיןאן בעי לפירוש רבינו יצחק, ללישנא דאיכא דאמרי, ולפירוש הקונטרס מיןאן מילא לא צריך. ואי מיירי בולא שידך – אפילו מיןאן לא צריך. בן פירוש הקונטרס בן פירוש רבינו יצחק. אלא

נערה – לרובן דאמרי: מקבלת את גיטה, מדה שתעשה אחר שליח לקבל את גיטה בחיי אביה? כד אביה כו' – הא דאמרי רבנן דהיא עצמה מקבלת מאי סבירא להו – ליד אביה מימור לה, או לחצר אביה מימור לה? ופי' מספקא ליה לרבא – שיהא על אדם בן דעת תורת הצר כשהוא ניעור? ישן ויהא משפירתי הרי זה גט. דהיא לה חצר והמשפירתי לדעתה, על דהה. ניעור אינו גט –

נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מירי בעלעה?
כד אביה דמיא או כחצר אביה דמיא? כד אביה דמיא; מה אביה כושוי שליח – אף היא נמי כושוי שליח. או דילמא כחצר אביה דמיא, ועד דמיא גיטא ליה – לא מיפרישה. ופי' מספקא ליה לרבא הא? והאמר רבא: כתב גט ונתנו מירי עבדה ישן ומשפירתי – הרי זה גט. ניעור – אינו גט. ניעור אמאי אינו גט – דהויא לה חצר משפירתי שלא לדעתה. ואי סלקא דעתך כחצר אביה דמיא – פי' גטא גיטה ליה נמי לא תיגריש, דהויא לה חצר המשפירתי שלא לדעת אביה! אלא לעולם פשימא ליה דכי יד אביה דמיא. והכי קמיבעיא ליה: מי אלימא כד אביה לשונה איהו שליח, או לא? – אמר ליה: אין עושה שליח. איתביה: קמנה שאמרה "התקבל לי גיט" – אינו גט עד שגיגע גט ליה. הא נערה – הרי זה גט! – הכא במאי עסקינן – בשאין לה אב. – הא מוקתני ספא: אם אמר אביה "צא וקבל גט לבתי", אם רצה בעל לחזור בו – לא חזור. מפלג דרישא ברשן לה אב עסקינן! – חסורי מיחבא, והכי קתני: קמנה שאמרה "התקבל לי גיט" – אינו גט עד שגיגע גט ליה. הא נערה – הרי זה גט. במה דברים אמורים – כשאין לה אב, אבל יש לה אב, ואמר אביה "צא וקבל לבתי גיטה" ורצה בעל לחזור – לא חזור. איתמר, איתמר, קמנה שנתקדשה שלא לדעת אביה; אמר שמואל: צריכה גט, וצריכה מיןאן. אמר קרנא: דברים בגו! אם גט – למה? אמר רבא: אבא בר אבא נהצא האב בקדישה ויאימר בו – והוא שהצרכנו גט סבור שנתרצה האב בקדישה, והוא לה גרושתו מעליא, ושבו אין קדושין והפסד לו באחיותה. שאחור ורשותו כברת, דכתיב (ויקרא יז) "בחייה" – כל שבחיה, ואי קדיש אחותה – אתי לאפקוק בלא גט. והוא ששייכו – הא דאמר רביא גט – כששידך בה לאביה קודם קידושין, איכא דליכא דספקי שמא נהצא בשמעיה, והוה ליה קדושין למפרע. אפילו מיןאן אינה צריכה – שאין מעשה קטנה כלום בחיי אביה. ותמאה מגרמא אפילו שידכו אמר עולא דאין מיןאן אינה צריכה? ומשני דמתני הא לא מתני הא – מאן דמתני פלוגתא דעולא אדשמואל – לא מתני אדשמואל האי פירושא דפריש בר הב נתמך; והוא ששייכו ביבמות שפוטרת צרותין מן החליצה מן הויבום, ולפי' לה מוקא שהערוה והנפלת לויבם לפני קידוכו לפני ערוב בבת – פטורה, ופטרת צרותה. ובגלן, הערוהו אמ מתו קודם שמת הבעל, או מיאנו בעלל או נתגרשו (קודם מיןאן). דכשמתה ונפלה הצרה לפני היבם לא צרת ערוה היתה, ולא פטרה ערוה צרותיה, ומותרות ליבם. וקתני בתו באותו חמש שנה, קאמר דאם מיאנה בחיי אחי אביה, שהוה בעלה, ומת לאחר מיןאן – צרותה מתיבמת לאביה. אלמנא: יש לנו בתו ממנאת ביד אבגו. והכי דמיא אי קדישה אביה לחיוב פני לה – שתייה והלא זכתה תורה לה בקדישה רבא. וקדישה איהו נפשה, וקתינ דבעיא מיןאן! – הוא מותיב לה והוא מפרק לה: כגון שנעשה לה מעשה ותומה בחיי האב. מתיב רב הגמוןא: אין מוכרה לקרובים, משום רבי אלעזר אמרו: מוכרה לקרובים. ושין

מר עוקבא ובי דיניה בכפרי. אפכה, שדרוה לקמיה דרבי, אמר לה: האלויה! צריכה גט וצריכה מיןאן, והם ליה לזרעיה דאבא בר אבא דניבא הכי. ומעמא מתיב: אמר רב אחא ברביה דרב איקא: צריכה גט – שפמא נהצא רבא צריכה גט, וצריכה מיןאן – והוא ששייכו. עולא אמר: אפילו מיןאן אינה צריכה? – מאן דמתני הא – לא מתני הא. איכא דאמרי, אמר עולא: קמנה שנתקדשה שלא לדעת אביה – אפילו מיןאן אינה צריכה. מתיב רב כהנא: וכפן אם מתו, או מיאנו, או נתגרשו, או שנמצאו איילונית – צרותיהן מותרות. דקדישה מאן? אלימא דקדישה אביה – במיןאן סגי לה? – גט מעליא בעיא! אלא לאו – דקדישה איהו נפשה, וקתינ דבעיא מיןאן! – הוא מותיב לה והוא מפרק לה: כגון שנעשה לה מעשה ותומה בחיי האב. מתיב רב הגמוןא: אין מוכרה לקרובים, משום רבי אלעזר אמרו: מוכרה לקרובים. ושין

איכא דאמרי אמר עולא – מילתא באפיה נפשיה הוא מתני לה, ולא אדרב שמואל. וסתמא קאמר ליה, ולא שרא שידכו ולא שרא לא שנתא חמש עשרה ערוה ששייכו ביבמות שפוטרת צרותין וערוה צרותין מן החליצה מן הויבום, ולפי' לה מוקא שהערוה והנפלת לויבם לפני קידוכו לפני ערוב בבת – פטורה, ופטרת צרותה. ובגלן, הערוהו אמ מתו קודם שמת הבעל, או מיאנו בעלל או נתגרשו (קודם מיןאן). דכשמתה ונפלה הצרה לפני היבם לא צרת ערוה היתה, ולא פטרה ערוה צרותיה, ומותרות ליבם. וקתני בתו באותו חמש שנה, קאמר דאם מיאנה בחיי אחי אביה, שהוה בעלה, ומת לאחר מיןאן – צרותה מתיבמת לאביה. אלמנא: יש לנו בתו ממנאת ביד אבגו. והכי דמיא אי קדישה אביה לחיוב פני לה – שתייה והלא זכתה תורה לה בקדישה רבא. וקדישה איהו נפשה, וקתינ דבעיא מיןאן! – הוא מותיב לה והוא מפרק לה: כגון שנעשה לה מעשה ותומה בחיי האב. מתיב רב הגמוןא: אין מוכרה לקרובים, משום רבי אלעזר אמרו: מוכרה לקרובים. ושין

רמזה קידושי. האיש מקדש – פרק שני דף מה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

רש"י

ושיון שמוכרה אלמנה כו' – הואיל ויש לו בה קידושין, אף על פי שהן בעבירה. דקדושין תופסין בחיביי לאוין. אילימא דקדשה אביה – לאותו שנתאלמנה הימנו לפני מכירה זו. בקדושי יקוה – שנתאלמנה מקדושי יעוד, ואם תאמר: הלא על ידי אביה באו לה, והיה ליה מוכר לאישות, ושוב אינו מוכרה לשפחות לא שפחותא אליבא דרבי יוסי, דאמר: מנת הראישות שמקבל על המכירה – לאו

לקדושין ניתנו, אלא לשפחות. ויעוד שתופס בה – מנחת שפחות פטרות עפולה שיש לו עליה – הוא כו'. ואל על ידי אביה באו לה, ולדווי דך – מכירה הראישות שמקבל על האישות. אי תרבי פת – זה שקדשה שלא לדעת אביה, כפאנת לאפמרי – צריכה מיאון עם גט ומחולט עליה; אם עשה בה מאמר – אותו הגט מצריכה להיות עמו מיאון. ואינה כפאנת לויקתו – אבל אם לא עשה בה מאמר, דאין עליה גט אלא חליצה לויקתו – אותה חליצה אינה ווקקתה להיות מנאנת עם החליצה. והשתא מפרש למילתא ואילו. ביצד עשה בה סאמר – דקימנא לו ביבמות (גא) דהעושה מאמר ביבמתו, וכו' לפוטרה בלא בניסה – צריכה גט למאמרו, לחליצה לויקתו. וזו שקדשה שלא לדעת אביה אף צריכה מיאון עמהם – שמה לא נתרצה האב לא בשל ראשון ולא בשל שני, ולא היתה צריכה לא גט ולא חליצה. והרואה שהצריכה גט אומר שהקדושין קדושין גמורים הן, ואין קדושין תופסין לו באחותו. וקשיא לן למח לי שמא לא נתרצה האב בקדושי ראשון? אפילו נתרצה בשל ראשון, ובשל שני לא נתרצה – אף על גב דאין כאן גט – תפסי קדושין באחותה, וקדושין תופסין באחות חלוצה כדלקמיה. והרואה שהצריכה גט אומר דגט גמור הוא, וקדושין אין תופסין באחותה, וצריכה מיאון ואומר אני: שמא לא נתרצה בקדושי ראשון – ודן נסבה. הכל יודעים – שאפילו אם חליצה זו חליצה גמורה – קדושין תופסין באחותה, שאחות חלוצה אינה אסורה אלא מדברי סופרים. כאן שנה רבי – ביבמות שנינו: החולץ ליבמתו וגש אחו את אוחותיה ומת – חולצת ולא מתיבמת. המגרש אשתו, וגש אחיו את אחותה ומת – הרי זו פטורה. הדואי לה אחות גירשתו, שהיא ערוה לו בחייה. ועל משנה זו אומר ריש לקיש: כאן שנה לרבי – ומשנה זו אנו למדים, דאחות גרושה היא ערוה מן התורה, אבל אחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים. תותי ציפי – תחת אילני צפצפה שהוא מן ערבה. לשון אחי: מחצלות נתנות על גבי זיון הבולטין ברשות הרבים, לשבת תחתיהן מפני החמה. ברתך לברי = בתך לבני. אפילו לפאן ראבי' – דבת שנתקדשה שלא לדעת אביה, שמא נתרצה האב, אמרינן.

שמא

חלוצת דרבנן. ואי משום מאמר השני – אינו אלא מדרבנן. ואם כן אין יטע לומר אין קדושין תופסין באחותה, ומיאון למח ליז שני לומר: דאי לא בעינן מיאון – איכא למיחש שמא אימרו חליצה אינה הוהבה, כי יעלה על דעת בני אדם לומר שכך האמת, שנתיצה לשני ולא לראשון. שהרי הראשון עשה שלא בחוק, שקדשה שלא לדעת אביה. והלכך איכא למימר דלא נתרצה לו. אבל השני שלא עשה כל כך שלא בחוק כמו הראשון, שהשני היה סבור שהיתה ווקקה לה, והלכך איכא למימר שנתיצה לשני, ומה שהצריכה חליצה – אינו אלא לרווחא דמילתא, משום בני אדם שאינם בעלי סברא, ויעלה על דעתם שנתיצה לראשון – לכך הצריכה מיאון, להודיעם שאנו מסופקים, דשמא אינה אשתו של שני, וקדושין תופסין באחותה. הכל יודעים אחות חלוצה דרבנן דאמר ריש לקיש כאן שנה רבי אחות חלוצה דרבנן – ששנינו ביבמות (מא.א) החולץ ליבמתו וגש אחיו את אחותה, ומת – חולצת ולא מתיבמת. המגרש את אשתו, וגש אחיו את אחותה, ומת – פטורה מן החליצה מן היבוס, דהיה ליה אחות גירשתו, שהיא ערוה לו בחייה. ועל משנה זו קאמר רבי שני: קלשת: כאן שנה רבי כו'. ואם תאמר: כי לא עשה בה מאמר נמי תבעי מיאון, ונדחוש שמא אימרו אין קדושין תופסין באביו או בבן אחיו, כי אימרו שנתיצה לראשון, והיא כלתו של ראשון כלתו של שני, והיא חלוצה מן הודיעי על התרצה אב לראשון, וקדושי דאב או קדושין דבן תופסין בה! ויש לומר: זמינאל דלא כביחאי היא שיקדשה האב מאחר שהיה חל שני עסק עם בנה, שאין אדם רגיל אצל כלתו להיות לבו עליה לקדשה אפילו היתה מותרת לו, כי היא דלא נתרצה לא לזה ולא לזה, לפי שכלתו אסורה לו אפילו אחר מיתה. אבל אחות אשתו, המתורה לאחר מיתה – דעתו עליה, ורגיל אצלה. ולכך עשו חכמים תקנה בדבר, שמא יארע שקדשה.

אלא לאו דקדשה אידי נפשה וקרי לה אלמנה – אלמא: בעי גט או מיאון, דאי לאו הכי – לא קרי לה אלמנה. וקשה לעולא, דאמר אפילו מיאון לא צריכה. ואם תאמר: אמאי לא משני דמיירי כששירבו – לחכי קרי לה אלמנה ויש לומר: בין שדוך היינו כמו שקדשה אביה, ואם כן הורא קשיא לדוכתיה: ומצי מנאי מובין לזה? הוא אף אדם מוכר את בתו ושפוחא ארש אשתא אבל לתרצה שפוחא נחא, דמוק לה בלא שידכו, וקרי לה אלמנה – משום דבעי מיאון, אלא לעילא קשיא. ואם תאמר: ומגורשה לבתך הדיוט נמי יתקשי אפילו לרב ושפוחא – והכי נשכחתי דלעילא מייירי בלא הדיוט? אי מייירי בשידכו – מי מצי מובן לזה? הא בעי אדם מובן בו! ואי מייירי בלא שידכו – הא לא קשיא אלא מיאון, והכי קרי לה גרושה? הא אינה אסורה לבתה? ואי נסבה: דלעילא מייירי בלא שידכו, ומייירי שכך אירע, שלא מיאנה אלא גירשה. דאמת הוא שפסולת לבתך באותו גט, כיתומה שהשיאה אחיה ואמה, דאם מיאנה – לא נפסלה לבתך, ואם גירשה – פסלה מן הכותנה. אבל דאי פשיטא דלא בעי אלא מיאון, צריכה מיאון שמו לא נתרצה לא לראשון ולא לשני – פירש הקונטרס: שמה לא נתרצה לראשון – כיש נסבה. דאפילו נתרצה לראשון ולא נתרצה לשני – קדושין תופסין באחותה, דאחות חלוצתו – דרבנן, כדאמרין בסמוך. והם יאמרו דלא תפסי בה קדושין, ויתירו אשת איז לעלמא בלא גט. ורבינו שמשון מקוצי אמר: דאי נמי כדי נסבה, דאפילו נתרצה לראשון ולשני – איכא למיחש דהא שמו אימרו אין קדושין תופסין באחותה, הרי הן תופסין באחותה של התורה. דאי משום נתרצה לקדושי ראשון – אחות חלוצה אינה אלא מדרבנן, ואי משום מאמר של שני – היא נמי אינו אלא מדרבנן. דמאמר ביבמה אינו דארייתא, ואם כן איכא למיחש לשמו אימרו דאין קדושין תופסין באחותה משום הגט, ולכך הצריכו מיאון, ואם תאמר: אם כן אמאי נקט לא נתרצה כלל? ופירש רבינו יצחק: דלא מיבעיא קאמרו, לא מיבעיא נתרצה לראשון – דבעי מיאון, לפי דבין

1 וְשׁוֹיִן שְׂמוּכְרָהּ אֶלְמָנָה כו' – הואיל ויש לו בה קידושין, אף על פי שהן בעבירה. דקדושין תופסין בחיביי לאוין. אילימא דקדשה אביה – לאותו שנתאלמנה הימנו לפני מכירה זו. בקדושי יקוה – שנתאלמנה מקדושי יעוד, ואם תאמר: הלא על ידי אביה באו לה, והיה ליה מוכר לאישות, ושוב אינו מוכרה לשפחות לא שפחותא אליבא דרבי יוסי, דאמר: מנת הראישות שמקבל על המכירה – לאו לקדושין ניתנו, אלא לשפחות. ויעוד שתופס בה – מנחת שפחות פטרות עפולה שיש לו עליה – הוא כו'. ואל על ידי אביה באו לה, ולדווי דך – מכירה הראישות שמקבל על האישות. אי תרבי פת – זה שקדשה שלא לדעת אביה, כפאנת לאפמרי – צריכה מיאון עם גט ומחולט עליה; אם עשה בה מאמר – אותו הגט מצריכה להיות עמו מיאון. ואינה כפאנת לויקתו – אבל אם לא עשה בה מאמר, דאין עליה גט אלא חליצה לויקתו – אותה חליצה אינה ווקקתה להיות מנאנת עם החליצה. והשתא מפרש למילתא ואילו. ביבמות (גא) דהעושה מאמר ביבמתו, וכו' לפוטרה בלא בניסה – צריכה גט למאמרו, לחליצה לויקתו. וזו שקדשה שלא לדעת אביה אף צריכה מיאון עמהם – שמה לא נתרצה האב לא בשל ראשון ולא בשל שני, ולא היתה צריכה לא גט ולא חליצה. והרואה שהצריכה גט אומר שהקדושין קדושין גמורים הן, ואין קדושין תופסין לו באחותה. וקשיא לן למח לי שמא לא נתרצה האב בקדושי ראשון? אפילו נתרצה בשל ראשון, ובשל שני לא נתרצה – אף על גב דאין כאן גט – תפסי קדושין באחותה, וקדושין תופסין באחות חלוצה כדלקמיה. והרואה שהצריכה גט אומר דגט גמור הוא, וקדושין אין תופסין באחותה, וצריכה מיאון ואומר אני: שמא לא נתרצה בקדושי ראשון – ודן נסבה. הכל יודעים – שאפילו אם חליצה זו חליצה גמורה – קדושין תופסין באחותה, שאחות חלוצה אינה אסורה אלא מדברי סופרים. כאן שנה רבי – ביבמות שנינו: החולץ ליבמתו וגש אחו את אוחותיה ומת – חולצת ולא מתיבמת. המגרש אשתו, וגש אחיו את אחותה ומת – הרי זו פטורה. הדואי לה אחות גירשתו, שהיא ערוה לו בחייה. ועל משנה זו אומר ריש לקיש: כאן שנה לרבי – ומשנה זו אנו למדים, דאחות גרושה היא ערוה מן התורה, אבל אחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים. תותי ציפי – תחת אילני צפצפה שהוא מן ערבה. לשון אחי: מחצלות נתנות על גבי זיון הבולטין ברשות הרבים, לשבת תחתיהן מפני החמה. ברתך לברי = בתך לבני. אפילו לפאן ראבי' – דבת שנתקדשה שלא לדעת אביה, שמא נתרצה האב, אמרינן.

בפירוש

בפירוש אמר מר לא סבירא ליה להא דשמואל — דקאמר לעיל: חישינן שמא נתרצה לראשון, ופירש בקונטרס: הדיינו רבינא ולא סבר דשמואל, ואף על גב דקאמר רבינא "אפילו למאן דאמר דחישינן שמא נתרצה האב" — לאו משם דסבירא ליה הכי, אלא לרווחא דמילתא גמיה, ופסק רב אלפס ובשאלת דרב אחאי דהילכתא כרבינא

שמא נתרצה הכן — בקידושין שקדש לו האב שלא מדעתו — לא אמרין, דאב בקדושי בתו — בכל דהו ניהא ליה, דעב למיתב מן דו, אבל גברא — דייק ונסיה, וכן אינו ברשות אביו לקדש לו אשה שלא בשליחותו, ודילמא ארצויי ארצי — כן קמיה אביו, וגילה לו דעתו שהוא חפץ בה, והאב נעשה לו שליח מאליו, וזוכן לאדם שבו בפיני? מר — רבינא.

בפירוש — שמעתי ממנו דלא סבר ליה לדרב ושמואל (דאין) דאמרין חוששין שמא נתרצה האב, וכל שכן לשמוא דעסאו הון שליח, אלא אם כן שמענו, אפילו קמיא למאן דאמר רב לרווחא דמילתא, כי היכי דלקבליה מיניה קאמר הכי: **בביישא** = אגודה, וקטנה שלא לדעת אביה הויה, **אידי ואידי** — בחדא מינייהו הוי ביוון, **היא אמר לקרובי** — מעשה היה שהאיש אמר לתת בתו קטנה לקרובו, ואשתו אמרה שיתנהג לקרובו, **בפתיח** — הכיחיתו והודה לה לתתה לקרובו, ועשו סעודה לזובת חיתון, ודימנא לתתו בתיכון, **מביישא** = בעוליה, וקדישה — בסתר, ועדיין לא קבל האב קידושין מקרוב של אשתו, לא יעשו עולה — ולא חישינן בהא שמא נתרצה האב, דלא הדר הכי במדבריה, **רבא אמר טרמא** ארצינא, הויה אל נתרצה: דכיון דטרח האי אבי הבת לעשות סעודה — אינו מפסידה, **דלא פתח** — לעשות סעודה; לאביו למיזן דאדיר לה — חו לא הדר, ולא חישינן שמא נתרצה, אובלת בתרומה — אם בתן הוא זה, ואף על פי שאכל היתה חופה זו לדעת האב ואמרו רבנן (כתובות נ"ג): אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה — זה, הואיל וקדושיה לדעתו יחי, חופה נמי ניהא ליה, עד שנשמע שיבא וימחה, ומודה רב — אף על ג דגבי תרומה מחזיקין ליה בחוקה שנתרצה בחופה — התם הוא דאי נימא לא נתרצה — אכלה מדארייתא, דארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה, אבל לענין ירושה, דנכסין "שאר" — מודה דאינו אלא כארוס, ואם מתה — אינו ירושה, דכיון דמספקא לן אם נתרצה בחופה או לאו — אוקימנא ממונא בחוקת מריה, ונשאת שלא לדעת — לא תודיענה, וזמתי דקדושיה דאורייתא — שנתקדשה לדעת.

נראין
ואפילו לרב דאמר אוכלת - התם הוא דלא איתיה לאב, אבל הכא דאיתיה לאב, האי דאישתיק - מירתח רתח, רב ירמיה בר אבא אמר: אוכלת, ואפילו לרב אסי דאמר אינה אוכלת, התם הוא דשקמא יבוא אביה וימחה, אבל הכא, מדשתיק - איתגוהי איתגהא ליה, נתקדשה שלא לדעת אביה, וניסת שלא לדעת, ואביה פאן; רב הונא אמר: אוכלת, רב ירמיה בר אבא אמר: אינה אוכלת, היא דרב הונא - "בתכמיז לעינים וכעשי לעינים". היתמא ומה התם, דקידושי דאורייתא - אגמרת לא אגלה, הכא לא פל שפני? נראין

1 **נני סבר כותיה;** ולא חישינן שמא נתרצה האב, ואף צריך לא גט ולא מיאון, ואפילו שידכו, ואף על גב דממתנה ביה (מ"ה), "ואף על גב דשידכו? מיהו "איכא דאמר" אינו סובר כן, ואם כן אין צריך לדחוק ולפרש מה שפירש רבינו יצחק לעיל אפילו מאוּן אינה צריכה — דוקא היכא דלא שידכו, דאיכא לממנוי ממו שפירש בקונטרס ומיירי אפילו שידכו, ואי משום דמתנה גמרא: ואף על גב דשידכו — איכא לממנו דמיאיכא דאמר" ואילו אית לה סבירא אחרת, ומסתמא זו היא — דאפילו שידכו בני מושל מיאון, שהרי כמו כן קאמר רבינא, ועוד פסק בשאלת דרב אחאי בקטנה שהלך אביה למינותיה והיה שהיא יכולה להתקשר מדברגן, כדן יתומה דאין לה אב דחנקת רבנן קידושין שבוש חתמה, זו שהלך אביה למינותיה — הרי היא מפקדה, זו שהלך הפקר, הריכ רבינו מנחם מו"י? אינו מודה בדבר, ומעשה איתרע באחד שהלך לארץ חוקה, ולו בת טענה, ולתקדשה בתה, ואם חרוב רבינו מנחם מו"י? לקימה, ואמר: חישינן שמא יתקדשה אביה לאיש אחר במקום שהוא, ונמצא בא זה עליה באיסור אשת איש, ושלא לו רבינו הם: דברייך, אם מת האב במדינת אים היא תאסר לכל אדם לעולם, שמא קדשה אביה במדינת אים, ואין אנו יודעים למי חשיב רבינו מנחם: להא לא חישינן; שמא קדש — אמרין, שמא קדש — לא אמרין, דכי היא גוונא אמר פרק "כל הגט" (גיש כ"ג), לשמא מת — לא חישינן, לשמא מות — תנאי היא, וקימנא לן כרבי יוסי דפליג עליה דרבי מאיר, דאמר: חישינן לשמא ימות — דרבי מאיר רבי יוסי הלכה כרבי יוסי, ועל זה אמר רבינו מרדכי דהשתא דאיתיה לרבי, אף כהא שוקטנה מותרת, דכיון דלא חישינן שמא קדש — אם כן היא מותרת לעולם, דכל שעה ישנה יש לנו לומר דעדיין לא קדשה, ואפילו איתיה שמא קדשה, והואיל וכל שעה יש לומר עדיין לא קדש מותרת היא אצלו, ולא דמי לשמא ימות, דהתם מיירי ששאר אשתו בתרומה כשהגט חל שעה אחת לפני מיתתו, ואיכא לממנו דמיד ימות — נמצא דכל שעה אסורה לה בתרומה, דאיכא לממנו דמיד ימות, אבל הכא, דאינה אסורה דשיחולו הקדושין שקדש בהם — כל שעה איכא לממנו דעדין לא חלו הקדושין.

דכפיריטי, ותיבא רבינו חם ראיח מלכות ודלוה, שפירש בלכות קידושין: קטנה דאיחא לאבוא במדינת איהם ואנסיביתא אמה, שאלתא דהא מלתא קמיה דרבנן, ואמרו: שפיר עבדת אמה, דנישואין תקינו לקטנה, אם איתיה לאב — מקדשה קידושין מן התורה, ואי ליתיה — מנסבא בתיוקן חכמים, ולכי גדלה — גדלי נישואין בחדה, ולכי אתי אב לא צריך לקדשה, ונמצאת וזה למפרע — נראה ד"וריה" דנקט לא קאמר שתחא וזה דארייתא, שהרי מן התורה ארוסה אוכלת בתרומה, אלא הנה דרבנן קאמר, ואף על גב דלא שתיבא לא משום סימפון ולא משום שמא ימונו, דכיון דנכנסת לחופה — הוכתא מיירד לה ומבדק ביה לה — אפילו הכי לא חילוקו חכמים בין ארוסה לארוסה, כלומר, כיון שאין חופתה חופה גמורה, שהאב יכול למחות — לא פלוג רבנן בין זו ללא נכנסה לחופה כלל, **הוה** עובדא וישק לא רב לאת דרבי אסי — נראה דהלכה כרבי אסי, הוא הוה בית רב, אף רבינו הם פסק הילכתא כרבי, שהרי רב אסי היה תלמידו, ובכל מקום שהרב התלמיד חולקין — הלכה כדברי הרב באמוראי ראשונים עד אביו ורבא, אבל מכאן ואילך פסקין כבבתיא, לפי שדקדוקו יותר מן הראשונים להעמיד הלכה על בריה, ואף על גב דחש לה רב לאת דרב אסי — משום דכח לא חור בן, אלא חומרא בעלמא שהחמיר אנפשיה, אלא שמוצינו בפרק קמא דמגילה (ה"א), אמר רב: מגילה במונה — ביחיד, שלא בזמנה — בעשרה, דרב אסי אמר: אחו זה ואחר זה בעשרה, הוה עובדא וישק לא רב לאת דרב אסי, ואפילו הכי קיימא לן כרב, דהא רבי יוחנן קאי כותיה בפרק שני דמגילה (ט"ב), דאמר רבי יוחנן — דרב אבא אמר רבי יוחנן: הוקרא במגילה הכתובה בין בתכוסים — לא יצא, ומזלו היה אמוניה, לא שנו אלא בעבור מפני כבוד צבור, ולא יחיד — לא, אלמא משמע דפעמיים קורין אחת ביחיד, והיינו במונה, כרב.

אוקי ממונא בחוקת מריה — אפילו הוא מחוקק בבבסי מלוג שלה — אינו בחוקה, אלא בחוקת ירושי האשה, דתפיסתו שלא כדן דיתה, ואף על גב דרשי לה רב לאבול בתרומה — היינו משום דמן התורה ארוסה לא ישראל אוכלת בתרומה, דכפירש בקונטרס.

קידושי האיש מקדש - פרק שני דף דף מו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) תוספות

נראין דברי תלמיד - עולא קמטיס למלתיה, ואול וקאמר: נראין דברי רבי ירמיה, שהוא תלמידו של רב הונא. **הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב** - בחיי קידושה, והשיאה עצמה שלא לדעתו כאילו היא יתומה, והוא ראה ושחק - או הפקיר וזבת שיש לו בה, שא שתקוה ורחה, דבשלמא נתקדשה לדעתו וניתח שלא לדעתו - איכא למימר כהראי שתיקה מרתת הוראה, אבל כולו הוא יתומ.

נראין דברי תלמיד - משמע האב דרב ירמיה תלמידה דרב הונא הוה. וקשה: דברק "תפלת השחר" (ברכות כ"ב), משמע דתלמיד חבר דרב הוה, דקאמר התם: רב צלי של שבת ערעב שבח, אמר ליה רב ירמיה בר אבאי: מי בדלתא אמר ליה: אין, כדילנא. ומדלא קאמר ליה רב ירמיה "מי בדיל ליה" - שמע מינה שדיה לו תלמיד חבו ונראה דתרי רב תלמיד הוה.

יבולין לעבב - והאיל ובעשת קבלה לא נתרעה
 1 האב, אם באתה לחזור קודם שיתרעה האב -
 2 חזרה, ולא מהניא תו ריציא אבא - אין לי -
 3 דיכול למאן אלא אביה. היא כו' - וקא סלקא
 4 דעתך בפיתה לשם קידושין אשמועינן קרא, ולמימר דמיצי חדרה בה. לא תיזיל בתר איפכא
 5 דבר שאני. יבול לשניי לבו - קרא בפיתוי
 6 שלא לשם קידושין משתעני. קרא אבא - למימר
 7 דאביה יבול לעבב וכן היא, ומדיכא תיתי לן
 8 לאסרה בהדיא בעילה למימר קידושין ון?
 9 אמר רב נחמן לומר שפיתה שלם קנס מפתחה -
 10 קרא לוי אלשמועיה הרשע אינצטרך, אלא
 11 לאשמועינן דכי מעבכא אידי - נמי משלם קנס
 12 כדון מפתחה, שתלה הכותב קנסא במיאן האב
 13 - הכי נמי תלה במיאן ידדה. אי הכי -
 14 סייעתא הניא. היינו - ודאן דנתנא: מדר -
 15 ימהרה לו כו'. אמר ליה - מדה לא תסייען,
 16 דאיכא למימר דמגריך לה קידושין אחרני
 17 לדעת אביה. **משנה** ואם לאו אינה מקודשת
 18 לדבין דאמר "התקדשי" "התקדשי" כל
 19 חדא וחדא הוו קידושין באנפי נפשייהו. היתה
 20 אוכלת ראשונה ראשונה - בגמרא מפרש לה
 21 אהיא קאי, וטעמא מאן? **נמרא** מאן תנא
 22 התקדשי התקדשי - הוא דהוי פרוטה, אבל כו' בבו
 23 ובו? לא פרטא הווא? אמר רבה רבי שמעון היא
 24 בשבועות (ל"ב) גבי חמישה תובעין אורתו.
 25 **אדיא** - קאי היתה אוכלת? **אליפא ארישא** -
 26 כי אמר "התקדשי" "התקדשי". **אלא אבישא** -
 27 דחשיבא ליה כללא, קאמר דאם היתה אוכלת
 28 ראשונה ראשונה כו', וכי איכא בחיאי שוה
 29 פרוטה - מיהא מיקדשה, ו**אפילו** במקמייתא -
 30 ואפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה, אף על
 31 פי שאין באחרונה שוה פרוטה - מקודשת? והא
 32 מלוה היא - כיון דקידושין לא נגמרו עד
 33 שתקבלם כולם, והיא כבר אכלה את הראשונה
 34 קודם שתקנה אותה בקידושה? והיא זו
 35 הראשונה מלוה גבה! הרי שלחן כו' - כלומר,
 36 הרי לנו משנה שניה ואין אנו יודעים לפרשה.
 37 ומיקרבא הנייהו - מוכנת היתה הפנייה.
 38 וגלתה את לבב שיהיה חביבה ביה. שמע מינה
 39 מדרכי **אמי** - דשני הא מילתא, תלתא. שמע
 40 מינה המקדש במלוה אינה מקודשת - מוקבל
 41 חך אתקפתא דפריכין לעיל: ולא מלוה היא!
 42 ואידיקו קדשני עולה: מאי באתא - באחרונה
 43 קאמר, אלמא סבירא ליה שאינה מקודשת.
 44 ושמע מינה פרוטה ומלוה ידעתה אפויפוח -
 45 מדשנייה למתניתין חכי, דכי יש באחרונה שוה
 46 פרוטה מקודשת, ואף על גב דקמייתא מלוה
 47 היא בהרה. ובכולהו קדשה, דהא כללא חשיב
 48 ליה גבי מנחה, וקאמר דאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת, אלמא קידושי אובולוה קיימי.
 49 אפילו גבי הכי אובלת דהוו לוו מלוה ופרוטה - מקודשת באחרונה.
 50 ושמע

נראין דברי תלמיד. אמר רבא: מאי מעמא דרב הונא - הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב. **אימרו, קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה. אמר רב:** בין היא ובין אביה יכולין לעבב, ורב אסי **אמר:** אביה ולא היא. **איתביה רב הונא לרב אסי, ואמרי לה היא היא בר רב לרב אסי:** "אם מאן ימאן אביה", אין לי אלא אביה, היא עצמה מנאן - תלמוד לומר "אם מאן ימאן" מפל מקום! **אמר להו רב:** לא תיזיל בתר איפכא! **יכול לשנויי לבו - גנון שפיתה, שלא לשום אישות.** - פיתה שלא לשום אישות קרא אבא - אמר רב נתנאן רב רב יצחק: **לומר שמשלם קנס מפתחה. אמר ליה רב יוסף:** **אי הכי - היינו דנתנאן "מרה ימהרה לו לאשה" - מדר שצורכה הימנו קידושין, ואם פיתה לשום אישות - קידושין למה ליה? - אמר ליה אבאי:** צורכה קידושין לדעת אביה. **משנה האומר לאשה "התקדשי לי בתמרה זו", "התקדשי לי גו";** אם יש פאת מיהן שוה פרוטה - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. **"בוזו ובוזו ובוזו";** אם יש שוה פרוטה בכולן - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. **היתה אוכלת ראשונה ראשונה - אינה מקודשת, עד שיהא פאת מיהן שוה פרוטה. נמרא מאן תנא "התקדשי" "התקדשי"?** אמר רבה: **רבי שמעון היא, דאמר: עד שאימרו שבועה לכל אהר ואהר. "בוזו ובוזו ובוזו" אם יש בכולן שוה פרוטה כו'.** **אהיאי? אליפא ארישא - מאי ארייא אוכלת? אפילו מנחת נמי, דהא "התקדשי לי בוז" קאמר! אלא אפסא. ואפילו בקמייתא? והא מלוה היא! - אמר רבי יוחנן: הרי שלחן, והרי פשה, והרי ספין - ואין לנו לאכול רב ושמואל אמרי תרנייהו: לעולם ארישא, ולא מיבעיא קאמר; לא מיבעיא מנחת, דאי איפא שוה פרוטה אין, אי לא. לא. אבל אוכלת, הואיל ומיקרבא הנייהו - אימא גמרה ומקמיא נפשה, קא משמע לן: **רב אמי אמר:** לעולם אפסא, ומאי עד שיהא פאת מיהן שוה פרוטה" - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה. **אמר רבא:** שמע מינה מדרכי אמי תלת; שמע מינה: **המקדש במלוה - אינה מקודשת, ושמע מינה: המקדש במלוה ופרוטה - דעתה אפרוטה,** ושמע**

קרא בביא - פירושו: שלא תהא אשתו באותה ביאה? פשיטא, דהא אפילו לא ימאנו אינה אשתו בלך ביאה, כיון שפיתה שלא לשם אישותו בשלמא דתהו לשם אישות - אשמועינן חידוש, דבין היא ובין אביה יכולין לעבב. אבל השתא מאי חידוש אשמועינן? ולכא למימר דקרא הכי קאמר: שאם יבא אביה לקדשה לאותו מפתח - ושתכל בתו למאן. דפשיטא שיכול לקדשה בעל כרחו ומשני: לומר שמשלם קנס מפתחה. פירושו: לעולם מיירי שפיתה שלא לשם אישות. אפילו אביה לאשמועינן רבותא, דכי מעבכא אידי - שמשלם קנס, דכמו דתלה הכותב קנס דמפתח במיאן האב - כך תלאו במיאן ידדה. והאי מיאן ידדה ודאי אינו מועיל לענין שלא יתישאל לו, דכיון דאביה רוצה שתהא אשתו אינה יכולה לעבב, אלא מהני שמשלם קנס כאילו האב ממאן, אי נמי, נפקא מינה היכא דבא עליה ואחר כך נתיממה. דהשתא מהני מיאן ידדה לעבב כלא תהא אשתו. **אמר** רב יוסף אי הכי - בניחוא, וסייעתא הוי. וכן היה רב יוסף רגיל לומר, כדאמרין בפרק "במה מדליקין" (שבת כ"א), אי הכי היינו דומרגמינן ססגונא. אמר ליה אבבי: צריכה קידושין כו' לא תסייעה מיאן. וכן מפרש רב נחמן בא לישבא לעולם אמר. ויש שפיתה לשם אישות, וגרסינן: אלא אמר רב נתנאן. ולא תימא דתיקשי לרב אסי דאמר: אביה ולא היא. דהא קאמר הכי דיכולה למאן - אינו רוצה לומר ולא תהא אשתו, כיון דירצה אביה - אינה יכולה לעבב. אלא רוצה לומר שמשלם קנס מפתחה, כלומר: כיון שאר מפתחות, שהאב ממאן, כדפריש בקונטרס. ופריך רב יוסף בתמיה: אי הכי כו'.

ואפילו במקמייתא - פירש בקונטרס: אפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה, אף על גב דאין באחרונה שוה פרוטה - מקודשתה ותא מלוה היא. איהו דקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם, והיא אכלה הראשונה כבר קודם שתקנה אותה בקידושין - והויין מלוה גבחו או תאמה. כיון דבחרת קידושין אתו לידה - הכי הוה מלוה? הא אמרין לקמן בפרק "האומר" (ט"א). האומר לאשה התקדשי לי לאחר שלשים יום, אפילו נתאכלו הנמנות - מקודשת. אלמא, לאו מלוה ניטור היכא דבחרת קידושין אתו לידהו ויש לומר: דיש לחלק, דהאם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו, אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסיירה אחרונה. ובחין כך אכלה הראשונה השנייה - איכא למימר דמלוה חך אצלה.

וגמרא ומקמיא בו - אף על גב דלא תלי בדידה לתקדש בפתוח משוה פרוטה, כדאמרין בפרק מקא. מיהו בקל עשה אצורתא. תוספות שנים. **אימא** גמרה ומקמיא בו -

האיש מקדש - פרק שני דף ד' עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

ושמע

מינה מעות בעלמא חורין - פירוש: אם אמר לה: התקדש בפרוטתו זו וכו' וכו' ובעד שלא נגמרו הקידושין חור ב מלקדשה - לא אמרינן דליהו המעות שמטר לה קודם החורב - מתנה. אלא פקדון הוא אצלה, וחורין לו. והכי נמי אמרינן - שאמר לה: התקדשי בתמנה זו, וכו' ובעד שלא נגמרו דבריו אלא הראשונה והיא - כמנהג שאלה מלוה ק"ל אצלה. ולא יחולו אלא

ושמע מינה מעות בעלמא חורין - כל קידושין שאינו קידושין, לא אמרינן מעות מתנה, אלא פקדון, וחורין. והיינו דקרי לה לך אובלת ראשונה מלוה, דכיון דאכלתו, וליתנהו בעת גמר קידושין - לא מקדשת בהן, והוה להו כפקדון שאכלתו, ואיתעביד מלוה באכילתה. דאי אמרת מעות בעלמא מתנה, ויא לא גמיר קידושין לא בעימי לאהדורינהו, השתא דגמיר - וכן אמר מקדש במלוה חוזה, ומתנה נמי לא הוי, דהא על מנת קידושין נתנו, וגמר דבריה, אינה חלה - דכתבין "ראשית עריותוכיכם", וגול הוא כד כהן - אם אינו מחויבה לעולם, שאני ה"ם - להכי אצרכו רבנן לאהדורי - דבפך מינה חורבה. המשת רביעין קמה - הנמשה לזנין צפורים הייבין בחלה, שהן שש ירושלמיות, שהן שבע מדבריות וביצה חומש ביצה, דהיינו "עריותוכיכם" - כדי עיט מדבר, עומד לגלגלות. והעומר עשירית האיפה, והאיפה שלשה סאין, והסאה ששה בקין, ודקק ארבע לוגין. נמצא איפך - שבעים ושנים לוגין, עשירית לש שבעים איפך - שבעה לוגין. פשו לו שתי לוגין שחן שנים עשר ביצים, עשירית שלחן ביצה וחומש ביצה. הרי עומר - שבעה לוגין וביצה וחומש ביצה. והסופר בירושלמי על המדות שחוק, הגדילו בקין ולוגין שנות מלבר, דהוה חומשט מלגלא. נתנו שש הראשונות בתמש, פשו להו לוג מדברי וביצה חומש, והוה לוג ירושלמי. כ"ד לוג מדברי חומש ביצים, נתנו בחמש ביצים גדולים - הרי לוג ירושלמי חסר ביצה גדולה. ששה מביצה וחומש ביצה מדברית שבידך ביצה ירושלמית, שביעית ביצה הוא שנות מלבר, להוסיף על חומש מדברית החלשים ביצה ירושלמית - הרי שש לוגין ירושלמיות. והם חמש צפורים, שהצפוריים ערפות על ירושלמיות שנות. דומינן דאית לבהן פחות - מכשעור, ואית קמה שנתן לו אכילת לשם חלה, וקסבר ששם חלה עליו, ואינו יחייב בחלה להצטרף ולהשלים את השיעור. ואליש' להו חביו' הדי' = ושל אותם חביו' תתוי' תרומה ולא תאכל עד שפירוש עליה חלה ממקום אה?

למה הוקדוהו לחורין ממתת חורבתי? יאמר: המפריש חלתו קמה הרי היא חלה, דגמר נתן לשם מתנה, ולא תאכל לכהן עד שפירש ליה לכהן - לא תנן - כי לא תנן - דכוותה, לא הצריכו להחזירה. הנקוב על שאינו נקוב - דהוה ליה מן החיוב על הפטור. תרומה היא - שאין הבהן חייב להחזירה. ולא תאכל - לכהן. דהא גמור הוא, שלא חל שם תרומה עליה. שחרר בשביל לזכור פטור הפשרה, וטבל אסור אף לכהן. עד שפירש עליה תרומה ממקום אחר - והיא ממקום אחר - לא דוקא, דהוה הדין אם פירש עליה מיניה וביה. בשני מאני ציית - נקוב ושארין נקוב שני כלים הם, וכי אמרת לכהן חזור והפרש עליה, שטבל הוא, שלא חל שם תרומה עליה - ציית לך. בחד מאנא - כגון חלת קמה שגיטלה על קמה הותרו שם, כי אמרי ליה לכהן: אינה חלה, חזור והפרש עליה - לא ציית לך. לפיכך הצריכוהו להחזירה. בהן מיצת ציית - דכתבתי וריים וכשרים הם, דאין נתנתי תרומה אלא לכהן חבר, ולמה הצריכוהו לחזרה - משום בעל הבית, דאי מעבכ ליה לכהן - סבור: נתקנה עיטו. וניהוי תרומה ויחזור הוקדוהו לחורין ליה לכהן - כהאי גוונא לא אצריכיתיה לאהדורי. ויחזור וירומה - וטבל אסור נפטר בראשונה. ולא אמרינן: נהדריה כהן שמא יאמר בעל הבית נתקנו פירותיו. אבטיה = "בדקלש". שאני תהם דמראווייתא תרומה מעליא היא - הילכך לא מצי למימר ליהדרה להיות טבל, דיעביניה עם פירותיו. וגויה דחורבה נמי ליכא, דאי נמי לא ציית לך ואכל להו לשארא - ליכא אסורא דאורייתא, דהא אפטרסו. בהריבבם את חלבי - לא תשא חטא. הא אם תרמנו את הרעה שבו - תשאו חטא. אם אינו קדוש - ואפילו הכי איכא נשיאות חטא דעבר אמילתא דקאמר רבנא: ויש לומר: דודאי בעלמא מהדני

1 מהו שהוא בעין, ולכך צריך פרוטה באחרונה. דאי 2 אמת מעות בעלמא מתנה, והיכא ללא נגמרו 3 הקידושין הוה המעות הראשונות מתנה אצלה, 4 ולא בעימי לאהדורינהו, והיכא דגמר דבריו 5 לשם קידושין כי הכא נימא דחילו קידושין אף 6 על אותן תמרים שאינם עולם, וכי אכלה - 7 מדידה אכלה. כשבשלמא בעלמא על חור קידושין 8 נמי אף בקבייתא, כיון דבתרות דלקמן אתו 9 לידה, דהוה כמו נטאבלת המעות דקדושין (ט,ט), 10 דאמרינן דמקדשה, כיון דבתרות קידושין אתו 11 לידה אפילו אף שוה פרוטה אלא בקבייתא או 12 כבולן - מקדשה. ויכול להיות דברא פליגי 13 רב בשוואל ורבי אמי, דרב ושמואל סברי מעות 14 בעלמא מתנה. ולא מביעבי אלא בעינין שוה 15 פרוטה באחרונה, אלא אפילו כולן מצטרפות. 16 ואם כן ה"כ מצי' ק"ה אסיפא דהא קתני: עד 17 שיחא באחת מן קה פרוטהו אלא קאי ארישא, 18 דכפרשית. דאיתמר - אית דגרס "איתמר" 19 כלא דליה, דהדין עמיהם. דלא שרי החלוקת 20 לכאן כלל. דאפילו למאן דאמר בדאחרות מעות 21 חורין - היינו נביעבי דאדם יודע בו וגמר נתיב 22 לשם פקדון, אבל היכא דאינו יודע אם יחולו אם 23 לא - שמא נתן לשם מתנה. ועוד: דאי רסינין 24 רצה להעמידה רביי אמי בדוקי לה: אסיפא - 25 משום דסבר מעות מתנה, והכא קאמר דחורין. 26 לכך נראה דרבינן "איתמר" - ומילתא באפיה 27 נפשה היא? [ט] דנקוב על שאינו נקוב תרומה 28 - לענין שאין הבהן חייב להחזירה, וכן אפי' הבעל 29 הבית חייב להפריש עוד משאינו נקוב. דכיון דאין 30 עליו חיוב תרומה אלא מדרבנן - הם אמרו דאין 31 צריך תיקון אחר לשאינו נקוב, וחסות ששים. 32 וקסרינן על הבית נתקנה עיטו כו' - מעיקרא 33 אוקמא משום חורבא דבהן ולא אוקמא משום 34 בעל הבית, משום דכהן גופיה ידע אי מחיל. אבל 35 בעל הבית לא ידע דמחיל כהן, וחסות ישנים. 36 א"א אינו קדוש נשיאות חטא למה - למאן 37 דאמר תהם (תמורה ד,ב) "כל מילתא 38 דאמר רחמנא לך בעבידי, אי עביד - מרני. 39 דאי לא מהני - אמאי ליקף? נחא מאי דקאמר 40 הדרתנן מן הרעה על היפה תרומתו תרומה, 41 דאי אינו קדוש - נשיאות חטא למה. אבל 42 למאן דאמר תהם דאי עביד לא מהני, והא 43 דליק משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא 44 - אם כן קשה: מאי קאמר תבא מגרא: אם 45 אינו קדוש נשיאות חטא? דילמא לעולם אימא לך דאינו קדוש, ואפילו הכי איכא נשיאות חטא דעבר אמילתא דקאמר רבנא: ויש לומר: דודאי בעלמא מהדני

מיראה זו? יאמר: המפריש חלתו קמה הרי זו תרומה, ודגמיר נתן לשם מתנה, ויחזור וירומה. ויחזור וירומה - וטבל אסור נפטר בראשונה. ולא אמרינן: נהדריה כהן שמא יאמר בעל הבית נתקנו פירותיו. אבטיה = "בדקלש". שאני תהם דמראווייתא תרומה מעליא היא - הילכך לא מצי למימר ליהדרה להיות טבל, דיעביניה עם פירותיו. וגויה דחורבה נמי ליכא, דאי נמי לא ציית לך ואכל להו לשארא - ליכא אסורא דאורייתא, דהא אפטרסו. בהריבבם את חלבי - לא תשא חטא. הא אם תרמנו את הרעה שבו - תשאו חטא. אם אינו קדוש - ואפילו הכי איכא נשיאות חטא דעבר אמילתא דקאמר רבנא: ויש לומר: דודאי בעלמא מהדני

קידושין. האיש מקדש - פרק שני דף מז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

מזני והבא מזני. היינו דקאמר גמרא: אם אינו קודש - נישאתו חטא למחז בתבין כלומר, אי משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא, כיון דבקרא כתיב "בהרימכם את חלבו ממנו" כל חלב דגן תירוש ודבד" דמשמע שיש לו לאדם לתרום מן היפה, ואם לא הביא מחלבו - פשיטא דעבר, אם כן למחז כתיב האי קרא - ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו - פשיטא דעבר, שמע מנה דלחבי בתביח -

לשון רש"י הכי גרסינן: **בזו** ובו אם יש בכולן שזה פרוטה כו' - והאי דפליגטו לתרי בני, רישא ותיבא, "באלו" ומציעתא דקתני "בוו ובור", אף על גב דתנא בתרייהו: אם יש בכולן כו' - משום דקביע לפלוני במציעתא אף אוכלת למנחת, וכדפריש ואילו.

לשון רש"י הניחא - לאו לרבא פרכין אלא לעיל קאי, דמתריצין דהייתה אוכלת דמתנין, לרב שמאל קאי ארישא, ולרבי מאי אסיפא.

הא מני רבי היא דאמר לא שגא כוית כוית לא שגא כוית וכוית פרטא הוי - דקח סיפא דקתני "בוו", נטלתו ואכלתו, "ועוד בור" ועוד בור - היה פרוטה, כגמלו "התקדשי" ותנא אוכלת, דבעינן שזה פרוטה, והוא דרוך מנחת, ואוכלת איצטרכיבא ליה לאשמעוניה, דאף על גב דמקרבא הנייתה - לא מקדשה בפחות משה פרוטה, ולא היינו תנא קמא דמציעתא, דתנא "בוו ובור" אם יש לו בכולן שזה פרוטה מקדשת, דלרבי פרטא חזיה, ובעינן שזה פרוטה, באחת מתוך אלא תרי תנא הוי, ומי ששנה זו לא שגא.

מילתא דרבי בפרק שני דוחינס (ל.ב.) אלא שיהא באחרונה שוה פרוטה, הכי נמי - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה. אלא לרב ושמאל, דאמרי תרנויהו: ארישא קאי, ואוכלת איצטרכיבא ליה, הקא - פללי קחשיבו, פרוטי לא קא חשיבו. הא מני - רבי היא, דאמר: לא שגא "פנות פנות" ולא שגא "פנות וכוית" - פרטא הוי. אמר רב: המקדש במלוה - אינה מקודשת, מלוה להוצאה ניתנה. גימא פתנאי: המקדש במלוה אינה מקודשת, ויש אומרים: מקודשת. מאי לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר: מלוה להוצאה ניתנה, ומר סבר: מלוה לא להוצאה ניתנה? - ותספרא!? אימא סיפא: וישוים ממכר שזה קנה. אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה - גמאי קני? אמר רב תמן: והנא תברין מוקים לה במילי אחריה. והכא גמאי עסקינן - בגזון שאמר לה "התקדשי לי במנה" ונמנא מנה חסר דינר. מר סבר: כפיפא לה מילתא למיתבעיה, ומר סבר: לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. ואלא הא דאמר רבי אלעזר: "התקדשי לי במנה" ונתן לה דינר - כפיפא לה מילתא וישלום. לימא פתנאי אמרה לישבעותיה? - אמרי: מנה חסר דינר - כפיפא לה מילתא למיתבעיה, מנה חסר השעים וישעו - לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. מיתבי: האומר לאשה "התקדשי לי בפרד", והלכה ומצאתו שגנב או שאבד, אם נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. ובמלוה, אף על פי שלא נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מלוה הוי

לא שגו - היכא דאכלת ראשונה דאין מצטרפת לפרטה. אלא דאמר לה כו ובו ובו - דלא גמרי קידושין, ולא נקבה לה עד תנינה אחרונה שהיא גמר דבורה, ובר הו הראשונות מלוה. אבל גמלו - מקבלת הראשונה לא באחה לידה בתורת מלוה, דמשנמנה הידבור הקנה לה בתורת קידושין, וכי אכלה - מילתא דאשנת ראשונה - מקודשת, אם יש בכולן שזה פרוטה. הכי גרסינן: אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת. באלון ברמון כנא - אלון - *אגלנטי* בלעה, והוא מאכל חזיר יער, וקשבו **אייכלב** וגם בני אדם אוכלין וגולין אותם באש כמו ערמונים. הכי גרסינן: בוו ובו אם יש בכולן כו' בוי נפלתו ואכלתו ועוד בוי ועוד בוי וכו' - והאי דפליגטו לתרי בני דרישא ומציעתא, ותנא תריויהו "אם יש בכולן" - משום דבעי אפילו במציעתא בין אוכלת למנחת, כדפריש ואילו. הניחא כו' - לאו לרבא פרכין, דלעיל קאי, דמתריצין "הייתה אוכלת" דמתנין, לרב שמאל - ארישא, ולרבי מאי - אסיפא. הניחא לרבי מאי, דאמרה ל"הייתה אוכלת" דמתנין אסיפא. דהוי כללא, ומאי "באחת" כו, באחרונה, הכא נמי "הייתה אוכלת" דמתנין, קאי נמי בכללא. כדתיב בה "בוו ובור" אם יש בכולן שזה פרוטה מקודשת, ותנא פלוגתא בגי נטלתו ואכלתו, למימר עד שיהא באחת מתוך - ושמעו נמי לתרוצי: עד שיהא באחרונה, אלא לרב בעינן נמי דאמרי "באחת" אפילו אחדא מקמייתא נמי אמר, ואפרטי ד"התקדשי" "התקדשי" קאי, ואוכלת איצטרכיבא ליה? - האי "באחת" דברייחא הויכ מיתריצי? הא ברוך ברייתא תנא שום פרטא? דהא "בוו ובור ובור" כללא חשיב לה, וכל שכן היכא דקתני "ועוד בור ועוד בור ועוד בור", וקתני בגי אוכלת - עד שיהא באחת מתוך, ואי אקמייתא דאכלתוהו מיד נמי קאמר, דאי איכא בחדא שזה פרוטה מקודשת קאי, ומאי "עד שיהא באחת מתוך שוה פרוטה" - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה, הכי נמי - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה. ארישא קאי, ואוכלת איצטרכיבא ליה, הקא - פללי קחשיבו, פרוטי לא קא חשיבו. הא מני - רבי היא, דאמר: לא שגא "פנות פנות" ולא שגא "פנות וכוית" - פרטא הוי. אמר רב: המקדש במלוה - אינה מקודשת, מלוה להוצאה ניתנה. גימא פתנאי: המקדש במלוה אינה מקודשת, ויש אומרים: מקודשת. מאי לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר: מלוה להוצאה ניתנה, ומר סבר: מלוה לא להוצאה ניתנה? - ותספרא!? אימא סיפא: וישוים ממכר שזה קנה. אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה - גמאי קני? אמר רב תמן: והנא תברין מוקים לה במילי אחריה. והכא גמאי עסקינן - בגזון שאמר לה "התקדשי לי במנה" ונמנא מנה חסר דינר. מר סבר: כפיפא לה מילתא למיתבעיה, ומר סבר: לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. ואלא הא דאמר רבי אלעזר: "התקדשי לי במנה" ונתן לה דינר - כפיפא לה מילתא וישלום. לימא פתנאי אמרה לישבעותיה? - אמרי: מנה חסר דינר - כפיפא לה מילתא למיתבעיה, מנה חסר השעים וישעו - לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. מיתבי: האומר לאשה "התקדשי לי בפרד", והלכה ומצאתו שגנב או שאבד, אם נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. ובמלוה, אף על פי שלא נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מלוה הוי

לא שגו - היכא דאכלת ראשונה דאין מצטרפת לפרטה. אלא דאמר לה כו ובו ובו - דלא גמרי קידושין, ולא נקבה לה עד תנינה אחרונה שהיא גמר דבורה, ובר הו הראשונות מלוה. אבל גמלו - מקבלת הראשונה לא באחה לידה בתורת מלוה, דמשנמנה הידבור הקנה לה בתורת קידושין, וכי אכלה - מילתא דאשנת ראשונה - מקודשת, אם יש בכולן שזה פרוטה. הכי גרסינן: אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת. באלון ברמון כנא - אלון - *אגלנטי* בלעה, והוא מאכל חזיר יער, וקשבו **אייכלב** וגם בני אדם אוכלין וגולין אותם באש כמו ערמונים. הכי גרסינן: בוו ובו אם יש בכולן כו' בוי נפלתו ואכלתו ועוד בוי ועוד בוי וכו' - והאי דפליגטו לתרי בני דרישא ומציעתא, ותנא תריויהו "אם יש בכולן" - משום דבעי אפילו במציעתא בין אוכלת למנחת, כדפריש ואילו. הניחא כו' - לאו לרבא פרכין, דלעיל קאי, דמתריצין "הייתה אוכלת" דמתנין, לרב שמאל - ארישא, ולרבי מאי - אסיפא. הניחא לרבי מאי, דאמרה ל"הייתה אוכלת" דמתנין אסיפא. דהוי כללא, ומאי "באחת" כו, באחרונה, הכא נמי "הייתה אוכלת" דמתנין, קאי נמי בכללא. כדתיב בה "בוו ובור" אם יש בכולן שזה פרוטה מקודשת, ותנא פלוגתא בגי נטלתו ואכלתו, למימר עד שיהא באחת מתוך - ושמעו נמי לתרוצי: עד שיהא באחרונה, אלא לרב בעינן נמי דאמרי "באחת" אפילו אחדא מקמייתא נמי אמר, ואפרטי ד"התקדשי" "התקדשי" קאי, ואוכלת איצטרכיבא ליה? - האי "באחת" דברייחא הויכ מיתריצי? הא ברוך ברייתא תנא שום פרטא? דהא "בוו ובור ובור" כללא חשיב לה, וכל שכן היכא דקתני "ועוד בור ועוד בור ועוד בור", וקתני בגי אוכלת - עד שיהא באחת מתוך, ואי אקמייתא דאכלתוהו מיד נמי קאמר, דאי איכא בחדא שזה פרוטה מקודשת קאי, ומאי "עד שיהא באחת מתוך שוה פרוטה" - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה, הכי נמי - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה. ארישא קאי, ואוכלת איצטרכיבא ליה, הקא - פללי קחשיבו, פרוטי לא קא חשיבו. הא מני - רבי היא, דאמר: לא שגא "פנות פנות" ולא שגא "פנות וכוית" - פרטא הוי. אמר רב: המקדש במלוה - אינה מקודשת, מלוה להוצאה ניתנה. גימא פתנאי: המקדש במלוה אינה מקודשת, ויש אומרים: מקודשת. מאי לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר: מלוה להוצאה ניתנה, ומר סבר: מלוה לא להוצאה ניתנה? - ותספרא!? אימא סיפא: וישוים ממכר שזה קנה. אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה - גמאי קני? אמר רב תמן: והנא תברין מוקים לה במילי אחריה. והכא גמאי עסקינן - בגזון שאמר לה "התקדשי לי במנה" ונמנא מנה חסר דינר. מר סבר: כפיפא לה מילתא למיתבעיה, ומר סבר: לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. ואלא הא דאמר רבי אלעזר: "התקדשי לי במנה" ונתן לה דינר - כפיפא לה מילתא וישלום. לימא פתנאי אמרה לישבעותיה? - אמרי: מנה חסר דינר - כפיפא לה מילתא למיתבעיה, מנה חסר השעים וישעו - לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה. מיתבי: האומר לאשה "התקדשי לי בפרד", והלכה ומצאתו שגנב או שאבד, אם נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. ובמלוה, אף על פי שלא נשתתיר הימנו שוה פרוטה - מקודשת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מלוה הוי

היא לה כי ירדה, ולא יחוב לה מידה, ושון כמכר - אם מכר לו קרקע שגנבה בכספו, אם אמר ליה: "מלוה שיש לי עליך היא לך בשביל המכר", ונתרצה לו - קנה הלווקא, אם שגבה בעין, במילי אחריה - דבר אחר, דרוך מלוה - לא במלוה שיש לו עליה קאמר, אלא שאמר לה: התקדשי לי במנה, ונמצא מנה חסר דינר, ואמר לה הוי הוא עלי מלוה. כפיפא לה מילתא למיתבעיה - ולא סמכה דעתה, הילכך אינה מקודשת. כפיפא לה מילתא - דדבר מוטע הוא דינר מוקנה. דרבי אלעזר של קבלה מכל המנהג אלא דינר - לא כפיפא לה מילתא למיתבעיה את המנהג. אפילו לא נשתתיר כו' - מקודשת בהדיא הנאה דמחיל לה גבה.

תוספות. האיש מקדש - פרק שני דף מז עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

המכור

אלא מלזה ברשות בעלים לחורה איכא בנייהו - פירושו: ולתנא קמא דרבי שמעון אינה מקודשת, משום דמלוה ברשות לוח קיימא. ורבי שמעון בן אלעזר דאמר מקודשת - משום דמלוה ברשות מלוה קיימא. ואם תאמר: אבתי נימא: רב בתנאי אמרה לשמעתי, דהא איתו דאמר המקדש במלוה אינה מקודשת לא מצי סבר רבי שמעון בן אלעזר ויש לומר: דרב נמי כותיה, ולא תקשי מדי.

דהא דאמר רב אינה מקודשת - מיירי במלוה שהתחיל להוציאה, ובהא קאמר דאינה מקודשת אפילו נשתתף שיה פרוטה. ורבי שמעון בן אלעזר לא איירי אלא במלוה שהיה עדיק בעין, ואף על גב דאמר במילתיה דרבי שמעון: אף נשתתף שיה פרטה מקודשת, דמשמע אף על פי שהתחיל להוציאה - יש לומר דרבי שמעון בן אלעזר שטר כותב אשכנז, שלא שלח בתו כה. אבל אם התחיל להוציאה - אינה מקודשת.

אלא הא דאמר רב הונא השואל קודים מחבירו ביקע בו קנאו - ולענין שלא יוכל המשאל לחזור בו קאמר. אבל לענין להחתיב באונסין - כי לא ביקע בו נמי חיוב באונסין, כדאמר בפרק "השואל" (בבא מציעא טז,א), דאם נמשך מסיבה חיוב באונסין, לעולם שטר כותב דאחרים - אבל שטר חוב דיהא אינה מקודשת. ואם תאמר: ומאי שנא? והא אידו ואידו מלוה היא ויש לומר: ודאי מלוה דיהא, שקנאו חבר, ואינו נוהן לה דום שטר חדש, שהרי אותם מעבר ויהי שלה קודם הקדושין - דין הוא דאיהא מקודשת. אבל כשתנן לה המלוה דאחרים - נוהן לה דבר חדש שלא היה בידה קודם, אמר המקדשת. דנהי איהא המלוה היעין - מכל מקום זכות הוא לו באילו היה בעין.

דכולי עלמא ליה לוח דרבי - מכאן יש לחזיקו דאין הלכה כרבי, מדרהה מצי

למיירי: דכולי עלמא ליה לוח דרבי במסירת אותיות לחודה מניו, והבא גבי אשה נמי מיירי שמשך לה את השטר. והיינו טעמא דחבמים דאמיני אינה מקודשת - משום דקברי צריך לומר בפח כסמורו לו השטר "קנין איתו וכל שיעבודיה" והוא לא אמר לה כך, ופלגי ברב פפא, דכי היכי דאמר רב פפא דבעי למיכתב ליה קנין ליה איתו וכל שיעבודיה, מוון כן צריך לומר הכי בפח למאן דאמר אותיות במסירת קנאות. ומדקאמר גמרא דכולי עלמא ליה לוח דרבי - שמע מינה דלית הלכתא כותיה דרבי. ובפרק "השואל" את הספינה" (בבא בתרא ע"א) יש ספרים דחוקו: רבי גרסי דהלכה דאיתו קנאות נקנת במסירה. ואית דגרסי דהלכה דאיתו קנאות נקנת במסירה. ומשמע הבא כהדיא גירסא דאין אותיות נקנות במסירה.

המכור
בד אחרים! אלא לאו - שטר חוב דיהא, ובמקדש במלוה קמפילגי - לעולם שטר חוב דאחרים, והבא במלוה בשטר ובמלוה על פה קא מפילגי. במלוה בשטר במאי פליגי - בפלותא דרבי ורבנן קמפילגי. דתניא: אותיות נקנות במסירה, דברי רבי. והכמים אומרים: בין שכתב ולא מסר, בין שמשך ולא כתב - לא קנה, עד שכתוב וימסור. מר אית ליה דרבי, ומר לית ליה דרבי. ואיבעית אימא: דכולי עלמא לית להו דרבי, והבא דברב פפא קמפילגי. דאמר רב פפא: מר אית ליה דרבי פפא, ומר לית ליה דרבי פפא. ואיבעית אימא: דכולי עלמא אית להו דרבי פפא, והבא דרשמואל קמפילגי. דאמר רשמואל:

הרי היא כפקדון. עד פאן לא פליגי אלא דמר סבר: מלוה אף על גב דלא נשתתף הימנה שוה פרוטה, ומר סבר: נשתתף הימנה שוה פרוטה - אין ואי לא נשתתף הימנה שוה פרוטה - לא. אבל דכולי עלמא מקדש במלוה מקודשת! - אמר ליה רבא: והסברא, הא מותרצתא? הא כמשפתא היא! האי פקדון היכי דמי? אי דקביל עליה אחריות - היינו מלוה, אי דלא קביל עליה אחריות - אי הכי, אדתני סיפא "במלוה אף על פי שלא נשתתף הימנה שוה פרוטה מקודשת" - ניפלוג וניתני בדידה: כמה דברים אומרים - שלא קבלה עליה אחריות, אבל קבלה עליה אחריות, אף על גב דלא נשתתף הימנה שוה פרוטה - מקודשת! ואלא תריץ הכי: ובמלוה, אף על פי שנשתתף הימנה שוה פרוטה - אינה מקודשת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מלוה הרי היא כפקדון. במאי קמפילגי? אמר רבא: אשפתניהו לרבנן כבי רב, דיהבי וקאמרי: במלוה ברשות בעלים לחורה, והוא הדין לאונסין, קמפילגי. דמר סבר: מלוה ברשות לוח קיימא, והוא הדין לאונסין. ומר סבר: מלוה ברשות בעלים קיימא, והוא הדין לאונסין. ואמינא להו: לאונסין - פולי עלמא לא פליגי דברשות לוח קיימי. מאי טעמא - לא גרעא משאלה: מה שאלה הדררה בענין חיוב באונסין - מלוה לא כל שפון אלא תבא - מלוה ברשות בעלים לחורה איפא ביגויהו. ואלא הא דאמר רב הונא: השואל קודים מחבירו, ביקע בו - קנאו, לא ביקע בו - לא קנאו. למאן פתנא אמרה לשמעתי? - לא, עד פאן לא פליגי אלא במלוה, דלא הדרה בעניא. אבל בשאלה הדררה בעניא - דברי הכל: ביקע בו - אין, אין ביקע בו - לא קנאו. נימא בתנאי: "התקדשי לי בשטר חוב" או שהיה לו מלוה ביד אחרים והרשה עליהם, רבי מאיר אומר: מקודשת, והכמים אומרים: אינה מקודשת. האי שטר חוב היכי דמי? אילימא שטר חוב דאחרים - היינו מלוה

היי היא כפקדון - דאם נשתתף - אכן, לא כדכולי עלמא המקדש במלוה - שישנה בעין, מקודשת. ותסברא מתיצתא היא - דקתני במלוה אף על פי שלא נשתתף מקודשת? אי דקביל עליה אחריות - שאם יגבגב תשלמו לו, היינו מלוה - כיון שנגבג ותחייבה בו - נמצא מלוה אצלה, וכיון דתנא במלוה אף על פי שלא נשתתף מקודשת. אלא דקתני שלא נשתתף - תתקדש ביה. אלא דלא קביל עליה אחריות - וכי איגבגב לא אחייבא ביה. אבל קבלה עליה אחריות - מקודשת. איתני - במלוה, פנולו בפקדון גופיה. דיש פקדון שאפילו לא נשתתף כלום מקודשת: אלא - על כרחך ברבקהא עליה אחריות קתני, דאם לא נשתתף אינה מקודשת, ומלוה היא, ותקדש שמה במלוה אינה מקודשת. וכי נשתתף - מקודשת בהדיא איתו. וגיבגב מלוה תריץ הכי: אף על פי שנשתתף אינה מקודשת, משום דלהוצאה ניתנה. במאי קמפילגי - אי בלדוצאה ניתנה פליגי - סוף סוף כתנאי אמרה רב לשמעתיא אשפתניהו ליהוה כה - רב - מצאתי התלמידים בבית המדרש. דכל היבא דמיירי ברי - לא ורבו ממש הוא. אלא בבית המדרש הוא. וקאמר - לעולם להוצאה ניתנה דביה הכל, ואם שלח ביה ד להוציא ממנה מלוה פרוטה - הרי החזיק בהם, ואין הבעלים יכולין לחזור, והיא ליה מלוה, ואינה מקודשת, ואפילו רובה בעין, והבא בשאל הוציא ממנה מלוה, ולהכי במאי רבי שמעון בן אלעזר מקודשת, דקסבר: מלוה שהיא מולה בעין - ברשות בעלים היא לחורה, אם בא מלוה לחזור בו ולהתובע בו. חזר, הילכך, השתא הוא דיחבה נהלה, והוא הדין לאונסין קיימא נמי מקודשת, דאי מתאנסי - פטור הלוה. השואל קודים - לעשרה ימים. ביקע בו - היא חזקה להשתמש בו. נמי שאליתו ואין המשאל יכול לחזור בו. ליפא בתנאי איתיה - ולרבי מאיר אמר ביקע בו - קנאו, לא ביקע בו - לא קנאו. ולתנא קמא אפילו לא ביקע בו נמי, המלוה אינה ברשות בעלים לחורה. דלא חדרה בעניא - הילכך, כיון דרשאי הלוה ליקח בתו חתונה - מיד היא ליה ברשותה, ואין המלוה יכול לחזור. שהרי לא לכך הלוחו לקבל מעות הללו עצמן, אלא מעות אחרים. נימא בתנאי - הא דרב, דאמר המקדש במלוה אינה מקודשת. ויורשה עליהו - כתב לה הרשאה עליה, נקנת בפסירה - אינו צריך לכתוב שטר מכירה על השטר שהוא מכור לו, אלא משמסר לו על שטר שיש לו על אחרים לכתוב - בו - נתיחייב הלוה לפרועם ליה. כיון שכתב לו שטר מכירה עליו ולא מסר לו שטר החוב, ובין שמסר לו שטר החוב ולא כתב לו שטר מכירה עליו - לא קנה. והבא נמי שמסר לה שטר החוב, אף על פי שלא כתב לה שטר מכירה עליו, מאן דאמר מקודשת - אית ליה דרבי, ומר לית ליה דרבי. ואיבעית אימא: דכולי עלמא לית להו דרבי - והבא בשמט וכתב מיירי, אלא שכתב לה "קני לך היא שטר" וכתב בתב לה "קני לך כל שעבודא דאתי ביה", מאן דאמר אינה מקודשת - רב פפא. דכולי עלמא אית להו דרבי פפא - וכי אמר רבי מאיר מקודשת - שכתב לה כו', והבא דרשמואל קמפילגי.

המוכר שטר חוב לחבירו חזרו ומחלו מחלו - יש פירוש: היינו טעמא דמחלו מחלו - משום דקנין שטר אינו אלא מרבנו, ולא אלים להפקיע בה הראשון שלא יוכל למחול אותו. וכן בשמע בפרק "מי שמת" (בבא בתרא קמב.) דקנין שטרות אינו אלא מרבנו.

כי קאמר רב בפקדון אבל במלוה לא - ואם תאמר: אמאי לא קאמר דכולי עלמא כי קאמר רב - אפילו במלוה. והכא מיידי במעמד שלשון, וקמפילגו בדשמואל כדבר אפילו יורש מוחל. אי נמי סברי כשמואל, ובסמכה דעתה קא מיפילו, וכדאמר לעיל? אלא מנליל קאמר הכי - שמוע מינה דאפילו שמואל מודד דתמנה לחבירו במעמד שלשון ומחלו - אינו מחלו. והא דקאמר לעיל: המוכר שטר חוב לחבירו חזרו ומחלו מחלו היינו דוקא כשאין הלוה בפניו שבעה שמבר לו את השטר. **אילימא** בשטר חוב דאחרים קשיא דרב מאיר אוריבי מאיר - ואם תאמר: ומאי קשיא? לישינ דלעיל מיידי דאמר ליה "קני לך שטר וכל שבעה עשר" - והכא מיידי דלא אמר ליה לוי שטר: והוה תופס לדוקא, מתאר שולשונות שריים, לומר שאינם סופקין אחד.

ורבנן מספקא להו כו - לפירוש זה לא גרס במיתליהו, ואם לאו אינה מקודשת" - דהא אפילו לכא בנייר שוה פרוטה צריכה גט מספק, דשמוע עדי בסייה דרבי כרבי אלעזר. דאי אמרת דאין צריכה גט - אם כן קאי כרבי מאיר, דאמר עדי חתימה רתיי מכל וכל, ואם כן מאי דאית דקאמר: מספקא להו אי כרבי מאיר אי כרבי אלעזר.

שמוין את הנייר - דדוקא אליבא דרבנן אמרינן דשמוין את הנייר. אבל לרבי מאיר, אפילו איכא בנייר שוה פרוטה - אינה מקודשת. דאמר: עדי חתימה כתיב דישקוהו. ואם תאמר: לרבנן אמאי שמין את הנייר? אפילו כי לכא בנייר שוה פרוטה מקודשת מספק, כרבי אלעזר, דאמר עדי סתירה רתיי ויש לומר: למה רתיי מנה, אם היה בו שוה פרוטה - מקודשת קידושין מגורו, אבל אם אינו שוה פרוטה - אינה מקודשת כי אם מספק, וליצריכה גט נשאת לאחר. **דכולי עלמא** ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף - אך לדקדק במכאן דהלכה דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף. דהא לא היה מצו למימר דכולי עלמא אינה לשכירות - דאם כן מאי טעמא דאית דאמר אינה מקודשת? אך יש לבוא דאיהו הדיבור דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף מזהדיה דפרק קמא דמסכת בבבא בתרא דר"ט, תנן: הגיע

המוכר שטר חוב לחבירו, וחזרו ומחלו - מחול, ואפילו יורש מוחל. דמר - אית ליה דשמואל, ומר לית ליה דשמואל. **ואביעתה אימא: דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא באשה קמפילגי; מר סבר: אשה סמכה דעתה, מימר אגרה; לא שביק ליה לדידי ומחל ליה לחריגו.** ומר סבר: **אשה נמי ליה סמכה דעתה.** **במלוה על פה במאי פליגי - ברב הונא אמר רב.** **דאמר רב הונא אמר רב: "אנה לי בידך תנהו לפלוני" - במעמד שלשון קנה.** **מר סבר: כי קאמר רב - הגי מילי בפקדון, אבל מלוה לא.** **ומר סבר: לא שגא מלוה, ולא שגא פקדון.** **נימא פתגמי:** "התקדשי לי בשטר", **רבי מאיר אומר: אינה מקודשת, ורבי אלעזר אומר: והכמים אומרים: שמין את הנייר, אם יש בו שוה פרוטה** **מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. האי שטר היכי דמי? אילימא שטר חוב דאחרים - קשיא דרבי מאיר אוריבי מאיר. אלא בשטר חוב דידה, ובמקדש במלוה קא מיפילגי. אמר רב נחמן בר יצחק: הקא במאי עסקינו - פגוון שקדשה בשטר שאין עליו עדים. ורבי מאיר לטעמיה, דאמר: עדי חתימה פרתה, ורבי אלעזר לטעמיה דאמר: עדי מסירה פרתה. ורבנן מספקא להו אי פרבי מאיר אי פרבי אלעזר, הלכך שמין את הנייר, אם יש בו שוה פרוטה - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. **ואביעתה אימא: פגוון שכתבו שלא ליה, ובדרש לקיש קמפילגי.** **דעתי ריש לקיש: שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה; מהו הויה ליציאה מקושנין; מה יציאה בעינין לשמה - אף הויה נמי בעינין לשמה, או דלמא: תויות להדידי מקושנין, מה הויה דכסף - לא בעינין לשמה, אף הויה דשטר - לא בעינין לשמה! פתר דגציני הדר פשטה: "ויצאה... והיתה" - מקיש הויה ליציאה. **מר אית ליה דריש לקיש, ומר לית ליה דריש לקיש. ואי בעית אימא: דכולי עלמא אית להו דריש לקיש, והכא במאי עסקינו - שכתבו לשמה וישלם מדעתה.** **ורבי שרביא קמפילגי.** דאיתמר: פתבו לשמה וישלם מדעתה; רבא ורבינא אמרו: רבא ורבינא אמרו: שטמייהו מפרש בפרק קמא (קדושין טב.) מה יציאה לשמה, ורבי שרביא מתנה מדעתה, שהיה בעל כרחו מגרשה - אף הויה כו, אינה מקודשת - מה יציאה בעינין בחתיבת הגט דעת מנה, והיינו בעל שמקנה את האשה לעצמה בנט זה - אף הויה בעינין דעת שוקה, והיא האשה שמונה את עצמה לבעל בשטר זה. **כתי תנאי** - מקדש במלוה דשמתניה דרב. יריין - איצדעה מתרגמנין שירין (במדבר ו.) ואקיש אנט לך - אף הויה בעינין דעת שוקה, משלה הוא. אותו פגוון - שחידוה לך לאודי שגורם. פכלל רתנא קמא אפילו אותו פגוון נמי לא - בתמיה, כלומר, מכלל רבין ששאין דקאמר רב מאיר: אין על פי מקדש אלא לידה דרבה מתנה: אלא במאי? בו מקדשו! אלא במקדש במלוה קמפילגי - והכא מואי מלוה איכא? -****

לכיהן שמעמידים בה עבודה זרה אסור לבנותה, וקאמר רבי אלעזר בנגמרא דאם בנה - שברו מותר, ומפרש הנה טעמא: משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, ואימת קבירתה - במבוא אחרון, ובמבוא אחרון לית בה דאמר פרוטה, שמע מינה דהכי הילכתא, דליכא מאן דפליג, ואין פקוקא עליון חזרה, ודאי סבר רב (בבא מציעא עו.א), שקבל עליו לגמור המלאכה בבר, וכך, ובאומן בקבל, בשמבטובי ועשה

איהן לשכירות אלא לבסוף - כשמחזיר לה, והרי לשם קידושין הוא מוחלו אצלה, ואין כאן מלואו שמחזירין לה, ואיכתיב איפא דבולי עלמא בשנה בו - דהכילי עלמא המקדש במלואו אינה מקודשת, והבא באופן קונה בו - כלומר, הבא בשלא התנה להיות שכיר ימים אלא בקבל - שקבל עליו לגמור המלאכה בבר, וכך, ובאומן בקבל, בשמבטובי ועשה

איהן לשכירות אלא לבסוף, ואמר סבר: ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף, ואיכתיב אימא: דכילי עלמא ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף, ומקדש במלואו - איהן מקודשת, והבא באופן קונה בשבב כלי קמפולגני, מר סבר ואופן קונה בשבב כלי, ומר סבר: אין אופן קונה בשבב כלי, ואי בעית אימא: דכילי עלמא אין אופן קונה בשבב כלי, וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף, ומקדש במלואו איהן מקודשת, והבא במאי עסקינן - בגון שהוסרף לה נזף משלו. ומר סבר: מלואו ופרוטה, דעתיה אפרוטה, ומר סבר: דעתיה אמלואו, ובפלוניתא דתני, ותניא: "בשכר שעשיתי עמך" - איהן מקודשת, "בשכר שאעשה עמך" - מקודשת, רבי נתן אומר: "בשכר שאעשה עמך" - איהן מקודשת, וכל שכן "בשכר שעשיתי עמך". רבי יהודה הנשיא אומר: באמת אמרו: בין "בשכר שעשיתי" בין "בשכר שאעשה עמך" - איהן מקודשת, ואם הוסיף לה נזף משלו מקודשת, בין תנא קמא לרבי נתן - איכא בינייהו שכירות, בין רבי נתן לרבי יהודה הנשיא - איכא בינייהו מלואו ופרוטה, מר סבר: מלואו ופרוטה - דעתיה אמלואו, ומר סבר: דעתיה אפרוטה, משנה "התקדשי לי בכוס זה של יין" ונמצא של דבש, ונמצא של זהב, "של זהב" ונמצא של כסף, "על מנת שאני עשיר" ונמצא עני, "עני" ונמצא עשיר - איהן מקודשת, רבי שמעון אומר אם הטעה לשבח מקודשת, למרא תנו רבנן: "התקדשי לי בכוס זה" תני הך: בו ובמה שבתוכו, ותניא איך: בו, ולא במה שבתוכו, ותניא איך: במה שבתוכו, ולא בו. ולא קשיא: הא - במאי, הא - בחמרא, הא - בציהרא. אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת. ליה לרבי שמעון: יין ונמצא חומץ מקודש ונמצא יין שניהם יכולין לחזור בהם. אלתמא: איכא דניחא ליה בחמא, ואיכא דניחא ליה בסכפא, ולא ניחא ליה ברהבא - אמר רב שמי בר אשי: אשפחתיה לאבוי, דיתב וקמסבר ליה לבריה: הךא במאי עסקינן - בגון שאמר לשלוח "הלויני דינר של כסף וקבל" אי אשה פלונית, והלך והלוחה של זהב, מר סבר: קפידא, ומר סבר: מראה מקום הוא לו. אי הכי "התקדשי לי"? "התקדשי לי"? מביעי ליה! "הטעה לשבח"? מביעי ליה! "נמצא"? מיעקרא נמי דהב תהו! אלא אמר רבא: אני וארי שבתבירה תרמינא, ומנו - רבי הויה בר אבין: הךא במאי עסקינן - בגון שאמרה היא לשלוחה, צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי 'התקדשי לי דינר של כסף', והלך ותנו לו דינר של זהב.

איהן לשכירות אלא לבסוף, וקאמר רבי אלעזר בנגמרא דאם בנה - שברו מותר, ומפרש הנה טעמא: משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, ואימת קבירתה - במבוא אחרון, ובמבוא אחרון לית בה דאמר פרוטה, שמע מינה דהכי הילכתא, דליכא מאן דפליג, ואין פקוקא עליון חזרה, ודאי סבר רב (בבא מציעא עו.א), שקבל עליו לגמור המלאכה בבר, וכך, ובאומן בקבל, בשמבטובי ועשה משיבו קמפולגני, רבי מאיר סבר: אופן קונה בשבב כלי, ואין בו לומר ישנה לשכירות בו. דכל מה שמבטובי אינו מלואו על הבעלים, אלא בכלי הוא זוכה, וכשמחזירו לו בשכר הקצוב - הריא שעתא הרי הוא כמבורר לו. אין אופן קונה בו - והרי הוא כשאר שכירות. בשכר שעשיתי עמך - והתירו לו. אינה מקודשת, והריא ליה במלואו. בשכר שאעשה עמך מקודשת - לכשיגמור ותנונו לה, דקא סבר איהן לשכירות אלא לבסוף, רבי נתן אומר: בשכר שאעשה עמך מקודשת - דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, וכל שכן וכו' - וכין וגמרו והחזירו לה כבר היא מלוא גמורה, ואם הוסיף לה בו - מכלל דרבי נתן סבר: אפילו הוסיף לה אינה מקודשת, דקסבר: מלואו ופרוטה - דעתיה אמלואו. איכא בינייהו שכירות - אם ישנה מתחילה ועד סוף או לאו, כדפרשית. בו ובמה שבתוכו - בשינים וכוהת, (ו)אמציפרי לשהו פרוטה, בו - קדשה, ולא במה שבתוכו - איהן זוכה בו ואינו מצטרף למה פרוטה. במאי - דלא חשיבא (היא), ולא היתה דעתה אלא במלואו. בחמרא - במה שבתוכו ולא בו, דבעידי למשתיה ומחזירי בו למריה. בציהרא - צירי דגים, שעשוי לימים רבים לטבל בו - והכוס צריך לשומרו - בו ובמה שבתוכו, וש אומרים: צידא - שמן, לשון יצרן (במבורי יט). שניהם - הלווק ומוכר, ומשנה בבבא בתרא היא. איכא דניחא ליה בחמא - ואף על גב דתמרא דתיף - עמיים שזה צריך לחומץ, הבא במאי עסקינן בו - כלומר, אי שעתו גבי דיחא הוי - לא הוה פליגי רבי שמעון, אלא כגון הךה טעות גבי דרידיה, דאמר שלחיה לו. תנא קמא סבר קפידא היא - ולא ניחא ליה לתת לה זהב, ואין לה שלוחו בואת, ורבי שמעון סבר: מיח וקח ליה, דחשיבותא היא גביה, והאי דקאמר ליה דינר כסף - מראה מקום הוא לו, לעקל עליו, ולומר: אם אינך יכול להלוות לי דינר זהב - תלוה לי דינר כסף. אי הכי - דשלחיה שעתא לו - "התקדשי לי מביעי ליה ועוד, אם טעות גביה הוי - "אם הטעה" מביעי ליה ועוד "נמצא של זהב" דקתני מאי היא? מעיקרא כי ירהיב בחוקת זהב ויבטח קפידא - לא היתה הפגיפה אלא בשל כסף, דאיכא דניחא ליה בסכפא. ואמר רבי מראה מקום היא לו - אף לא יתן אלא כסף בקבלה, ומידה, היכא דטעמי איהו גופה - לא פליגי רבי שמעון, ומאי נמצא - היה מעיקרא היה הוה דהוה צייר בבליהא - כשנתנו לשלוח היה צירור בסמטוט, ומצאתו של זהב, כולוה סבירא להו מראה מקום הוא לו - דאומר לשלוחו לעשות לו דבר הקל, ועשה לו דבר כבד, דאין זו שניה, ולא אמר לו דבר הקל אלא לדבר לו שיהיה כשליחותה, אם כבוד עליו בענין אחר.

איכא דניחא ליה בסכפא ולא ניחא ליה בדבא - פירושו: כגון שצריכה כסף להשלים הכניס של כסף שעושה, ומידה, היכא שהטעה האשה בממון - לא פליגי רבי שמעון וסי' ארבנן. דהוה צייר בבליהא - פירש בקונטרס: כשתנו לשלח היה צירור בסמטוט, ושהגיע ליד האשה נמצאו של זהב, ולעיל כי פריך: "נמצא" - מעיקרא נמי דהוה - לא מצי לשנויי: מאי "נמצא" - דהוה צייר בבליהא, דהא האשה עצמה מקבלת סבירא, אם כן יודעת היא שהיא של זהב, שאם היה צירור שהיא של כסף - הוי קשיא ליה אמאי מקודשתה הוה איכא דניחא ליה בסכפא ולא ניחא ליה בדבא! וכל שכן שהשולח ידע כך, דאם לא כן טענה הוא, ואין שחשדוין כלום, ולא שייך הנה טעמא דמראה מקום היא לו, אבל האשה, שעשתה שליח לקבל קידושין - שייך טעמא דמראה מקום היא לו.

שיכול

איכא דניחא ליה בסכפא ולא ניחא ליה בדבא - פירושו: כגון שצריכה כסף להשלים הכניס של כסף שעושה, ומידה, היכא שהטעה האשה בממון - לא פליגי רבי שמעון וסי' ארבנן. דהוה צייר בבליהא - פירש בקונטרס: כשתנו לשלח היה צירור בסמטוט, ושהגיע ליד האשה נמצאו של זהב, ולעיל כי פריך: "נמצא" - מעיקרא נמי דהוה - לא מצי לשנויי: מאי "נמצא" - דהוה צייר בבליהא, דהא האשה עצמה מקבלת סבירא, אם כן יודעת היא שהיא של זהב, שאם היה צירור שהיא של כסף - הוי קשיא ליה אמאי מקודשתה הוה איכא דניחא ליה בסכפא ולא ניחא ליה בדבא! וכל שכן שהשולח ידע כך, דאם לא כן טענה הוא, ואין שחשדוין כלום, ולא שייך הנה טעמא דמראה מקום היא לו, אבל האשה, שעשתה שליח לקבל קידושין - שייך טעמא דמראה מקום היא לו.

מר סבר: קפידא, ומר סבר: מראה מקום הוא לו. ואמר רבא: אני וארי שבתבירה תרמינא, ומנו - רבי הויה בר אבין: הךא במאי עסקינן - בגון שאמר לשלוח "הלויני דינר של כסף וקבל" אי אשה פלונית, והלך והלוחה של זהב, מר סבר: קפידא, ומר סבר: מראה מקום הוא לו. אי הכי "התקדשי לי"? "התקדשי לי"? מביעי ליה! "הטעה לשבח"? מביעי ליה! "נמצא"? מיעקרא נמי דהב תהו! אלא אמר רבא: אני וארי שבתבירה תרמינא, ומנו - רבי הויה בר אבין: הךא במאי עסקינן - בגון שאמרה היא לשלוחה, צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי 'התקדשי לי דינר של כסף', והלך ותנו לו דינר של זהב.

מר סבר: קפידא, ומר סבר: מראה מקום הוא לו. ואמר רבא: אני וארי שבתבירה תרמינא, ומנו - רבי הויה בר אבין: הךא במאי עסקינן - בגון שאמר לשלוח "הלויני דינר של כסף וקבל" אי אשה פלונית, והלך והלוחה של זהב, מר סבר: קפידא, ומר סבר: מראה מקום הוא לו. ואמר רבא: אני וארי שבתבירה תרמינא, ומנו - רבי הויה בר אבין: הךא במאי עסקינן - בגון שאמרה היא לשלוחה, צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי 'התקדשי לי דינר של כסף', והלך ותנו לו דינר של זהב.

אלא פי גז קנימין: בההוא דאמר ליה: "הב לי, בריא לי אנא יתב לך" רבי יודה ורבי נחמיה אוסרים, שאין ירקות השדה מצויין. ורבנן מתירין, שירקות השדה מצויין.

משענה אנתן, מהו שיאמר לו: "טול חלקך ואני חלקי"? מהו שיאמר לו: "טול הבית של יין זו, ואנו אוכלין הבית שמן שיש לי שם"?

אף במעשר בהמה גז. מעשר שני, על ידי שמכירתו מותרת – את אמר מותר. מעשר בהמה, על ידי שאין מכירתו מותרת – הרי את אמר אסור. לית פשיטא לך דהיא מותרת! מהו שיאמר לו: "העל בהמה ותייה זו, ואנו אוכלין בשר שהוטה שיש לי שם"?

הלקה ב'

מתני' אין לוקחין תרומה בכסף מעשר, מפני שהוא ממעט באכילתו.

ורבי שמעון מתיר.

אמר להן רבי שמעון: אם היקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פגול ונותר וטמא, לא נקל בתרומה?

אמרו לו: מה, לא היקל בזבחי שלמים, שבן מותרים לזרים. נקל בתרומה, שהיא אסורה לזרים!

[דף ט"ו ע"א]

גמרא תני: שלא יבוא לידי פסול. מהו לידי פסול? אמר רבי יונה: שנפסל בטבול יום. לאוכלו אין את יכול, שהוא טמא דבר תורה. לפדתו אין את יכול, שהוא טהור דבר תורה. הוי: שלא יבוא לידי פסול.

מהו ממעט באכילתו? תרומה – אסורה לזרים, מעשר שני – מותר לזרים. תרומה – אסורה בטבול יום, מעשר שני – מותר בטבול יום.

וכשם שהוא ממעט באכילתו, כך הוא ממעט באכילתה. תרומה – מותרת לאונן, מעשר שני – אסור לאונן. תרומה – אינה טעונה מחיצה, מעשר שני – טעון מחיצה.

אשכח תני: מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה.

תני: אין לוקחים שביעית מכסף מעשר שני.

אמר רבי יוסי: במחלוקת.

אמר רבי יונה: דברי הכל היא. אוכלי תרומה – זריזין הן.

התיב רבי הוניה קימי רבי מנא, והתנינן: נתערבו בככורות, רבי שמעון אומר: אם תבורת כהנים – יאכלו. ותני עלה: יאכלו כחמור שבהן!

אמר ליה: אוקלי פסחים בשעתן – זריזין הן באוקלי תרומה.

תדע לך שהוא כן, דתנינן: אין צולין בשר בצל וביצה אלא בדי שיצלו מבגוד יום. ותנינן: משלשלין את הפסח לתנור עם השיכה.

רבי יהושע בן לוי אומר: אין מוסיפין חומש אלא על תהילת הקדשות.

אמר רבי לעזר: ותני בן (ויקרא כז, כז) **אם בבהמה הטמאה ופדה בערבה**. מה בהמה טמאה מיוחדת שהיא תהילת הקדש מוסיף חומש, אף כל שהוא תהילת הקדש מוסיף חומש.

[דף ט"ז ע"ב]

רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינה: שלמים שלקחן בכסף מעשר, הומו ופדיין – מוסיף חומש.

רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינה: שלמים שלקחן מדמי פסח, הומו ופדיין – מוסיף חומש.

אמר רבי יודן: הדיא צורכה, וחדא לא צורכה. אמר רבי מנא: פסח – צורכה. שלמים – לא צורכה. שלא תאמר: הואיל ופסח משתנה לשם שלמים – בהקדש אחד הוא ואינו מוסיף חומש.

אמר רבי הונא: טעמא דרבי שמעון, דו אומר: אין הפסח עושה תמורה ושונה. הימר בו עודהו פסח, הימר בו עודהו שלמים. אמר ליה רבי מנא: ולא דמוי תוה רבי מדמי לה?

רבי בא, רבי חייא בשם רבי יוחנן: שלמים שלקחן בכסף מעשר שני, הומו ופדיין – עוד אינן חוזרין לקמות שהיו להיעשות שני.

[דף ט"ז ע"א]

רבי זעירא רבי הילא, תריהון בשם רבי יוסי בן חנינה. חד אומר: שלמים שלקחן בכסף מעשר – פקעה מהן קדושת מעשר. תרומה שלקחה בכסף מעשר – לא פקעה ממנה קדושת מעשר.

משנה שוברת! משיבין דבר שפקעה ממנו קדושת מעשר על דבר שלא פקעה ממנו קדושת מעשר?

והרנא אומר: לית הדיא אמרה: משיבין דבר שפקעה ממנו קדושתו על דבר שלא פקעה ממנו קדושתו, שהוא אומר לו אבדת קדשתך.

הַלְבָּה ג' מתני' מי שהיו לו מעות בירושלים, וצריך להם ולחברו פרות, אומר לחבירו: "הרי המעות האלו מחללין על פרותיך!" נמצא זה אוכל פרותיו בטְהֵרָה, והלה עושה צרכו במעותיו. ולא יאמר כִּד לְעַם הָאָרֶץ אֵלָא בְדַמְאֵי.

פרות בירושלים ומעות במדינה, אומר: "הרי המעות ההם מחוללין על פרות האלו". מעות בירושלים ופרות במדינה, אומר: "הרי המעות האלו מחללין על פרות ההם" ובלבד שיעלו הפרות ויאכלו בירושלים.

מעות – נכנסות לירושלים ויוצאות. פרות – נכנסין ואינן יוצאין: רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף הפרות נכנסין ויוצאין.

[דף ט"ז ע"ב]

פרות שנגמרה מלאכתן ועברו בתוך ירושלים – יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלים. ושלא נגמרו מלאכתן, סלי ענבים לגת, וסלי תאנים למקצה, בית שמאי אומרים: מעשר שני, יעלה ויאכל בירושלים. ובית הלל אומרים: יפדה ויאכל בכל מקום.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פרות שלא נגמרה מלאכתן, שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום. ועל מה נחלקו? על פרות שנגמרה מלאכתן, שבית שמאי אומרים: יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים. ובית הלל אומרים: יפדה ויאכל בכל מקום. והדמאי – נכנס ויוצא ונפדה.

גמרא אָבֵל לֹא יֹאמֵר בֶּן לְעַם הָאָרֶץ, אֵלָא בְדַמְאֵי. הָא בְּוֵדַאי – לֹא. שְׂאִין מוֹסְרִים וְדַאי לְעַם הָאָרֶץ.

כדי לעשות עיסה ולחזור, כדי לעשות עיסה ולחזור.

רבי שמעון בן לקיש אומר: זאת אומרת: ירושלים – עשו אותה כחצר בית שמירה. מה חצר בית שמירה – טובלת, אף זו – טובלת.

אמר רבי יונה: בדין היתה אפילו בתים ששם – לא יטבילו, שהן של כל ישראל. אלא זאת אומרת: ירושלים – עשו אותה כחצר בית שמירה, מה חצר בית שמירה – תופקת. אף זו – תופקת.

אמר רבי יונה: הדין אומרה: כרי שהוא טבול לראשון ולשני, אם התרו בו משום שני – לוקה.

התיב רבי מנא: והתנינן: בית שמאי אומרים: יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלים! אית לך מימר על דבית שמאי לוקה?! אלא, חומר הוא במחיצות. אף חכא, חומר הוא במחיצות.

רבי זעירא בעי: הפריש עליו שני מקומם אחר – נפטר, או כבר תפסתו מהיצאה? רבי יונה בעי: עשה כולו שני מקומם אחר, כולו נתפש? או לא נתפש אלא אחד מעשרה שיש בו?

הא סלי תאנים לאכילה, וסלי ענבים לאכילה – גמר מלאכה הן. אמרו בית הלל לבית שמאי: אין אתם מודים לנו בפירות שלא נגמרה מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום? אף פירות שנגמרה מלאכתן בן. אמרו להם בית

[דף י"ז ע"א]

שמאי: לא, אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתן, שהוא יכול להקבירן ולפוטרו מן המעשרות, תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתן שאינו יכול להקבירן ולפוטרו מן המעשרות!

אמרו להן בית הלל: אף פירות שנגמרה מלאכתן יכול הוא להקבירן ולפוטרו מן המעשרות. וכי סלי תאנים וענבים לאכילה שפא אין יכול להקבירן ולפוטרו מן המעשרות?

הדא אמר, סלי תאנים לאכילה וסלי ענבים לאכילה – גמר מלאכה הן. אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתן, שהוא יכול להוציא עליהן שני מקומם אחר. תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתן, שאינו יכול להוציא עליהן שני מקומם אחר.

הדא פשטא שאילא דרבי זעירא.

אמר רבי זעירא: רבי חנינא ורבי יונתן ורבי יהושע בן לוי עלו לירושלים. נתמנו להן פירות וביקשו לפדותן בגבולין. אמר לון חד סבא: אבוכון לא הוון עבדין בן אלא מפקן הוינן להומה ופודין אותן שם.

סבתא הוות סבא מימר: רואין את המהיצות כאלו עולות. ואילין רבנן הוון סברין מימר: אין רואין את המהיצות כאלו עולות. סבתא הוות סבא מימר פרבי ליגור. ואילין רבנן הוויין סברין מימר פרבי יהושע.

רבי פינחס, מסאב לה ופדה לה. דו חשש לדו ולדין. רבי יעקב בר אידי ורבי יהושע בן לוי: הלכה כדברי

[דף י"ז ע"ב] התלמיד. אמר רבי זעירא: ובלבד בפירות שהן טבולין לדמאי. הא דמאי עצמו – כבר תפסתו מהיצאה.

הלכה ד' מתני' אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ, או עומד לחוץ ונוטה לפנים, מפנגד החומה לפנים – כלפנים. מפנגד החומה ולחוץ – כלחוץ. בתי הפדים שפתחיהן לפנים וחקלן לחוץ, או

שפתחיהו לחוץ וּחֲלָלָן לַפְּנִים. בית שמאי אומרים: הכל בְּלַפְנִים. ובית הלל אומרים: מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַפְּנִים – בְּלַפְּנִים, מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַחוּץ – בְּלַחוּץ.

הַלְשָׁכוֹת בְּנוֹיֹת בַּקֹּדֶשׁ וּפְתוּחוֹת לַחַל, תּוֹכֵן – חַל, וְנִגְוָתִיהֶן – קֹדֶשׁ. בְּנוֹיֹת בַּחַל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ, תּוֹכֵן – קֹדֶשׁ, וְנִגְוָתִיהֶן – חַל. בְּנוֹיֹת בַּקֹּדֶשׁ וּבַחַל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחַל, תּוֹכֵן וְנִגְוָתִיהֶן, מִכְּנַגַּד הַקֹּדֶשׁ וְלַקֹּדֶשׁ – קֹדֶשׁ. מִכְּנַגַּד הַחַל וְלַחַל – חַל.

גמרא אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: לְחוּמְרִין. רַבִּי יוֹסֵה בְּעֵי: מַהוּ לְחוּמְרִין? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הֲדָא דְתַנִּינָן תַּמּוּן: בְּתֵי הַבְּדִין שֶׁפְתַחְיָהוּ לַפְּנִים וְחֲלָלָן לַחוּץ, מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַפְּנִים – בְּלַפְּנִים. מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַחוּץ – בְּלַחוּץ. אֵין שׁוֹחֲטִין שָׁם קֹדְשִׁים קָלִים בְּלַפְּנִים, וְלֹא הוֹדִין שָׁם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּלַחוּץ.

(אֵין) פְּתַחְיָהוּ לַחוּץ וְחֲלָלָן לַפְּנִים, מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַחוּץ – בְּלַחוּץ. מִכְּנַגַּד הַחוּמָה וְלַפְּנִים – בְּלַפְּנִים. אֵין שׁוֹחֲטִים שָׁם קֹדְשִׁים קָלִים בְּלַפְּנִים, וְלֹא הוֹדִין שָׁם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּלַחוּץ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֶהָא: כִּינִי מִתְנִיתָא, תּוֹכֵן – קֹדֶשׁ, וְנִגְוָתִיהֶן – חַל. מִכְּנַגַּד הַקֹּדֶשׁ וְלַקֹּדֶשׁ – קֹדֶשׁ, מִכְּנַגַּד הַחַל וְלַחַל – חַל.

[דף י"ח ע"א]

בְּנוֹיֹת בַּקֹּדֶשׁ וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחַל – תּוֹכֵן קֹדֶשׁ. בְּנוֹיֹת בַּחַל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחַל – תּוֹכֵן חַל.

הֵן דְּאֵת אָמַר: תּוֹכֵן קֹדֶשׁ – אוֹכְלִין שָׁם קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין שָׁם קֹדְשִׁים קָלִים, וְטָמֵא שְׁנַכְנַם לָשָׁם – הֵיב.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אֵין לֹקִין אֵלָא עַל אוֹרֵךְ מֵאָה וְשִׁמּוֹנִים וְשִׁבְעֵי, עַל רוּחַב מֵאָה וְשִׁלְשִׁים וְהַמִּישׁ. וְהִתְנִי: לְשִׁבָּה שְׁחִיא בְּנוּיָה בְּשִׁוּוֵי חוּמַת הָעֶזְרָה – אוֹכְלִין שָׁם קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין שָׁם קֹדְשִׁים קָלִים, וְטָמֵא שְׁנַכְנַם לָשָׁם – פְּטוּר. וְהִתְנִי: בְּנוּיָה בַּחוּל וּפְתוּחָה לַקֹּדֶשׁ – תּוֹכָה קֹדֶשׁ וְנִגְוָה חַל, אוֹכְלִין שָׁם קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וְשׁוֹחֲטִים שָׁם קֹדְשִׁים קָלִים, וְטָמֵא שְׁנַכְנַם לָשָׁם – הֵיב! תִּיפְתֵר בְּהֵדָא תַנְיָיא, דְתַנִּי: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא. אֲבָל דְבָרֵי חֲכָמִים, הוּא כָּל הַלְשָׁכוֹת, וְכָל הַלְשָׁכוֹת – הוֹלְכִין אַחַר פְּתַחְיָהוּ.

הַלְכָה ה'

מתני' מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁנַכְנַם לִירוּשָׁלַיִם וְנִטְמָא, בֵּין שְׁנַטְמָא בְּאֵב הַטְּמָאָה, בֵּין שְׁנַטְמָא בְּוֹלַד הַטְּמָאָה. בֵּין בְּפָנִים, בֵּין בַּחוּץ, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפְדָּה וְיֵאָכֵל בְּפָנִים, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בְּאֵב הַטְּמָאָה בַּחוּץ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפְדָּה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בְּוֹלַד הַטְּמָאָה בְּפָנִים.

גמרא כתיב: **כי לא תוכל שאתו**¹. מה נז קיימין? אם בריחוק מקום, כבר כתיב: **כי ירבה ממך**! אם בקירוב מקום, כבר כתיב: **כי ירחק ממך**! אלא מהו **לא תוכל שאתו**? לא תוכל לאכלו. וכתיב: **ונתת בכסף**.

תני: בר קפרא אמר: **אב הטומאה – דבר תורה. וולד הטומאה – מדבריהן. רבי יוחנן אמר: בין זה בין זה – דבר תורה.**

[דהי"ח ע"ב] וקשיא דבית שמאי על דרבי יוחנן! דבית שמאי אומרים: הכל ייפדה ויאכל בפנים, חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין וולד הטומאה בחוץ, ובין אב הטומאה בחוץ? זה וזה דבר תורה הוא!

ואפילו על דברי בית הלל לא מקשייא? דבית הלל אמרין: הכל ייפדה ויאכל בחוץ, חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין וולד הטומאה בפנים, מה בין אב הטומאה בפנים? זה וזה לא דבר תורה הוא!

לא הוי בה רבנן אלא על דבר קפרא.

וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי! דבית שמאי אומרים: הכל ייפדה ויאכל בפנים, חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים, זה וזה לא דבר תורה הוא? שלא יהו אומרים: ראינו מעשר שני שנכנס ויצא.

מעשה, לא ייפדה! שלא יהו אומרים: ראינו מעשר שני נכנס לירושלים ונפדה! בשעה שניטמא בפנים – מחיצה תופסתו. בשעה שניטמא בחוץ – אין מחיצה תופסתו.

ואפילו על דבית הלל, לית הוא מקשייא? דבית הלל אומרים: הכל ייפדה ויאכל בחוץ, חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין וולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים, זה וזה לא מדבריהן הוא? בשעהכניסו, על מנת שלא תתפשטו מחיצה.

אמר רבי זעירה: הדין אמרה: מעשר שני טהור שהכניסו על מנת שלא תתפשטו מחיצות – אין מחיצה תופשתו.

רבי יונה בעי: טהור דבר תורה, ואת אמרת הכין! אלא ביני עבר ופדאו – פדוי.

¹ (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך וגו': ואכלת לפני ה' אלקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם, מעשר דגנך תירשך ויצהרך וגו': וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו, כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשום שמו שם כי יברכה ה' אלקיך: ונתתה בכסף, וצרת הכסף בידך, והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו: ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך בבקר ובצאן ובזין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך, ואכלת שם לפני ה' אלקיך, ושמת אתה וביתך:

רבי יעקב דרומיניא בעי קומי רבי יוסי: נטמא חויז לירושלים ונכנס – לא יצא. שלא יחו אומרים
ראינו מעשר שני נכנס לירושלים ויוצא. קול יוצא ליוצא, ואין קול יוצא לפדיון.

רבי חיייה בר אבא בעי קומי רבי מנא: נטמא בולד הטומאה ופדא, ותזר ונטמא באב הטומאה?

[דף י"ח ע"א]

נאמר, אם היו הפעות הראשונות קיימות – מחלל עליהן. ואם לאו – אינו מחלל עליהן. ואין לוקין
לא על הפעות הראשונות ולא על הפעות השניות.

רבי יונה בעי: אף ללוקח בן? אמר רבי מנא: מתיצה תופסת, והלוקח תופס, בשם שנאמר במתיצה,
בן נאמר בלוקח.

הלכה ו' מתני' תלקוח בכסף מעשר שנטמא – יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר. אמרו לו לרבי
יהודה: מה אם מעשר שני עצמו שנטמא – הרי הוא נפדה. תלקוח בכסף מעשר שנטמא – אינו
דין שיפדה! אמר להן: לא! אם אמרתם במעשר שני עצמו – שכן הוא נפדה בטהור ובריחוק מקום,
תאמרו בלקוח מכסף מעשר – שאינו נפדה בטהור ובריחוק מקום.

צבי שלקחו בכסף מעשר, ומת – יקבר על ידי עורו. רבי שמעון אומר: יפדה. לקחו חי ושחטו
ונטמא – יפדה. רבי יוסי אומר: יקבר. לקחו שחוט ונטמא – יפדה. לקחו שחוט ונטמא – הרי הוא
לו בפירות.

המשאיל קנזן למעשר שני, אף על פי שגנב – לא קנה מעשר. זלף לתוכן סתם, עד שלא גנב – לא
קנה מעשר. משגנב – קנה מעשר.

עד שלא גנב – עולות באחד ומאה. משגנב – מקדשות בכל שנה.

עד שלא גנב – תזרם מאחת על הכל. משגנב – תזרם מפל אחת ואחת.

בית שמאי אומרים: מפתח ומערה לגת. ובית הלל אומרים: מפתח ואינו צריך לערות.

במה דברים אמורים? במקום שדרךן למבור סתומות. אבל במקום שדרךן לימכר פתוחות – לא
יצא קנזן לחליו. ואם רצה להחמיר על עצמו למבור בפדה – יצא קנזן לחליו.

רבי שמעון אומר: אף האומר לחברו: "חבית זו אני מוכר לך, חויז מאנאנתי" – יצא קנזן לחליו.

גמרא מה טעמא דרבי יודה? כסף ראשון ולא כסף שני. אלא מן מה דאינון מתיבין ליה מקל
והומר, הוא מותיב לזן מקל והמר. רבי יוסי בשם רבי יוחנן: צבי, עשו אותו בקדשי בך הבית
למעון העמדה והערכה. רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירה:

[דף י"ט ע"ב]

בהמה טמאה, מהו שתיטעו העמדה והערכה? אומר ליה: אילולי דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן: תיה מהורה – אינה טעונה העמדה והערכה. בהמה טמאה – לא.

אמר רבי הילא: ותני בן: (ויקרא כז, כז) **ואם בבמה הטמאה ופדה בערבך**. מה בהמה טמאה מייחדת – ששונה שעת פדיונה לשעת הקדישה. אף אני ארבה את המתה, ששונה שעת פדיונה לשעת הקדישה. ומוציא את שאמר: "הרי זה הקדש" ומתה – שלא שוות שעת פדיונה לשעת הקדישה.

אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה בן: המורה – מועלין בה ובחלבה. וחלב – לא במיתה היא? וכל שהוא טעון פדיון מועלין בו.

אין תיפתריניה לשם הילכות מיתה, לא יביל, דתנינן: "המורה".

אמר רבי חנינא קומי רבי מנא: תיפתר ברבי שמעון. דרבי שמעון אמר: קדשי בדיק הבית – אין טעונין העמדה והערכה. אומר ליה: אין ברבי שמעון, למה לי המורה? אפילו שאר כל בהמה? אומר רבי זעירא:

[דף כ' ע"א] אמרה תורה: פורטיהו במקדש וכוונסיהו בגבולין. מה במקדש – יצא קנזן לחולין, אף בגבולין – נתפס קנזן מעשר.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: ביני מתניתא, אם עד שלא גפן קרא שם – לא קנה מעשר קנזן. משגפן קרא שם – קנה מעשר קנזן.

עד שלא גפן קרא שם – עולות באחד ומאה. אם משגפן קרא שם – מקדשות כל שהן.

אם עד שלא גפן קרא שם – תורם מאחד על הכל. משגפן קרא שם – תורם מכל אחד ואחד.

במה דברים אמורים? בשל יין, אבל בשל שמן, בין עד שלא גפן, בין משגפן – לא קנה מעשר קנזן. בין עד שלא גפן בין משגפן – עולות באחד ומאה. בין עד שלא גפן בין משגפן – תורם מאחד על הכל.

אמר רבי חנניא: וקשיא על דבית שמאי, מה בינה לחמשה שקין בגורן? אילו חמשה שקין בגורן – שפא אין תורמין ומעשרין מזה על זה? רבי יהושע בן לוי אמר: על הראשונה הושבה.

[דף כ' ע"ב] רבי בא אמר: על השנייה.

אמר: "רוב רביעית חולין יש לי בתבית זו" – יצא קנזן לחולין. רבי חייא בשם רבי יוחנן: מתניתא אמרה בן: רבי שמעון אומר: אף האומר לתבירו: "תבית זו אני מוכר לך חוץ מןקנזה" – יצא קנזן לחולין.

הדרן עלה לא יאמר אדם

פרק רביעי

מתני' המוליך פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר – פודהו בשער מקומו.

המביא פרות מן הגרן לעיר. בדי וין מן הגת לעיר – השבח לשני, ויציאה מביתו.

פודין מעשר שני בשער הזול, כמות שהתנגני לזקת, ולא כמות שהוא מוכר. כמות שהשלקני פורט, לא כמות שהוא מצרף.

אין פודין מעשר שני אכסרה. את שדמיו ידועין – נפדה על פי אחד. ואת שאין דמיו ידועין – נפדה על פי שלשה. כגון: תיין שקרם, ופרות שהרקיבו, ומעות שהחליאו.

גמרא המוליך פירות כו'. אמר רבי יונה: לא אמרו אלא המוליך. הא בתחילה – אסור.

ובפירות מעשר שני. אכל בפירות שהן טבולין למעשר שני – אפילו לכתחילה מותר.

בהדא רבי, תני ליה פירין הקא, ופירין בבותנגין, והנה קבע מעשרות דהכא תמן, ומפרק לון בשערא דתמן.

תני: בין ביוקר והזול, בין בזול והזול, בין ביוקר והזול, בין בזול והזול? שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש.

תני, אבא בר חילפיי בר קרייה אמר: בכה דברים אמורים? פודאי. אכל בדמאי, בין ביוקר והזול, בין בזול והזול – מוכרו בזול.

למה? משום שנראה להימכר בזול, או משום שהוא יכול להחזירו למקומו?

מה נפיק מביניהון? תרו והוקירו במקומו. אין תימר משום שהוא יכול להחזירו למקומו.

[דף כ"א ע"א]

תרי הוקירו. ואין תימר משום שנראה להימכר בזול, אפילו בן, נראה להימכר בזול. בהדא דרבי תייה בר ווא הנה ברומי, ותמתון מפרקין אילין ניקלוסיא דהכא תמן בשערה דהכא. אמר: מאן דהורי לון? חילפיי בר קרייה אורי לון.

תני: משתפר הוא אדם עד שקל. משתפר הוא אדם עד רביעית. היאך עבידא? דינרא הכא בתרין אלפין. ובארבאל, בתרין אלפין ולקן. ובגעי מיתן חמישים ריבוא ומיסוק, דיהב ליה הכא בתרין אלפין ותמשין רבוא.

מִסְכַּת זְבִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַחֲמִירָה הַתּוֹרָה בְּאוֹכְלֵינִי וּמִשְׁקִין וּמִדָּף שֶׁעַל הַזָּבִין, מִן אוֹכְלֵינִי וּמִשְׁקִין וּמִדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן אוֹכְלֵינִי וּמִשְׁקִין וּמִדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן הָאָדָם שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּאָדָם בֵּין מִתַּחַת בֵּין מֵעַל הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב:

ב. רַב הַטָּמֵא עַל הַטְּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בֵּין בְּזָב בֵּין בְּמִשְׁכָּב - טָמֵא. מִקְצַת טָמֵא עַל הַטְּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, מִקְצַת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בְּזָב - טָמֵא, וּבְמִשְׁכָּב - טְהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִקְצַת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא, אֵף בְּזָב - טְהוֹר:

ג. וְאֵלוּ הֵן חִבּוּרֵינִי: הַשְּׁנִים וְהַצִּפְרָנִים וְהַשְּׁעָר שְׁלֵהֶן. וְאֵלוּ הֵן מִקְצָתָם: רֹאשֵׁי אֲצָבָעוֹת יָדַי וְרַגְלָיִם. פִּיחוֹ וְנִיעוֹ וְרִירוֹ, וּמִי הָאֵף שְׁלוֹ - הָרִי הֵן כָּרְקוֹ. דִּמְעַת עֵינָיו וְדָם מִגִּפְתּוֹ, וְהַחֲלָב בְּאִשָּׁה - מִטָּמְאִין טָמֵאת מִשְׁקָה. זוֹבוֹ וְרִקְוֹ וּמִימֵי רִגְלָיו - מִטָּמְאִין טָמֵאָה חֲמוּרָה. זַעַה וְלַחָה סְרוּחָה, וְהָרְעִי - טְהוֹרִין מִכְּלוּם. וְכֵן דָּם הַיּוֹצֵא מִפִּיו וּמִפִּי הָאֵמָה שְׁלוֹ - טְהוֹרִין. שִׁכְבַת זָרְעוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מִטָּמְאִין בְּמִשְׁאֵ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִטָּמֵא בְּמִשְׁאֵ, שְׂאִי אֲפָשָׁר לְשִׁכְבַת זָרַע בְּלֹא צִחְצוּחֵי זִיבָה. הַנוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁל זָב וְזָבָה נִדָּה וְיוֹלְדָת וּמִצְרַע - מִטָּמְאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסְלִין אֶחָד. אֶחָד הַנוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמְּסִיט וְאֶחָד הַנוֹשֵׂא וְאֶחָד הַנּוֹשֵׂא, וּמְסִיט אֵין בֵּהֶם:

ד. בְּזוֹבוֹ שֶׁל זָב, וּבְרִקְוֹ, וּבְשִׁכְבַת זָרְעוֹ, וּבְמִימֵי רִגְלָיו, וּבְדָם הַנִּדָּה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. אֶחָד הַנוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמְּסִיט. וּמְסִיטוֹ וְנוֹשֵׂא וְנוֹשֵׂא אֵין לָהֶם. אֵין לָךְ דְּבָר שְׂאֵין בוֹ רוּחַ חַיִּים שְׁמִטָּמֵא בְּהֶסֶט, וְאֵין דְּבָר מְסִיט אֶת הַטָּמֵא מִטָּמֵא אֲלֵא שִׁישׁ בוֹ רוּחַ חַיִּים:

ה. הַנוֹגֵעַ בְּצִמְרֵי נְבֵלָה וּבְנִימֵי מֶרְכָּב, וּבְמִי חֲטָאת שִׁישׁ בְּהֵן כְּדֵי הַזִּיזָה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד, שְׂאִי אֲפָשָׁר לְנוֹגֵעַ שְׁלֹא יִסִּיט. פֶּרֶשׁ - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. בְּקֶרֶן שֶׁל נְבֵלָה, וּבְעֵץ שֶׁל מֶרְכָּב, וּבְמִי חֲטָאת שְׂאֵין בֵּהֶם כְּדֵי הַזָּאָה - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַנוֹגֵעַ בְּבוֹעֵל נִדָּה וּבְעֹבֹדֶת כּוֹכְבִים - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד בֵּין כָּלִים. פֶּרֶשׁ - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. עֹבֹדֶת כּוֹכְבִים - כְּשֶׁרָץ, וּמִשְׁמֶשֶׁיָּהּ - כְּשֶׁרָץ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּנֹדָה, וּמִשְׁמֶשֶׁיָּהּ - כְּשֶׁרָץ, שְׁנֹאֲמֵר (יִשְׁעִיָּהּ ל, כב): "תִּזְרַם כְּמוֹ דָּוָה צֵא תֹאמַר לוֹ" - מִה נִדָּה מִטָּמֵאָה בְּמִשְׁאֵ, אֵף עֹבֹדֶת כּוֹכְבִים מִטָּמֵא בְּמִשְׁאֵ. הַמְּכַנִּיס רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְבֵית עֹבֹדֶת כּוֹכְבִים - טָמֵא. כָּלִי חָרָס שֶׁהֲכַנִּיס אֲוִירוֹ לְבֵית עֹבֹדֶת כּוֹכְבִים - טָמֵא. הַסְּפֹסְלִין וְהַקְּתוֹרָאוֹת שֶׁהֲכַנִּיס רִבֵּן לְבֵית עֹבֹדֶת כּוֹכְבִים - טָמֵא. יֵין שֶׁהֲעוֹבֵד כּוֹכְבִים מְנַסְכוֹ, אִם יֵשׁ בוֹ כְּזִית - מִטָּמֵא טָמֵאָה חֲמוּרָה, וְאִם לֹא - אֵינוֹ מִטָּמֵא טָמֵאָה חֲמוּרָה אֲלֵא טָמֵאת מִשְׁקִין בְּלִבָּד:

ו. הָאוֹכֵל מִנְּבֵלַת עוֹף טְהוֹר, מִן הָעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִים, מִן הַשֶּׁלֶל שֶׁל בִּיצִים, מִן הַדָּם וּבִשּׁוֹר מִן הַחֵי - טְהוֹר. מִן הָאֲשָׁכוֹל שֶׁל בִּיצִים, וּמִן הַקְּרָקֶבֶן וּבְנֵי מַעִים, אוֹ שֶׁהִמְחָה אֶת הַחֲלָב וּגְמָעוֹ - טְהוֹר. כְּרָכָה בַּחֲזָרָת וּבְלִיעָה - טָמֵא. בְּסִיב וּבְלִיעָה - טְהוֹר. הַקִּיאָה וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַקִּיאָה וְחִזּוֹר וּבְלִיעָה וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. בְּלִיעָה וְאֵין בָּהּ כְּזִית - טְהוֹר מִכְּלוּם. נִטֵּל צִפּוֹר וְאֲכָלָהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּזִית - טָמֵא, וְאִם לֹא - טְהוֹר: נְבֵלַת הַבְּהֵמָה בְּפָנָיו בְּתוֹךְ פִּיו - טָמֵא, וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טְהוֹר. נְבֵלַת הָעוֹף בְּפָנָיו וּבְתוֹךְ פִּיו - טְהוֹר. וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָמֵא. נִמְצְאת אוֹמֵר: בְּמָקוֹם שֶׁזוֹ מִטָּמֵאָה - זוֹ מִטְּהַרְתָּ, וּבְמָקוֹם שֶׁזוֹ מִטְּהַרְתָּ - זוֹ מִטָּמֵאָה. נְבֵלַת עוֹף טָמֵא - כְּכַחְצֵי פֶרֶס לְפֹסֵל אֶת הַגְּוִיָּה. וְזוֹ אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר דְּבָר שְׂבִינִי נְבֵלַת עוֹף טְהוֹר וּבֵין נְבֵלַת עוֹף טָמֵא. נְבֵלַת עוֹף טָמֵא, כְּזִית - בְּבֵית

הַבְּלִיעָה, כְּבִיצָה - לְטַמֵּא טַמְאָת אֹכְלִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: זֶה וְזֶה כּוֹזֵית. וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: זֶה וְזֶה כְּבִיצָה;

ז. הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַחֵיהּ וּמִן הַעוֹפוֹת טַמְאִים - הָרִי זֶה לּוֹקֵה שְׂמוֹנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחַכְמַיִם אָמְרִים: אֵינוֹ לּוֹקֵה אֶלָּא אַרְבָּעִים; הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה מִן חֵיהּ, מַעוֹפוֹת טְהוּרִין - כָּל שֶׁהוּא. וּמִן הַטַּמְאִין - עַד שֶׁיְהִיּוּ בּוֹ כּוֹזֵית.

מִסְכֵּת טְבוּל יוֹם פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. הַמְכַנִּיס חִלּוֹת בֵּין לַהֲפָרִישׁוֹן בֵּין שְׁלֵא לַהֲפָרִישׁוֹן, פָּרְשׁוּ וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁכַּן - נִפְסְלוֹת בְּמִנְיָן. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֲרוֹז וְגָרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בְּזִמְן שְׂאִינָן קְלוֹפִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אִף פּוֹלִין הַגְּמֻלוֹנִין כִּיּוֹצֵא בְהֵן - טְהוּרִין בְּאֵב הַטַּמְאָה וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר בְּטְבוּל יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: טְהוּרִין בְּטְבוּל יוֹם וְטַמְאִין בְּכָל הַטַּמְאוֹת. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֲרוֹז וְגָרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בְּזִמְן שֶׁהֵן קְלוֹפִין. הַתְּבַלִּין וְהַשְּׁנוּנוֹת - חִבּוּר בְּטְבוּל יוֹם וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָל הַטַּמְאוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּין גְּמִלְיָאֵל אָמַר, רַבִּי מֵאִיר הִיָּה אָמַר: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּכַפְרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל בְּכַפְרוֹת שֶׁל נַחְתוּם - אֵינוֹ טַמֵּא אֶלָּא הַקְּצֵחַ וְהַשׁוּמְשָׁמִין וְהַשְּׁנוּנוֹת בְּלַבַּד.

ב. אֶחָד מִשְׁקָה שֶׁנִּטְמָא בְּאֵב הַטַּמְאָה וְאֶחָד מִשְׁקָה שֶׁנִּטְמָא בְּוֹלַד הַטַּמְאָה - הָרִי הוּא תַּחֲלָה לְעוֹלָם. מִטַּמֵּא חִבְרוּ וְחִבְרוּ אֶת חִבְרוּ אֶפְלוּ הֵן מָאָה, חוּץ מִמִּשְׁקָה טְבוּל יוֹם, שֶׁהֵן פּוֹסְלִין וְאִינָן מִטַּמְאִין.

ג. חֲמֵר בְּיָדִים מְטְבוּל יוֹם, שֶׁהֵיָדִים מִטַּמְאוֹת אֶחָד וּפּוֹסְלוֹת אֶחָד בְּקִדְשׁ, וּפּוֹסְלוֹת אֶת הַחֲלִין שֶׁנִּעֲשׂוּ עַל טְהֵרַת תְּרוּמָה, וּמִטַּמְאוֹת אֶת הַמִּשְׁקִין לַעֲשׂוֹת תַּחֲלָה. וְיֵשׁ יָדִים שֶׁמִּטַּמְאִין אֹכְלֵי חֲלִין, בְּאֵלוֹ יָדִים? בְּיָדִים תַּחֲלוֹת, וְכָל שְׂאִינּוֹ חִבּוּר בְּטְבוּל יוֹם - חִבּוּר בְּיָדִים. חֲמֵר בְּאֹכְלִין שְׂאִין בְּמִשְׁקִין, וּבְמִשְׁקִין מִה שְׂאִין

בְּאֹכְלִין, שֶׁהָאוֹכְלִין יֵשׁ לָהֶן יָדוֹת וְאִין צָרִיכָה מִחֻשְׁבָּה לְאֹכְלִין, וְסָפִיקֵן לְטַמֵּא אַחֲרִים - טַמֵּא, וְאִין לָהֶם טְהֵרָה מִטַּמְאָתָן. חֲמֵר בְּמִשְׁקִין, שֶׁהַמִּשְׁקִין לְעוֹלָם תַּחֲלָה, לְטַמֵּא אֶת הַמִּשְׁקִים לְהִיּוֹת תַּחֲלָה, וְאֶת הָאוֹכְלִין לְהִיּוֹת שְׁנַיִם, וְלְטַמֵּא כָּלִי שֶׁטֶף מֵאַחֲרָיו וְכָלִי חֲרָס מְאוּירוֹ. וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁנִּעֲשׂוּ אֵב הַטַּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם, לְטַמֵּא בְּגָדִים, וּמִטַּמְאִין בְּכָל שֶׁהוּא, מִה שְׂאִין בֵּין בְּאֹכְלִין. חֲמֵר בְּמִים מִה שְׂאִין בְּמִשְׁקִין וּבְמִשְׁקִין מִה שְׂאִין בְּמִים, שֶׁהַמִּים נִעֲשִׂין אֵב הַטַּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם וְלְטַמֵּא בְּגָדִים, וּפּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוּוֹה בְּשִׁלְשֵׁת לוּגִין, וְאֶת הַגּוֹף בְּשִׁלְשֵׁת לוּגִין, מִה שְׂאִין בֵּין בְּמִשְׁקִין. חֲמֵר בְּמִשְׁקִין שֶׁהַמִּשְׁקִין אִין לָהֶם טְהֵרָה מִטַּמְאָתָן, וְאִין טְהוּרִין בְּגוֹף, וּפּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוּוֹה בְּשְׁנוּי מְרָאָה, מִה שְׂאִין בֵּין בְּמִים.

ד. אַחֲרֵי כָּלִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: מִטַּמְאִין אֶת הַמִּשְׁקִין וְאִין פּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין, וְהִלְכָה כְּדְבָרָיו. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: מִטַּמְאִין אֶת הַמִּשְׁקִין וּפּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין. וְקָל וְחוֹמֵר, וּמָה אִם טְבוּל יוֹם שְׂאִינוֹ מִטַּמֵּא מִשְׁקָה חֲלִין - פּוֹסֵל אֹכְלֵי תְרוּמָה. אַחֲרֵי כָּלִים שֶׁהֵן מִטַּמְאִים מִשְׁקָה חֲלִין, דִּין הוּא שֶׁיִּפְסְלוּ אֹכְלֵי תְרוּמָה. שְׁמַעוֹן אָחִי עֲזַרְיָה אָמַר: חֲלוּף הַדְּבָרִים! מָה אִם טְבוּל יוֹם שֶׁהוּא פּוֹסֵל אֹכְלֵי תְרוּמָה אֵינוֹ מִטַּמֵּא מִשְׁקָה חֲלִין, אַחֲרֵי כָּלִים שְׂאִינָן פּוֹסְלִין אֹכְלֵי תְרוּמָה, דִּין הוּא שְׂאִינָן מִטַּמְאִין מִשְׁקָה חֲלִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רְאֵה אֵיךְ הִלְכָה זֶה נַחֲלֵקוּ עֲלֶיהָ אֲבוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, וְדָנוּ דְּבָרֵי תוֹרָה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וְדְּבָרֵי סוֹפְרִים מִדְּבָרֵי תוֹרָה.

מִסְכֵּת טְבוּל יוֹם פָּרָק שְׁנִי

א. עֶסֶה שֶׁקָּרָאָה שֵׁם חֲלָתָהּ בְּצַפּוֹנָה, וְכֵן קָשׁוֹת שֶׁקָּרָא שֵׁם תְּרוּמָה בְּצַפּוֹנָה - הָרִי זֶה חִבּוּר. נִטְלָה חֲלָתָהּ מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כֵּךְ חֲזָרָה לְתוֹכָהּ - הָרִי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הַמְּקַפֶּה וְהַחֲמִיטָה שֶׁל חֲלִין, וְהַשְּׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גְּבִיהֶן, נִגַּע טְבוּל יוֹם בְּשִׁמְן - לֹא פָּסֵל

ה. יִרְק שֶׁל תְּרוּמָה וּבִיצָה טְרוּפָה נִתּוּנָה עַל גִּבִּי, וְנִגַע טְבוּל יוֹם בְּבִיצָה, כָּל הַסֹּדֵר הָעֲלִיּוֹן - חֲבוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חֲבוּר, אֲלֵא הַקֶּלַח שְׁכַנְגָד יָדוּ. עַל זֶה הָעֵיד רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל לִפְנֵי חֲכָמִים בְּכַרְם בֵּיבְנָה, שְׁאִינוֹ חֲבוּר אֲלֵא הַקֶּלַח שְׁכַנְגָד יָדוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא עַל זֶה הָעֵיד, אֲלֵא עַל הָעֲשׂוֹי כְּמוֹ כּוּבֵעַ שְׁאִינוֹ חֲבוּר.

אֲלֵא הַשָּׁמֶן. וְכֵן הַשָּׁמֶן שֶׁהוּא צָף עַל גִּבִּי הַיָּיִן. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמַר: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֵינוֹ חֲבוּר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: חֲבוּר. טְבוּל יוֹם שֶׁהֵיָה תוֹרֵם אֶת הַבּוּר, וְנִפְלָה הֵימָנוּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה וְשִׁקְעָה בְּבוּר (שֶׁל יִיז), מִן הַשִּׁפָּה וְלִפְנֵים - חֲבוּר. מִן הַשִּׁפָּה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חֲבוּר. וְאִם הֵיָה פְטוּס, אֶפְלוּ יֵשׁ בּוֹ מֵאָה כּוּר - כָּלוּ חֲבוּר.

ו. חוֹט שֶׁל בִּיצָה שֶׁקָרַם עַל דְּפָנָה שֶׁל לֶפֶס, וְנִגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם, מִן הַשִּׁפָּה וְלִפְנֵים - חֲבוּר, מִן הַשִּׁפָּה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חֲבוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אִף מִן הַשִּׁפָּה וְלִפְנֵים, כָּל שְׁנִקְלָף עִמוֹ - חֲבוּר, וְכָל שְׁאִינוֹ נִקְלָף עִמוֹ - אֵינוֹ חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן לַחוּץ הַקְעָרָה - אֵינָה חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינוֹ חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִים - הֵרִי הוּא חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן בְּטוֹפַח - אֵינָם חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינָם חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִין - חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמֵי עֲצָמֵן - לֹא הִכְשָׁרוּ, הֵרִי הֵן כְּעִגּוּלֵי דְבִלָּה. עִגּוּלֵי דְבִלָּה שְׁנִפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתָן - הֵרִי זֶה קוֹצֵה הֵימָנוּ עֲבֵי שֶׁלֹּשׁ אֲצָבָעוֹת עַל רַחֵב מְלֵא קְצִיעָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל (הֵימָנוּ) אֲלֵא מִקּוֹם מִשְׁקָה בְּלִבָּד. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדְבִלָּה שְׁמָנָה שְׁלֹא גָרְסָה, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בְּדְבִלָּה שְׁמָנָה שְׁגָרְסָה.

ב. חֲבִית שְׁנִקְבָה בֵּין מִשׁוּלֵיהָ בֵּין מִצְדֵיהָ, וְנִגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם - טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִפִּיהָ וּמִשׁוּלֵיהָ - חֲבוּר. מִפִּיהָ - מִפְּנֵי שֶׁהִמְשִׁקָה מִשׁוּף לַחוּץ יָדוּ. וּמִשׁוּלֵיהָ מִפְּנֵי שֶׁהִמְשִׁקָה גְרוּר עַל גִּבִּי יָדוּ. אָבָל מִן הַצְדָדִין - יַעֲלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. בְּעִבּוּעַ שְׁבַחֲבִית שְׁנִקְבָה וּמְכוּן מִכְּפָנִים לְבַחוּץ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כְּכֻלָּן, מִן הַצְדָדִין - יַעֲלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. מַעֲשֵׂה שְׁבַעֲבַע יָיִן בְּעֵרֵב, וּכְאֹו וְשָׂאֵלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: יַעֲלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה.

ג. אֲכַל שְׁנִפְרַס וּמַעוּרָה בְּמִקְצָת, אִם יֵשׁ לוֹ יָד - אוֹחוּזִין אוֹתוֹ בְּיָד. עֲלָה - אוֹחוּזִין אוֹתוֹ בְּעֲלָה. יֵשׁ לוֹ זֶה וְזֶה - אוֹחוּז בְּאִיזוֹ מִהֵן שִׁירְצָה, אֵין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה; רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: בְּגִדוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּקִטּוֹן. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמַר: בְּטָהוּר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּטָמֵא. בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? בְּטְבוּל יוֹם, אָבָל בְּשֵׂאֵר כָּל הַטְּמֵאוֹת - הֵרִי זֶה חֲבוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: אֶחָד טְבוּל יוֹם וְאֶחָד כָּל הַטְּמֵאוֹת, שְׁנִמְשָׁךְ עִמוֹ - חֲבוּר. וְשְׁאִינוֹ נִמְשָׁךְ עִמוֹ - אֵינוֹ חֲבוּר.

ד. עֶסֶה שְׁנִדְמָעָה אוֹ שְׁנִתְחַמְצָה בְּשֵׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה - נִתְחַבְּתָה בַחֲלָה, וְאֵינָה נִפְסֶלֶת בְּטְבוּל יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: אֵין חֲבִית בַּחֲלָה וְנִפְסֶלֶת בְּטְבוּל יוֹם. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם בְּרַ יוֹסִי: אָמַרְתִּי לִפְנֵי אָבִא, אִי אֵתָה מוֹדָה בְּמִקְפָה וּבְחִמִּיטָה שֶׁל חֲלִי, וְהִשּׁוּם וְהַשָּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גִּבִּיהֶן, שְׂאֵם נִגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹ - לֹא פֶסֶל אֲלֵא מִקּוֹם מִגְעוֹ בְּלִבָּד. אָמַר לִי: זֶה מִין אֶחָד וְזֶה שְׁנֵי מֵינִין.

ז. מִשְׁקָה טְבוּל יוֹם - כְּטָהוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: בְּטָמֵא. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלַת יוֹם - לְשָׂה לָהּ עֶסֶה וְקוֹצֵה הֵימָנָה חֲלָה, וּמִפְרָשֶׁת חֲלָתָה וּמִנְחָתָה בְּכִפִּישָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וּמִקְפָת וְקוֹרָא לָהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁלִישִׁי, וְהַשְּׁלִישִׁי טָהוּר בַּחֲלִין, וְעַל כֵּלָן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּבָר חֲדָשׁ שֶׁחֲדָשׁוּ סוֹפְרִים וְאֵין לִי מֵה אֲשִׁיב.

ח. הַתוֹרֵם אֶת הַבּוּר וּנִתְּנָה בְּמִקּוֹם שֶׁלֹּא תִתְגַלְּגַל וְתִגְעֵעַ לְבוּר, וְחִזַּר וּנִתְּנָה בְּמִקּוֹם שֶׁתִּתְגַלְּגַל וְתִגְעֵעַ לְבוּר, וְנִשְׁפָּכָה - הֵרִי זֶה שְׁלֵם. הֵיָה תוֹרֵם אֶת הַבּוּר וְנִסְדָּקָה, חֲבִית אוֹ נִשְׁפָּכָה, אִם יָרַד הֵימָנָה כְּדֵי דְמוּעַ - אֵינוֹ

בְּהֵן - טַמְאָה. כָּל הַחוֹצְצִין בַּגּוֹף, חוֹצְצִין בְּיָדִים, וּבְקָדוֹשׁ יָדִים וּרְגָלִים בַּמַּקְדָּשׁ. הַנוֹטֵל יָדָיו, צָרִיף לְטוֹל מִי רְבִיעִית. וְקָדוֹשׁ יָדִים וּרְגָלִים בַּמַּקְדָּשׁ, אֵין לָךְ שַׁעוֹר:

ג. מַגּוּפָה שֶׁהַתְּקִינָה לְכָלִי, נוֹטֵלִין מִמֶּנּוּ לְיָדִים. הַחֲמַת וְהַכְּפִישָׁה, אָף עַל פִּי שְׂפָחוֹתִין - נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים. הַשֶּׁקֶוּ וְהַקָּפָה, אָף שֶׁמַּקְבְּלִין - אֵין נוֹטֵלִין בְּהֵן אֶת הַיָּדִים. הַשָּׂדֶה וְהַתְּבָה וְהַמַּגְדֵּל, בּוֹזֵמֵן שְׂאִין עֲשׂוּיִן לְאֶהְלִין - נוֹטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים. וּבּוֹזֵמֵן שֶׁהֵן עֲשׂוּיִם לְאֶהְלִים - אֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ד. אֵין הַכְּהֻנִּים מַקְדָּשִׁין בַּמַּקְדָּשׁ אֲלָא בְּכָלִי, וְאֵין מִשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת אֲלָא בְּכָלִי, וְאֵין מְטַהְרִין אֶת הַמַּצְרְעִים אֲלָא בְּכָלִי. שׂוֹלֵי כָּלִי עֵץ כָּלִי עֵצִים כָּלִי זְכוּכִית - אֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים. קַרְקָסֵן, שָׁפֵן, וְעֵשְׂאָן כָּלִים - נוֹטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים אִם יֵשׁ לָהֶם קְבֻלַּת רְבִיעִית. שְׁבָרִי כָּלִי חֶרֶס שֵׁישׁ בְּהֵן כְּדִי קְבֻלַּת רְבִיעִית - נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ה. הַחוֹקֵק בְּאֵמַת הַמַּיִם וְעֵשָׂה בַּהּ בֵּית קְבֻלָּה, אָף עַל פִּי שְׂתַלְשׁוּהָ מִיָּם וְחַבְרוּהָ - אֵין מְמַלְאִין בַּהּ, וְאֵין מַקְדָּשִׁין בַּהּ, וְאֵין מְזִין הַיִּמְנָה, וְאֵינָה צָרִיכָה צְמִיד פְּתִיל, וְאֵינָה פּוֹסֶלֶת אֶת הַמַּקְרָה. חֹשֶׁב עֲלֶיהָ אַחַר תְּלִישְׁתָּהּ אוֹ שְׂתַלְשָׁה וְחַבְרָה - מְמַלְאִין בַּהּ וּמַקְדָּשִׁין בַּהּ, וּמְזִין מִיָּם הַיִּמְנָה, וְצָרִיכָה צְמִיד פְּתִיל, וּפּוֹסֶלֶת אֶת הַמַּקְרָה:

ו. הַמַּיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְׁתִּית הַבְּהֵמָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּקָרְעַת מְטְבִילִים וְאֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן אֶת הַיָּדִים. הַמַּיִם שֶׁהִנְחִיתוּם מְטְבִיל בְּהֵן גְּלוֹסְקָאוֹת, אָף עַל פִּי שְׂלָא נִשְׁתַּנוּ מִרְאֵיהֶן - פְּסוּלִים. וְכִשְׁהוּא נוֹטֵל וְנוֹתְנוֹ עַל גְּבִי כְּפָרוֹ, אִם נִשְׁתַּנוּ מִרְאֵיהֶן - פְּסוּלִים, וְאִם לֹא - כְּשָׂרִים. מִיָּם שְׂלַפְנֵי הַנֶּפֶחַ, אָף עַל פִּי שְׂלָא נִשְׁתַּנוּ מִרְאֵיהֶן - אֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים, מִפְּנֵי שְׂבִידוּעַ שְׂנַעֲשֵׁתָהּ מֵהֶן מְלֹאכָה. מִיָּם שְׂלַפְנֵי הַסֶּפֶר, אִם נִשְׁתַּנוּ מִרְאֵיהֶן - פְּסוּלִין, וְאִם לֹא - כְּשָׂרִין.

שְׁלֵם, וְאִם לֹא - הָרִי זֶה שְׁלֵם. הִיָּה תוֹרֵם אַרְבַּע חֲמֵשׁ חֲבִיּוֹת כְּאַחַת, אָף עַל פִּי שְׂלָא יֵרֵד מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדִי דְמוּעַ - אֵינוֹ שְׁלֵם, אִם הִיָּה תוֹרֵם זֶה אַחַר זֶה - הָרִי הוּא שְׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְּנֶה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּכָלֵן, אִם הִיָּה הַדְּיוּט וְלֹא הַתְּנָה - תְּנָאִי בֵּית דִּין הוּא. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּתוֹרַמַת רֵאשִׁית יֵין וְשֵׁל שְׁמֹן, שְׂאִין תְּרוּמַת רֵאשִׁית נְטֻלַת אֲלָא מִן הַמַּקְרָף, אֲבָל בְּתוֹרַמַת מַעֲשֵׂר וְשֵׂאֵר כָּל הַפְּרוֹת - הָרִי זֶה שְׁלֵם. הִיָּה תוֹרֵם תְּרוּמָה וְתוֹרַמַת מַעֲשֵׂר כְּאַחַד, אָף תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ שְׁלֵם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכָלֵן אִם הִיָּה הַדְּיוּט וְלֹא הַתְּנָה, תְּנָאִי בֵּית דִּין הוּא.

מִסְכַּת יָדִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. מִי רְבִיעִית - נוֹתְנִין לְאַחַד אֲבָל לֹא לְשֵׁנִים. מַחְצִי לּוֹג - לְשֵׁלֶשָׁה אֲבָל לֹא לְאַרְבָּעָה. וּמְלוֹג - לְחֲמִשָּׁה אֲבָל לֹא לְעֶשְׂרֵה וְלֹא לְמֵאָה. מוֹסִיפִים עַל הָרֵאשׁוּנִים וְאֵין מוֹסִיפִים עַל הַשְּׁנָיִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִי רְבִיעִית נוֹתְנִין לְאַחַד אָף לְשֵׁנִים. וּמַחְצִי לּוֹג - לְשֵׁלֶשָׁה אָף לְאַרְבָּעָה. מְלוֹג - לְחֲמִשָּׁה, אָף לְעֶשְׂרֵה וְאָף לְמֵאָה. מוֹסִיפִין עַל הַשְּׁנָיִים וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָרֵאשׁוּנִים. כִּיצַד? נִטֵּל אֶת הָרֵאשׁוּנִים וְשִׁפְשַׁף וְחִזַּר וְנִטֵּל אֶת הַשְּׁנָיִים, וְאֵין בְּהֵן כְּדִי שִׁיגִיעַ לְפָרֵק - הָרִי זֶה מוֹסִיף עֲלֵיהֶן. אֶחָד הַנוֹטֵל בִּידוֹ אַחַת, וְאֶחָד הַנוֹטֵל בְּשֵׁתִי יָדָיו, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל גְּדוֹל, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל קָטָן - צָרִיף לְטוֹל מִי רְבִיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי יָדָיו שֶׁל שְׁנַיִם - נִדוֹן כְּשֵׁנֵי אֲנָשִׁים. כִּיצַד? שְׁנַיִם שֶׁנִּטְלוּ לְשֵׁתִי יָדָיהֶן מִן רְבִיעִית, לֹא יִחִזַּר הָרֵאשׁוֹן וְיִטֵּל יָדָיו מִשְׁיָרֵי רְבִיעִית:

ב. הַנוֹטֵל יָדָיו מִשְׁטִיפָה אַחַת - צָרִיף לְטוֹל מִרְבִּיעִית; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לְשֵׁתִי יָדָיו צָרִיף לְטוֹל מִרְבִּיעִית. מִידוֹ אַחַת, אֲפִלוּ נוֹטֵל מִשְׁיָרֵי רְבִיעִית - כְּשֵׂר. וְצָרִיף לְשִׁפְשַׁף אֶת יָדָיו. שִׁפְשָׁפָה בְּחִבְרָתָהּ - טַמְאָה. בְּרֵאשׁ אוֹ בְּפִתָּל - טְהוּרָה. חִזַּר וְנִגַּע

כפרים כאחת, הידים - כמות שהיו, והכפרים - ישרפו:

מסכת ידים פרק שני

א. הכהנים מקדשים במקדש בידיים עד הפרק, וברגל עד הסוכה. הנוטל ידיו, לא יאמר: הואיל והראשונים טמאים הריני נוטל בטמאים. ואם עשה כן - ידיו טמאות. הנוטל את ידיו - צריך לנגבם. המטביל את ידיו - אינו צריך לנגבם. הנוטל את ידיו - צריך להגביה את ידיו שלא יצאו המים חוץ לפרק ויחזור ויטמאו את ידיו, אבל המטביל ידיו - אינו צריך להגביה את ידיו. הנוטל את ידיו, אם נתפון - ידיו טהורות. ואם לאו - טמאות. וכן המטביל את ידיו, אם נתפון - ידיו טהורות. ואם לאו - ידיו טמאות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נטל את הראשונים ואחר כך נמצא על ידיו ובחוש וכל שבריתו מן המים - ידיו טהורות. הנוטל ידיו, אם הלכו המים עד הפרק - ידיו טהורות. ואם לאו - ידיו טמאות. ספק הלכו ספק לא הלכו - ידיו טהורות. ורבי יוסי אומר: ידיו טמאות.

ב. נטל את הראשונים, זו לעצמה וזו לעצמה, ונמלך ונטל את השניים לשתי ידיו כאחת - טמאו זו את זו. נטל את הראשונים לשתי ידיו, ונמלך ונטל את השניים זו לעצמה וזו לעצמה, אם נתפון - ידיו טהורות, ואם לאו - טמאות. נטל את הראשונים לשתי ידיו, ונטמא אחת מהן, הרי זה נוטל את השניה בשנים ואינו חושש. נטל את הראשונים חוץ לפרק, ונטל את השניים על גביהן, ונפל כפר תרומה, מן הפרק ולפנים - טמא. מן הפרק ולחוץ - טהור. נטל את הראשונים ואת השניים ויצאו חוץ לפרק, ונפל כפר תרומה טמא, והדין נותן שיהא טהור, ומה אם מי גשמים שאינן מטהרים את המים שעל גבי היד - מטהרין את המים שעל גבי הארץ. שניים שמטהרין את המים שעל גבי היד, דין הוא שיטהרו את המים שעל גבי הארץ.

ז. הכל כשרים לתן לידיים, אפלו טמא מת, אפלו בועל נדה. כל שאינו מטמא את המים במשא - כשר לתן לידיים. הנותן לידיים, הנוטל היה מתפון, והנותן אין מתפון. הנותן מתפון, והנוטל אין מתפון - ידיו טהורות. ורבי יוסי אומר: ידיו טמאות:

ח. הפקיעו את המולר ונטל הימנו לידיים, או שנטל מן הסילון שיש בו כדי קבלת רביעית - ידיו טהורות. ומודה רבי יוסי: שאם הניח חבית בין ברקיו או בין אציליו ונטל - שדי טהורות:

ט. היו לפניו שתי כוסות, באחת נעשתה בו מלאכה, ובאחת לא נעשתה בו מלאכה. נטל מאחד מהן לשתי ידיו, ועשה טהרות - טהורות. רבי יוסי אומר: תלויות. מן השני ועשה טהרות - טהורות. מן הראשון ולא עשה טהרות, מן השני ועשה טהרות - טהורות. מן הראשון ועשה טהרות - טהורות. מן השני ועשה טהרות - טהורות. מן הראשון ועשה טהרות, מן השני ועשה טהרות - אלו ואלו מנחות, אלו ואלו תלויות: היו לפניו שתי כוסות, אחד טמא ואחד טהור, ונטל מאחד מהן לשתי ידיו ועשה טהרות - טהורות. רבי יוסי אומר: תלויות. מן הראשון ולא עשה טהרות, מן השני ועשה טהרות - טהורות. מן הראשון ועשה טהרות, מן השני ועשה טהרות, אלו ואלו מנחות, הרי אלו מוכיחות. נאכלות ראשונות, או שנטמאו, או שנאבדו, משנעשו שניות, שניות - תלויות. נטל ידו אחת ועשה טהרות, שניה ועשה - אלו ואלו מנחות, הרי אלו תלויות. היו ידיו אחת טהורה ואחת טמאה, ולפניו שתי כוסות, אחד טמא ואחד טהור, ונטל מאחד מהן לשתי ידיו או ליד אחת, ועשה טהרות - טהורות. רבי יוסי אומר: הטמאה - בטמאתה. היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה, ולפניו שתי כפרים אחד טמא ואחד טהור, ונגעו שתי ידיו בכפר אחד, בין בבת אחת בין בזה אחר זה, או שנגעה ידו אחת בשני כפרים זה אחר זה, הידיים והכפרים - תלויות. נגעה ידו אחת בשני

ג. נוטלין ארבעה או חמשה זה בצד זה ואינן חוששין משום ארבעה דברים: משום שנטמאו, ומשום שלא נטלו מן הרביעית, ומשום שנעשתה בהן מלאכה, ומשום שלא נטלו מן הכלי, אבל הנוטל והנותן לחברו בחפניו - ידיו טמאות, שמא תחלה לא נטל מן הכלי. שנים שנטלו שתי ידיהן, זה שמינית וזה שמינית, אף על פי שמתערבין בקלוח - ידיהן טמאות, שמתחלה לא נטלו מן הרביעית.

ז. עמון ומואב - מעשרין מעשר עני בשביעית, וכל הארצות - כשאר שני שבוע, אם מעשר עני - מעשר עני, ואם מעשר שני - מעשר שני. אמר רבי יוסי בן דורמסקית: אני הייתי עם זקנים הראשונים כשפאו מיבנה ללוד, ומצאתי את רבי אליעזר, שהיה יושב בחנות של נחתומין בלוד, אמר לי: מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום? אמרתי לו: תלמידיך אנו, ומימיך אנו שותין. אמר לי: אי אפשר לבית המדרש בלא חדוש, אמרתי לו את ההלכות ואת התשובות ואת המנין, וכשהגעתי לזה זלגו עיניו דמעות, אמר (תהלים כה, יד): "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם", ואומר (עמוס ג, ז): "כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים". צא אמור להן: אל תחושו למנינכם, כף מקבלני מרבן יוחנן בן זכאי, שקבל מן הזוגות, והזוגות מן הנביאים, והנביאים ממשה, הלכה למשה מסיני, שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית.

ח. בו ביום עמד יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש, אמר להן: מה אני לבוא בקהל? אמר לו רבן גמליאל: אסור אתה! אמר לו רבי יהושע: וכי עמוני ומואבי במקומן הן? כבר עלה סנחריב וערבב את כל האמות, שנאמר (ישעיה י, יג): "ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שושתי!" אמר לו רבן גמליאל: והלא כבר נאמר (ירמיה מט, ו): "ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון נאום ה' כבראשונה", וכבר שבו. אמר לו רבי יהודה: והלא כתיב (עמוס ט, יד): "ושבתי את שבות עמי ישראל", ועדין לא שבו, מה הם לא שבו - אף הם לא שבו. אמר להן יהודה גר עמוני: מה אעשה אני? אמרו לו: כבר שמעת מפי זקן - הרי אתה מתר לבוא בקהל. אמר לו רבן גמליאל: אף מצרי

ד. אלו פוסלין לידים: אכל ראשון, והמדרף, והמשקין. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון: הנוגע ברצועה - טהור, עד שיגע בקציצה. רבי יוסי אמר משום רבי שמעון: הנוגע בקציצה - טהור עד שיגע במזוזה. ספר שבילה, אם יכול ללקט הימנו שמונים וחמשה אותיות כפרשת ויהי בנסע הארון - מטמא את הידים. מגלה שכתוב בה שמונים וחמשה אותיות כפרשת ויהי בנסע הארון - מטמא את הידים. חבר בה יריעות אחרות - היא מטמאה את הידים, והשאר אינה מטמאה את הידים. רבי יהודה אומר: הגליון שבספר אם יש בה כדי הקף בלן - מטמאין את הידים. הכותב הלל ושמע לתינוק להתלמד בו, אף על פי שאינו רשאי לעשות - מטמא את הידים.

ה. המשיחות והרצועות שתפרן בספר, אף על פי שאינו רשאי לקימן - מטמאות את הידים. תיק הספרים, ומטפחות, ותבה של ספר, בזמן שהן טהורות - מטמאות את הידים. הברכות והקמעות אף על פי שיש בהן מאותיות השם, ומענינות הרבה שבתורה - אינן מטמאות את הידים. הגליונים וספרי המינין - אינן מטמאות הידים. ספרי בן סירא וכל הספרים שנתכתבו מכאן ואילך - אינן מטמאין את הידים.

ו. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שיר השירים מטמאה את הידים, מפני שנאמרה ברוח הקדש. וקהלת אינה מטמאה את הידים, שאינה אלא מחכתו של שלמה. אמרו לו:

כּוֹצֵא בְהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לְמַצְרִים נִתֵּן לָהֶם הַכֶּתוּב קֶצֶבָה, שְׁנֵאמַר (יְחִזְקֵאל כּט, יג): "מִקֶּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֶקְבֵּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ שָׁמָּה".

ט. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי: כִּתְבִי הַקֶּדֶשׁ - חֲבַתְּם מִטְּמֵאֲתֶן, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אוֹתֶן שְׁטִיחִים לְבַהֲמָה. אָמְרוּ בִּיתוּסִים: קוֹבְלִין עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁין, מַה אִם בַּת בְּנֵי הַבָּא מִכַּח בְּנֵי, שְׁבָא מִכּוּחַ - הָרִי יוֹרֶשְׁתָּנִי, בְּתֵי הַבָּא מִכַּחִי, אֵינּוּ דִין שְׁתִּירְשָׁנִי? אָמְרוּ לָהֶן: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּכַת הַבֵּן שְׁכֵן חוֹלְקִין עִם הָאֲחִים, תֹּאמְרוּ בְּכַת שְׁאִינָה חוֹלְקַת עִם הָאֲחִים? אֹמְרִים טוֹבְלֵי שְׁחֵרִית: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שְׂאֲתֶם מְזַכְרִין אֶת הַשֵּׁם בְּשְׁחֵרִית בְּלֹא טְבִילָה. אֹמְרִים פְּרוּשִׁים: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם טוֹבְלֵי שְׁחֵרִית, שְׂאֲתֶם מְזַכְרִין אֶת הַשֵּׁם מִן הַגּוֹף שֵׁישׁ בּוֹ טְמֵאָה.

מִסְכַּת עֶקְצִין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַעוֹקֵץ עֹנֵב - מִטְּמֵא וּמִטְּמֵא וּמִצְטָרֶף. עֲלֵי שׁוּם וְעֲלֵי בְצָלִים וְהַקְפְּלוּטוֹת לַחִין - מִטְּמֵאִין וּמִטְּמֵאִין וְאִין מִצְטָרְפִים. שְׂרָשִׁי הַשֶּׁבֶת - מִטְּמֵאִין וּמִטְּמֵאִין וּמִצְטָרְפִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: הַנוֹגֵעַ בְּעֵמּוּד - טְמֵא. בְּסִיב וּבִשְׁעָר - טְהוֹר.

ב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַסִּיג שֶׁל אֲשָׁכוֹל שֶׁל רִצְפַת - מִצְטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֶכָל. שְׂרָשִׁי כָּל הַנִּקְצָרִים - לֹא מִטְּמֵאִין וְלֹא מִטְּמֵאִין וְלֹא מִצְטָרְפִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מִלְעִין שֶׁל שְׁבָלִים כָּל שֶׁהֵן - מִצְטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכְסְסִין. אָגַד אֶת הַפְּרִיקָה, בֵּין לַפְּנִים מִכְשַׁעוֹר בֵּין יִתְרַ מִכְשַׁעוֹר - אֵינּוּ טְמֵא אֲלֹא כִשְׁעוֹר בְּלֶבֶד. וְהַמְקַטֵּף מְלִילוֹת לְהַכְנִיסֵן לְתוֹךְ בֵּיתֶן - שְׁעוֹרֵן טְפַח. מִכְבֶּדֶת שֶׁל תְּמָרָה שְׁשִׁיר בְּהֵן תְּמָרָה אַחַת - טְמֵאָה. וְכֵן הֵיךְ חֲבוּר לָהּ, וְהַשְׂרָבִיטִין - אֵינֶן חֲבוּר זֶה לָזֶה.

ג. יָד הַפְּרִכִיל כָּל שֶׁהוּא. יִתְרָה טְפַח מִכָּאֵן וְטְפַח מִכָּאֵן. יָד מִכְבֶּדֶת שֶׁל תְּמָרָה שֶׁהִיא יִתְרָה מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, וְכֵן שְׂאָר כָּל

הַנִּקְצָרִים - לֹא מִטְּמֵאִין, וְלֹא מִטְּמֵאִין, וְלֹא מִצְטָרְפִין. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: אִם לִקְטֹן לְתוֹתֵן בְּחִפְתּוֹ אוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הָרִי אֵלּוּ מִטְּמֵאִין. וְכֵן הִיךְ רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: עֶקְצִי הָאֲגָסִים, וְהַתְּפוּחִים, וְהָאֲתְרוּגִים, שֶׁלִּקְטֹן לְתוֹתֵן עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הָרִי אֵלּוּ הֵן טְמֵאִין. וְכֵן הִיךְ רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: שְׂרָשִׁי חֲלָפוֹת הַתְּרֵדִין - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִמְכָּרִין עִמָּהֶן. וְכֵן הִיךְ רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: עֶקֶץ דְּלַעַת - טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁלַק עִמָּהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: עֶקֶץ מְרַחְפוֹת - טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱכָל עִמָּהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: עֶקֶץ הַקְּתָרִס שֶׁלֹּשָׁה טְפָחִים.

ד. תְּבוּאָה שְׁבִסָּסָה בַּגֵּרֶן - לֹא מִטְּמֵאָה, וְלֹא מִטְּמֵאָה, וְלֹא מִצְטָרְפַת. וְרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: מִטְּמֵאָה וּמִטְּמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוֹפְכָה בְּעֵתָהּ. קִלְפָה שֶׁל שׁוּם שְׁנֵפֶל מִשְׁקִין עַל אֶחָד מֵהֶן, הוּא טְמֵא וְחֲבָרוֹ טְהוֹר, שְׂאִין חֲבוּר אָדָם חֲבוּר. אֲתְרוּג שְׁנִפְרָץ וְתִחְבוּ בְּכוּשׁ אוֹ בְּקִיסָם - הָרִי זֶה אֵינּוּ חֲבוּר, שְׂאִין חֲבוּרֵי אָדָם חֲבוּר. עֶסֶה שְׁנִלוּשָׁה בְּמֵי פְרוֹת - הָרִי זֶה טְהוֹרָה, שְׂאִין לָךְ שֶׁהוּא מְחַבֵּר אֶת הָאוּכְלִין אֲלֹא שְׁבַעַה מִשְׁקִין בְּלֶבֶד. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוֹסִי: לֹא יָד יָד וְלֹא שׁוֹמֵר הִיא, לֹא מִטְּמֵאָה, וְלֹא מִטְּמֵאָה וְלֹא מִצְטָרְפַת עִמָּהֶן. עֶקֶץ הָרִימוֹן - טְמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַנוֹגֵעַ בְּעֵמּוּד - טְמֵא. בִּשְׁעָר וּבְמִסְרָק - טְהוֹר.

מִסְכַּת עֶקְצִין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. רֹטֵב שְׁנֵאֶכַל חֲצִיו וְחֲצִיו קִיָּם, גִּרְעִין שֶׁהוּא כְּנֻגַד הָאֶכָל - מִצְטָרֶף. שְׁלֹא כְּנֻגַד הָאֶכָל - אֵין מִצְטָרֶף. בִּיבֻשָׁה כְּנֻגַד הָאֶכָל - טְמֵא. שְׁלֹא כְּנֻגַד הָאֶכָל - טְהוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: בִּיבֻשָׁה - הַכֹּל טְהוֹר. הָרֹטֵב שְׁנִמּוּחַ חֲצִיו וְחֲצִיו קִיָּם, שְׁכְּנֻגַד הָאֶכָל - מִצְטָרֶף, שְׁלֹא כְּנֻגַד הָאֶכָל - אֵין מִצְטָרֶף. אֵיזְהוּ כְּנֻגַד הָאֶכָל? רַבִּי אֹמֵר: עַד חָלָל. חֲבִילֵי אֲזוּב, וְהַסִּיאָה, וְהַקּוֹרְנִית, כְּנֻגַד הָאֶכָל - מִצְטָרֶף, שְׁלֹא כְּנֻגַד הָאֶכָל - אֵין מִצְטָרֶף. אֵיזְהוּ כְּנֻגַד הָאֶכָל? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

ד. אילן שִׁנְפֶּשֶׁח ובו פֵּרוֹת - הָרִי הֵן כְּתוּלוֹשִׁין, יֵבֵשׁ ובו פֵּרוֹת - הָרִי הֵן כְּמַחְבְּרִין. שְׁנַמּוֹק חֲצִיָּה וְחֲצִיָּה קִיָּם - הָרִי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. נְמוֹק הָאֲמָצְעִי וְהַצְדָּדִין קִיָּמִין - אֵין הַצְדָּדִין חִבּוּר זֶה לְזֶה. רְמוֹן שְׁנַמּוֹק חֲצִיּוֹ וְחֲצִיּוֹ קִיָּם - הָרִי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. נְמוֹק הָאֲמָצְעִי וְהַצְדָּדִין קִיָּמִין - אֵין הַצְדָּדִין חִבּוּר זֶה לְזֶה. הַתְּחִיל לְפָרֵק בְּאֵגוּזִין וּלְפָקֵל בְּבַצָּלִים, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לְפָנָיו מֵאָה כוּר, הַתְּחִיל בְּאֶחָד מֵהֶן - אֵינוֹ חִבּוּר. הֵיוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה וְהַתְּחִיל בְּאֶחָד מֵהֶן, זֶה שֶׁהַתְּחִיל בּוֹ אֵינוֹ חִבּוּר, וְהַשָּׂאָר חִבּוּר. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר: טְהוּרוֹ שְׁלִשְׁתָּן.

ה. מְלַפְפִּין שְׁחִתְכוּ וּנְתָנוּ עַל הַשְּׁלֶחֶן - חִבּוּר עַד שֵׁיתְחִיל לְפָרֵק, הַתְּחִיל לְפָרֵק - חֲתִיכָה וְכָל הָעוֹלָה עִמָּה - חִבּוּר. וְהַשָּׂאָר - אֵינוֹ חִבּוּר. פִּיקָה הַתְּחִתּוּנָה - חִבּוּר הִיא לְעֲצָמָה, וְאֵינָה חִבּוּר לְשָׂאָר הַחֲתִיכוֹת. הֵיוּ שְׁנַיִם וְשָׁלֹשׁ, וְהַתְּחִיל בְּאֶחָד מֵהֶן, זֶה שֶׁהַתְּחִיל בּוֹ אֵינוֹ חִבּוּר, וְהַשָּׂאָר חִבּוּר. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר: טְהוּרוֹ שְׁלִשְׁתָּן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶפְלוֹ אֲמַר חֲצִיּוֹ אֲנִי אוֹכֵל שְׁחִרִית, וְחֲצִיּוֹ אֲנִי אוֹכֵל בֵּין הָעֲרָבִים - זֶה שֶׁהַתְּחִיל בּוֹ אֵינָה חִבּוּר וְהַשָּׂאָר חִבּוּר. הָאֵגוּזִין וְהַשְּׂקָדִים, אָף עַל פִּי שְׂרִיסֵס חִבּוּר, עַד שֵׁיתְחִיל לְפָרֵק.

ו. בֵּיצַת טוֹרְמִיטָה אָף עַל פִּי שְׂרִיסֵס - חִבּוּר, עַד שֵׁיגִיעַ לְקֶלֶף. בֵּיצָה שֶׁנִּתְבַּשְׁלָה בְּקֶלֶפֶתָהּ - כִּלָּה חִבּוּר. צֶמֶר שְׁבְרָאשִׁי כְּבָשִׁים וְשֶׁעַר שְׁבוּזֵקֵן חֲזָשִׁים, אָף עַל פִּי שֶׁפִּשְׁשֵׁן בְּאוּר - חִבּוּר, עַד שֵׁיתְחִיל לְתֹלֵשׁ. כִּנְפֵי חֲגָבִים וְקַשְׂקָשֵׁי דָגִים, אָף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִיר סִכִּין עֲלֵיהֶן - חִבּוּר, עַד שֵׁיתְחִיל לְקַלֵּף.

ז. עֲצִיץ נְקוּב שֶׁנִּתְּנוּ עַל גְּבִי שְׁתֵּי יְתוּדוֹת, אֶפְלוֹ גְבוּהָ מִן הָאֲרֶץ אִמָּה - אֵינוֹ מְכַשֵּׁר אֶת הַזְּרָעִים. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מְלַמְטָה, אֲבָל מִן הַצֵּד - הָרִי זֶה מְכַשֵּׁר אֶת הַזְּרָעִים. אִם יֵשׁ עַל גֵּב הַנְּקֹב עֶפְרוֹ כֹּל שֶׁהוּא - אֵינוֹ מְכַשֵּׁר אֶת הַזְּרָעִים.

ח. טְבֵּלָא שֵׁישׁ לָהּ לְבִזְבוּזִין וְהִטָּה עַל צִדָּה - מְכַשֶּׁרֶת אֶת הַזְּרָעִים, הִיא מְשַׁקָּה בְּעֲצִיץ

אוֹמֵר: עַד חָלָל. עֲצָם שֵׁישׁ עָלָיו בְּשָׂר. וְכֵן מַח שְׁבְרָאשׁ, וְשְׁבִקוּלִית, כְּנָגַד הָאֲכָל - מְצַטְרֵף. שְׁלֹא כְּנָגַד הָאֲכָל - אֵין מְצַטְרֵף, וְאֵיזְהוּ כְּנָגַד הָאֲכָל? אִם יֵשׁ שֵׁם חָלָל - עַד הַחָלָל. וְאִם אֵין שֵׁם חָלָל - אֵינוֹ טְמֵא אֲלֵא חֶסוּם הָעֲלִיּוֹן בְּלִבָּד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קוּלִית שֵׁישׁ עָלֶיהָ כְּזִית בְּשָׂר - גּוֹרֵר אֶת כִּלָּה לְטַמְאָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אָף עַל פִּי שְׁאֵין עָלֶיהָ אֲלֵא כְּפוּל, גּוֹרֵר אֶת כִּלָּה לְטַמְאָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַבְּשָׂר שֶׁעָלֶיהָ, שְׂאֵם יִמְתַּח וְיֵשׁ בּוֹ כְּדִי לְהַקִּיפוֹ בְּחוּט הָעֲרָב - כְּנָגַדוֹ מְצַטְרֵף.

ב. הָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִין, הַקְּרָנִים, וְהַטְּלָפִים - מְצַטְרְפִין לְטַמְאָה טְמֵאת אוֹכְלִין, אֲבָל לֹא טְמֵאת נְבִלוֹת. אֲבָל נִעְשִׂין הֵן יְדוּת לְטַמְאָה טְמֵאת נְבִלוֹת. הַרְטֵב שֶׁנִּתְּנוּ עַל גְּבִי חֲתִיכוֹת לְהַקְפוֹתָן, וְכֵן גְּרִיסִין שֶׁנִּתְּנוּ עַל גְּבִי פְרוּסוֹת לְלוֹתְתָן, הַנוֹגֵעַ, בֵּין בְּרֵטֵב, בֵּין בְּחֲתִיכוֹת, בֵּין בְּמַקְפָּה, בֵּין בְּגִרְסִין - כִּלּוֹ חִבּוּר. הַתְּמָרִים וְהַגְּרוּגְרוֹת שֶׁשָּׁלְקָן וְנִעְשׂוּ אוֹם - הָרִי אֵלוֹ חִבּוּר. רַבִּי אוֹמֵר: אִם לְלוֹתְתָן - חִבּוּר, אִם לְהוֹצִיא אֶת מִימֵיהֶן - אֵינֶן חִבּוּר. הָרִימוֹן תְּפוּחָה - מְשַׁעְרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, וְאִם הוּא חָלָל - צְרִיךְ לְמַעַף, הָאֵגוּזִין וְהַשְּׂקָד וְהַתְּמָרָה הַמְּקַשְׂקָשִׁים - מְשַׁעְרִין כְּמוֹת שֶׁהֵן.

ג. הַמַּחְתֵּף לְבִשְׁל, כִּיּוֹן שְׁקָרְצוּ - אֵינוֹ חִבּוּר. לְכַבּוּשׁ וְלְשִׁלוֹק וְלִהְנִיחַ עַל הַשְּׁלֶחֶן - חִבּוּר, עַד שֵׁיתְחִיל לְפָרֵק. קְלִיפֵי פוּלִין וְקִלְפֵי טוֹרְמוֹסִין, זְרֵקֵן - אֵין מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. כְּנָסֵן לְאוֹכְלִין - מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. קְלִיפֵי מְלַפְפִּין, אָף עַל פִּי שְׁאֵין בֵּהֶן אוֹכְלִין - מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. גְּרַעֲיָנִי זִיתִים וְגְרַעֲיָנֵי תְּמָרִים, אָף עַל פִּי שֶׁשָּׁלְקָן לְאוֹכְלִין - אֵינֶן מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. גְּרַעֲיָנֵי חֲרוּבִין אָף עַל פִּי שֶׁכְּנָסֵן לְאוֹכְלִין - אֵין מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. שָׁלְקָן לְאוֹכְלִין - מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. הַחֲרַצְנִין וְהַזְּגִין, אָף עַל פִּי שֶׁכְּנָסֵן לְמַשְׁקָה - בְּטֵלָה דַּעְתּוֹ. יְרֻקוֹת שֵׁיבְשׁוּ בְּאֵיבֵיהֶן, כְּגוֹן כְּרוּב וְדַלְעַת - אֵין מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. לְקֹטֵן וְיִבְשָׁן - מְטַמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין.

שְׂאִינוּ נְקוּב, וְנִפְלוּ מִשְׁקִין עַל גְּבֵי הַקְּשׁוֹת
וְנִטְמָאֵת. הַגְּדִילָה וְיִצְאֵת חוּץ לְעֶצֶם -
טְהוּרָה.

יחֹדֶבֶר אֲשֶׁר הָיָה אֲלֵי־רַמְיָהוּ מֵאֵת יְ-הוָה לֵאמֹר
-קוּם וְיָרֵדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה אֲשַׁמְיַעְךָ אֶת־דְּבָרֵי
-וְאָרֶד בֵּית הַיּוֹצֵר וְהִנְהוּ וְהִנְהִי־הוּא עֹשֶׂה מְלָאכָה
עַל־הָאֲבָנִים וְנִשְׁחַת הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַחֲמֹר
בַּיָּד הַיּוֹצֵר וְשָׁב וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּלִי אַחֵר כַּאֲשֶׁר יִשָּׂר בְּעֵינַי
הַיּוֹצֵר לַעֲשׂוֹת וַיְהִי דְבַר־יְ-הוָה אֵלַי לֵאמֹר
הַכִּיּוֹצֵר הַזֶּה לֹא־אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְ-הוָה הִנֵּה כַחֲמֹר בַּיָּד הַיּוֹצֵר כִּי־אַתֶּם בְּיַד־י
בֵּית יִשְׂרָאֵל רַגַע אֲדַבֵּר עֲלֵי־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לְנִתּוֹשׁ
וְלִנְתוֹץ וְלִהְאֵבִיד וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מִרְעַתוֹ אֲשֶׁר
דִּבַּרְתִּי עֵלָיו וְנַחֲמַתִּי עַל־הָרַעָה אֲשֶׁר חֲשַׁבְתִּי
לַעֲשׂוֹת לוֹ וְרַגַע אֲדַבֵּר עֲלֵי־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לְבָנוֹת
וְלִנְטוֹעַ וְעֹשֶׂה הַרְעָה הָרַע בְּעֵינַי לְבַלְתִּי שָׁמַע
בְּקוֹלִי וְנַחֲמַתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהִיטִיב
אוֹתוֹ וְעַתָּה אֲמַר־נָא אֶל־אִישׁ־יְהוּדָה וְעַל־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְ-הוָה הִנֵּה אֲנֹכִי יוֹצֵר
עֲלֵיכֶם רָעָה וְחָשַׁב עֲלֵיכֶם מַחְשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ
מִדְּרָכּוֹ הָרַעָה וְהִיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְאָמְרוּ
נֹאֵשׁ כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נִלְךָ וְאִישׁ שְׂרָרוֹת לְבוֹי־
הָרַע נַעֲשֶׂה לָכֵן כֹּה אָמַר יְ-הוָה שְׂאֵלוּ־נָא בְּגוֹיִם מִי
שָׁמַע כַּאֲלֹה שְׁעָרָת עֲשֶׂתָה מָאֵד בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל
הִיעֲזַב מַצּוֹר שְׁ-דֵי שְׁלֹג לְבַנּוֹן אִם־יִנְתָּשׁוּ מִיָּם
זָרִים קָרִים נוֹזְלִים כִּי־שִׁכַּחְנִי עַמִּי לְשׂוֹא יִקְטְרוּ
וַיִּכְשְׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם לְלַכַּת נְתִיבוֹת
דָּרָךְ לֹא סְלוּכָה לְשׁוּם אֲרָצָם לְשָׁמָּה שְׂרוּקַת
שְׂרִיקַת עוֹלָם כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשָּׂם וַיִּנִּיד בְּרֹאשׁוֹ
כִּי־חִקְדִים אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב עָרָךְ וְלֹא־פָנִים
אֲרֹאם בְּיוֹם אִידָם וַיֹּאמְרוּ לָכוּ וְנַחֲשָׁבָה עַל־
יְרַמְיָהוּ מַחְשְׁבוֹת כִּי לֹא־תֵאבֵד תּוֹרָה מִכַּהֵן וְעֵצָה
מִחֶכֶם וְדָבַר מִנְּבִיא לָכוּ וְנִפְהוּ בְלִשׁוֹן וְאֶל־נִקְשִׁיבָה
אֶל־כָּל־דְּבָרָיו הַקְשִׁיבָה יְ-הוָה אֵלַי וְשָׁמַע לְקוֹל
יְרִיבֵי הַיִּשְׁלָם תַּחַת־טוֹבָה רָעָה כִּי־כָרוּ שׁוּחָה
לְנַפְשֵׁי זָכַר עָמְדִי לִפְנֵיךָ לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבָה
לְהַשִּׁיב אֶת־חֲמַתְךָ מֵהֶם לָכֵן תֵּן אֶת־בְּנֵיהֶם לְרַעַב
וְהִגְרָם עַל־יַד־חֶרֶב וְתַהֲיֶנָּה נְשִׁיהֶם שְׁפָלוֹת
וְאֶלְמָנוֹת וְאֲנָשִׁיהֶם יִהְיוּ חֲרָגִי מוֹת בַּחוּרֵיהֶם מִכִּי־

חֶרֶב בַּמְלָחָמָה תִּשְׁמַע זַעֲקָה מִבְּתֵיהֶם כִּי־תִבְיֵא
עֲלֵיהֶם גְּדוּד פְּתָאִם כִּי־כָרוּ שִׁיחָה שׁוּחָה לְלִכְדוֹנֵי
וּפְחִים טָמְנוּ לְרַגְלֵי וְאַתָּה יְ-הוָה יָדַעְתָּ אֶת־כָּל־
עֲצָתָם עָלַי לְמוֹת אֶל־תִּכְפַּר עַל־עוֹנָם וְחַטָּאתָם
מִלִּפְנֵיךָ אֶל־תִּמְחֵי וְהָיוּ וַיְהִיו מְכַשְׁלִים לִפְנֵיךָ בַעֲת
אִפְךָ עֹשֶׂה בָהֶם:

יֵט כֹּה אָמַר יְ-הוָה הֲלֹךְ וְקִנִּיתָ בַקֶּבֶק יוֹצֵר חֲרָשׁ
וּמְזַקְנֵי הָעַם וּמְזַקְנֵי הַכְּהֻנִּים וַיִּצְאָתָּ אֶל־גֵּיא בְּךָ
הַנֵּם אֲשֶׁר פָּתַח שַׁעַר הַחֲרוּסוֹת הַחֲרוּסִית וּקְרָאתָ שָׁם
אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ שְׁמָעוּ
דְּבַר־יְ-הוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כֹּה־אָמַר
יְ-הוָה צְ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מִבְּיַד רָעָה עַל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל־שְׁמָעָה תִּצְלַנָּה אֲזִנּוּ יַעֲן
אֲשֶׁר עֲזַבְנִי וַיִּנְכְּרוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּקְטְרוּ־בוּ
לֹא־לֵהִיִּם אַחֲרַיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּם הַמָּה וְאֲבוֹתֵיהֶם
וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמְלָאוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה דָם נִקְיָם
וּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל לְשָׂרָף אֶת־בְּנֵיהֶם בְּאֵשׁ
עֲלוֹת לַבַּעַל אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי וְלֹא עָלְתָה
עַל־לִבִּי לָכֵן הִנְהִי־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְ-הוָה וְלֹא־
יִקְרָא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד הַתַּפְתָּ וְגֵיא בְךָ־הֵנָּם כִּי אִם־
גֵּיא הַחֲרָגָה וּבִקְרַתִּי אֶת־עֲצַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהַפְּלַתִּים בַּחֲרָב לִפְנֵי אֵיבֵיהֶם וּבִיד
מִבְּקָשֵׁי נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת־נִבְלָתָם לְמֵאֲכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבַהֲמַת הָאָרֶץ וְשָׁמַתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת
לְשָׁמָּה וְלְשָׂרְקָה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשָּׂם וַיִּשְׂרַק עַל־
כָּל־מִכְתָּה וְהֵאֲכַלְתִּים אֶת־בָּשָׂר בְּנֵיהֶם וְאֵת בָּשָׂר
בְּנֵתֵיהֶם וְאִישׁ בָּשָׂר־דַּעְהוּ יֹאכְלוּ בַמַּצּוֹר וּבַמַּצּוֹק
אֲשֶׁר יִצְיָקוּ לָהֶם אֵיבֵיהֶם וּמִבְּקָשֵׁי נַפְשָׁם וְשִׁבְרַת
הַבְּקָבֶק לְעֵינַי הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים אוֹתְךָ וְאָמַרְתָּ
אֵלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְ-הוָה צְ-בָאוֹת כֹּכָה אֲשַׁבֵּר אֶת־
הָעַם הַזֶּה וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר יִשְׁבַּר אֶת־כָּל־י
הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר לֹא־יוּכַל לְהַרְפֶּה עוֹד וּבְתַפְתָּ יִקְבְּרוּ
מֵאִין מָקוֹם לְקַבּוֹר כִּי־אֶעֱשֶׂה לַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־
יְ-הוָה וְלִי־וּלְיֹשְׁבָיו וְלָתֵת אֶת־הָעִיר הַזֹּאת כְּתַפְתָּ וְהָיוּ
בְּתֵי יְרוּשָׁלַם וּבְתֵי מַלְכֵי יְהוּדָה בַּמָּקוֹם הַתַּפְתָּ
הַטְּמָאִים לְכָל הַבְּתִים אֲשֶׁר קִטְרוּ עַל־גְּגֻתֵיהֶם לְכָל־

צבא השמים והסד נסכים לא-להים אחרים ויבא ירמיהו מהתפת אשר שלחו י-הוה שם להנבא ויעמד בחצר בית-י-הוה ויאמר אל-כל-העם כה אמר י-הוה צ-באות א-להי ישראל הנני מבי אל-העיר הזאת ועל-כל-עריה את כל-הרעה אשר דברתי עליה פי הקשו את-ערפם לבלתי שמוע את-דברי:

כ וישמע פשחור בן-אמר הכהן והוא-פקיד נגיד בבית י-הוה את-ירמיהו נבא את-הדברים האלה ויבה פשחור את ירמיהו הנביא ויתן אתו על-המהפכת אשר בשער בנימן העליון אשר בבית י-הוה ויהי ממהרת ויצא פשחור את-ירמיהו מן-המהפכת ויאמר אליו ירמיהו לא פשחור קרא י-הוה שמוך פי אם-מגור מסביב פי כה אמר י-הוה הנני נתנד למגור לך ולכל-אהביך ונפלו בחרב איביהם ועיניך ראות ואת-כל-יהודה אתן ביד מלך-בבל והגלם בבלה והכם בחרב ונתתי את-כל-חסן העיר הזאת ואת-כל-יגיעה ואת-כל-יקרה ואת כל-אוצרות מלכי יהודה אתן ביד איביהם ובזוזם ולקחום והביאום בבלה ואתה פשחור וכל ישרי ביתך תלכו בשבי ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר אתה וכל-אהביך אשר-נבאת להם בשקר פתיתני י-הוה ואפת חזקתני ותוכל הייתי לשחוק כל-היום בלה לעג לי פי-מדי אדבר אזעק חמם ושד אקרא פי-היה דברי-הוה לי לחרפה ולקלם כל-היום ואמרתי לא-אזכרנו ולא-אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש בערת עצר בעצמתי ונלאיתי כלכל ולא אוכל פי שמעתי דבת רבים מגור מסביב הגידו ונגידנו כל אנוש שלמי שמרי צלעי אוכלי יפתה ונוכלה לו ונקחה נקמתנו ממנו וי-הוה אותי בגבור עריץ עליכן רדפי יפשלו ולא יכלו בשו מאד פי-לא השפילו כלמת עולם לא תשכח וי-הוה צ-באות בחן צדיק ראה כליות ולב אראה נקמתך מהם פי אליך גליתי את-דיבי שירו לי-הוה הלכו את-י-הוה פי הציל את-נפש אביון מיד מרעים ארור היום אשר ילדתי בו יום אשר-

ילדתני אמי אל-יהי ברוך ארור האיש אשר בשו את-אבי לאמר ילד-לך בן זכר שמח שמחהו והיה האיש ההוא פערים אשר-הפך י-הוה ולא נחם ושמע זעקה בבקר ותרועה בעת צהרים אשר לא מותתני מרחם ותהי-לי אמי קברי ורחמה הרת עולם לפיה זה מרחם יצאתי לראות עמל ויגון ויכלו בבשת ימי:

כא הדבר אשר-היה אל-ירמיהו מאת י-הוה בשלח אליו המלך צדקיהו את-פשחור בן-מלכיה ואת-צפניה בן-מעשיה הכהן לאמר דרש-נא בעדנו את-י-הוה פי נבוכדראצר מלך-בבל נלחם עלינו אוכלי יעשה י-הוה אותנו ככל-נפלאותיו ויעלה מעלינו ויאמר ירמיהו אליהם כה תאמרו אל-צדקיהו כה אמר י-הוה א-להי ישראל הנני מסב את-כלי המלחמה אשר בידכם אשר אתם נלחמים גם את-מלך בבל ואת-הפשי-דים הצרים עליכם מחוץ לחומה ואספתי אותם אל-תוף העיר הזאת ונלחמתי אני אתכם ביד נטויה ובזרוע חזקה ובאף ובהמה ובקצה גדול והפיתי את-יושבי העיר הזאת ואת-האדם ואת-הבהמה בדבר גדול ימתו ואחרי-כן נאם-י-הוה אתן את-צדקיהו מלך-יהודה ואת-עבדיו ואת-העם ואת-הנשאים בעיר הזאת מן-הדבר מן-החרב ומן-הרעב ביד נבוכדראצר מלך-בבל וביד איביהם וביד מבקשי נפשם והכם לפי-חרב לא-יחוס עליהם ולא יחמל ולא ירחם ואל-העם הזה תאמר כה אמר י-הוה הנני נתן לפניכם את-דרך החיים ואת-דרך המות הישב בעיר הזאת ימות בחרב וברעב ובדבר והיוצא ונפל על-הפשי-דים הצרים עליכם יהיה וחייה והיתה-לו נפשו לשלל פי שמתי פני בעיר הזאת לרעה ולא לטובה נאם-י-הוה ביד-מלך בבל תנתן ושרפה באש ולבית מלך יהודה שמעו דבר י-הוה בית דוד כה אמר י-הוה דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק פן-תצא כאש חמתי ובערה ואין מכבה מפני רע מעלליכם הנני אליך ישבת העמק צור המישור נאם-י-הוה האמרים מי-יחת

עלינו ומי יבוא במעונותינו ופקדתי עליכם כפרי מעלליכם נאם יי-הוה והצתי אש ביערה ואכלה כל־סביביה:

כב כה אמר יי-הוה רד בית־מלך יהודה ודברת שם את־הדבר הזה ואמרת שמע דברי־הוה מלך יהודה הישב על־כסא דוד אתה ועבדיך ועמך הפאים בשערים האלה כה אמר יי-הוה עשו משפט וצדקה והצילו גזול מיד עשוק וגר יתום ואלמנה אל־תנו אל־תחמוסו ודם נקי אל־תשפכו במקום הזה כי אם־עשו תעשו את־הדבר הזה ובאו בשערי הבית הזה מלכים ישיבים לדוד על־כסאו רכבים ברכב ובסוסים הוא ועבדו ועמו ונאם לא תשמעו את־הדברים האלה כי נשבעתי נאם יי-הוה כי־לחרבה יהיה הבית הזה כי־כה אמר יי-הוה על־בית מלך יהודה גלעד אתה לי ראש הלבנון אם־לא אשיתך מדבר ערים לא נושבה נושבו וקדשתי עליך משחתים איש וכליו וכרתו מבחר ארזיך והפילו עליהאש ועברו גוים רבים על העיר הזאת ואמרו איש אל־רעהו על־מה עשה יי-הוה ככה לעיר הגדולה הזאת ואמרו על אשר עזבו את־ברית יי-הוה אלהיהם וישתחוו לא־להים אחרים ויעבדום אל־תבכו למת ואל־תגדו לו בכו בכו להלך כי לא ישוב עוד וראה את־ארץ מולדתו כי כה אמר יי-הוה אל־שלם בך יאשיהו מלך יהודה המלך תחת יאשיהו אביו אשר יצא מן־המקום הזה לא־ישוב שם עוד כי במקום אשר־הגלו אתו שם ימות ואת־הארץ הזאת לא יראה עוד הוה בנה ביתו בלא־צדק ועליזתיו בלא משפט ברעהו יעבד חנם ופעלו לא יתן־לו האמר אבנה־לי בית מדות ועליזות מרוחים וקרע לו חלוני וספון בארז ומשוח בששור התמלך פי אתה מתחרה בארז אביה הלוא אכל ושתה ועשה משפט וצדקה אז טוב לו דן דין־עני ואביון אז טוב הלוא־היא הדעת אתי נאם יי-הוה כי אין עיניך ולבך פי אם־על־בצעך ועל דם־הנקי לשפוך ועל־העשק ועל־המרוצה לעשות לכן כה־אמר יי-הוה

אל־יהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה לא־יספדו לו הוה אחי והוה אחות לא־יספדו לו הוה אדון והוה הדה קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלים עלי הלבנון וצעקי ובבשן תני קולך וצעקי מעברים פי נשברו כל־מאהביך דברתי אליך בשלותיך אמרת לא אשמע זה דרפך מנעורייך פי לא־שמעת בקולי כל־רעיה תרעה רוח ומאהביך בשבי ילכו פי אז תבשי ונכלמת מפל רעתך ישבתי ישובת בלבנון מקננתי מקננת בארזים מה־נחנת בבאלך חבלים חיל פילדה חיי אני נאם יי-הוה פי אם־יהיה פניהו בן־יהויקים מלך יהודה חותם על־יד ימיני פי משם אתקנה ונתתיך ביד מבקשי נפשך וביד אשר־אתה יגור מפניהם וביד נבוכדראצר מלך־בבל וביד הפש־דים והטלתי אתך ואת־אמך אשר ילדתך על הארץ אחרת אשר לא־ילדתם שם ושם תמותו ועל־הארץ אשר־הם מנשאים את־נפשם לשוב שם שמה לא ישונו העצב נבזה נפוץ האיש הזה פניהו אם־כלי אין חפץ בו מדוע הוטלו הוא וזרעו והשלכו על־הארץ אשר לא־ידעו ארץ ארץ אשר שמעי דברי יי-הוה כה אמר יי-הוה פתבו את־האיש הזה עירי גבר לא־יצלח פימיו פי לא יצלח מזרעו איש ישב על־כסא דוד ומשל עוד ביהודה:

כג הוה רעים מאבדים ומפצים את־צאן מרעיתי נאם יי-הוה לכן כה־אמר יי-הוה אלהי ישראל על־הרעים הרעים את־עמי אתם הפצתם את־צאני ותדחום ולא פקדתם אתם הנני פקד עליכם את־רע מעלליכם נאם יי-הוה ואני אקבץ את־שארית צאני מפל הארצות אשר־הדחתי אתם שם והשבתי אתהן על־נוהן ופרו ורבו והקמתי עליהם רעים ורעים ולא־ייראו עוד ולא־יחתו ולא יפקדו נאם יי-הוה הנה ימים באים נאם יי-הוה והקמתי לדוד צמח צדיק ומלך מלך והשפיל ועשה משפט וצדקה בארץ יב פימיו תושע יהודה וישראל ישפן לבטח וזה־שמו אשר־יקראו יי-הוה צדקנו לכן הנה־ימים באים נאם יי-הוה ולא־יאמרו עוד חיי

יִהְיֶה אֲשֶׁר הָעֵלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
כִּי אִם־חַיִּי־הוּא אֲשֶׁר הָעֵלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת־זֶרַע
בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה וּמְכֹל הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר
הִדְחִיתִים שָׁם וַיָּשְׁבוּ עִלְיָאֲדַמְתָּם לְנִבְאִים נִשְׁבַּר
לְבִי בְקִרְבִי רָחֳפוּ כָּל־עֲצָמוֹתַי הֵייתִי כְּאִישׁ שְׂפוּר
וּכְגֹבֵר עָבְרוּ יַיִן מִפְּנֵי יִי־הוּא וּמִפְּנֵי דְבָרֵי קֹדְשׁוֹ כִּי
מִנְאָפִים מִלֵּאָה הָאָרֶץ כִּי־מִפְּנֵי אֵלֶּה אֲבָלָה הָאָרֶץ
יָבִישׁוּ נְאוֹת מִדְּבַר וְתֵהִי מְרוֹצְתָם רָעָה וַיִּגְבוֹרְתֶּם לֹא־
כֵּן כִּי־גַם־נְבִיא גַם־כֹּהֵן חִנְפוּ גַם־בְּבִיתִי מִצְאָתִי
רָעַתֶּם נְאֻם־יְיָ־הוָה לָכֵן יִהְיֶה דִרְכָּם לָהֶם
כַּחֲלֻקְלֻקּוֹת בְּאֶפְלָה יִדְחוּ וְנִפְלוּ בַּה כִּי־אֲבִיא
עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָתָם נְאֻם־יְיָ־הוָה וּבְנִבְיָאֵי
שְׁמִרוֹן רְאִיתִי תַפְלָה הִנְבֹּאוּ בְּבַעַל וַיִּתְּעוּ אֶת־עַמִּי
אֶת־יִשְׂרָאֵל וּבְנִבְאֵי יְרוּשָׁלַם רְאִיתִי שְׁעֵרֹרֶה נְאוּף
וְהִלֵּךְ בְּשֹׁקֵר וְחִזְקוּ יְדֵי מְרַעִים לְבַלְתִּי־שְׁבוּ אִישׁ
מִרְעֵתוֹ הַיּוֹלֵי כֹלָם כְּסֹדִם וַיִּשְׁבִּיָה פַעֲמֹרָה לָכֵן
כֹּה־אָמַר יְיָ־הוָה צִבְאוֹת עֲלֵיהֶנְבִּאִים הֲנִי מֹאכִיל
אוֹתָם לְעֵנָה וְהַשְׁקֵתִים מִי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי
יְרוּשָׁלַם יֵצֵאָה חֲנֻפָה לְכָל־הָאָרֶץ כֹּה־אָמַר יְיָ־הוָה
צִבְאוֹת אֱלֹהֵי־שָׁמַעוּ עֲלֵי־דְבָרֵי הֶנְבִּאִים הֶנְבִּאִים
לָכֶם מִהַבְּלִים הֵמָּה אֲתֶכֶם חֲזוֹן לָבָם יִדְבְּרוּ לֹא מִפִּי
יְיָ־הוָה אֹמְרִים אִמּוֹר לְמִנְאָצֵי דְבַר יְיָ־הוָה שְׁלוֹם
יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל הַלֵּךְ בְּשִׁרְרוֹת לְבוֹ אֹמְרוֹ לֹא־תְבוּא
עֲלֵיכֶם רָעָה כִּי מִי עֹמֵד בְּסוּד יְיָ־הוָה וַיִּרָא וַיִּשְׁמַע
אֶת־דְּבָרוֹ מִי־הַקְּשִׁיב דְּבָרֵי דְבָרוֹ וַיִּשְׁמַע הִנֵּה
סַעֲרַת יְיָ־הוָה חֲמָה יֵצֵאָה וְסַעַר מִתְחַלֵּל עַל רֹאשׁ
רְשָׁעִים יִחוּל לֹא יִשׁוּב אֶת־יְיָ־הוָה עַד־עֲשִׂיתוּ וְעַד־
הַקִּימוּ מִזְמוֹת לְבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְּבוֹנְנוּ בַּה
בִּינָה לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הֶנְבִּאִים וְהֵם רָצוּ לֹא־דַבַּרְתִּי
אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבְּאוּ וְאִם־עָמְדוּ בְּסוּדֵי וַיִּשְׁמַעוּ דְּבָרֵי
אֶת־עַמִּי וַיִּשְׁבוּם מִדֶּרֶכָּם הָרַע וּמִרַע מַעֲלָלֵיהֶם
הֵא־לֵהִי מִקְרֹב אֲנִי נְאֻם־יְיָ־הוָה וְלֹא אֶ־לֵהִי מִרְחָק
אִם־יִסְתַּר אִישׁ בְּמַסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא־אֲרַאנּוּ נְאֻם־
יְיָ־הוָה הֲלֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מִלֵּא
נְאֻם־יְיָ־הוָה שְׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הֶנְבִּאִים
הֶנְבִּאִים בְּשִׁמִּי שֹׁקֵר לֹאֲמַר חֲלַמְתִּי חֲלַמְתִּי עַד־

מִתִּי הֵיט בְּלֵב הֶנְבִּאִים נִבְּאֵי הַשֹּׁקֵר וּנְבִיאֵי תִרְמַת
לָבָם הַחֲשָׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי בַחֲלוּמֹתָם
אֲשֶׁר יִסְפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ כְּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־
שְׁמִי בְּבַעַל הֶנְבִּיאַ אֲשֶׁר־אֲתוּ חֲלוֹם יִסְפַּר חֲלוֹם
וְאֲשֶׁר דְּבָרֵי אֲתוּ יְדַבֵּר דְּבָרֵי אֲמֵת מִה־לְתַבְּנָן אֶת־
הַבַּר נְאֻם־יְיָ־הוָה הֲלֹא כֹה דְבָרֵי פֹאֵשׁ נְאֻם־יְיָ־הוָה
וּכְפֹטִישׁ יַפְעֵץ סֹלַע לָכֵן הֲנִי עֲלֵיהֶנְבִּאִים נְאֻם־
יְיָ־הוָה מִגִּנְבֵי דְבָרֵי אִישׁ מֵאֵת רָעָהוּ הֲנִי עֲלֵי־
הֶנְבִּיאִים נְאֻם־יְיָ־הוָה הַלְקַחִים לְשׁוֹנָם וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם
הֲנִי עֲלֵי־נְבִיאֵי חֲלַמוֹת שֹׁקֵר נְאֻם־יְיָ־הוָה וַיִּסְפְּרוּם
וַיִּתְּעוּ אֶת־עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבַפְּחָזוֹתָם וְאֲנִכִּי לֹא־
שָׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעִיל לֹא־יִוְעִילוּ לְעַם־הַזֶּה
נְאֻם־יְיָ־הוָה וְכִי־יִשְׁאַלְךָ הָעָם הַזֶּה אוֹי־הֶנְבִּיאַ אוֹי־
כֹהֵן לֹאֲמַר מִה־מִּשְׁאֵ יְיָ־הוָה וְאֲמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־
מִה־מִּשְׁאֵ וְנִטְשִׁיתִי אֲתֶכֶם נְאֻם־יְיָ־הוָה וְהֶנְבִּיאַ
וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר מִשְׁאֵ יְיָ־הוָה וּפְקַדְתִּי עֲלֵי־
הָאִישׁ הַהוּא וְעֲלֵי־בֵיתוֹ כֹּה תֹאמְרוּ אִישׁ עֲלֵי־רֵעֵהוּ
וְאִישׁ אֶל־אֲחִיו מִה־עֵנָה יְיָ־הוָה וּמִה־דְּבַר יְיָ־הוָה
וּמִשְׁאֵ יְיָ־הוָה לֹא תִזְכְּרוּ־עוֹד כִּי הַמִּשְׁאֵ יִהְיֶה לְאִישׁ
דְּבָרוֹ וְהַפְּכֶתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְיָ־הוָה
צִבְאוֹת אֱלֹהֵינוּ כֹּה תֹאמַר אֱלֹהֵי־נְבִיאַ מִה־עֵנָךְ
יְיָ־הוָה וּמִה־דְּבַר יְיָ־הוָה וְאִם־מִשְׁאֵ יְיָ־הוָה תֹאמְרוּ
לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ־הוָה יַעַן אֲמַרְכֶם אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה
מִשְׁאֵ יְיָ־הוָה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם לֹאֲמַר לֹא תֹאמְרוּ
מִשְׁאֵ יְיָ־הוָה לָכֵן הֲנִי וְנִטְשִׁיתִי אֲתֶכֶם נִשְׂא וְנִטְשִׁיתִי
אֲתֶכֶם וְאֶת־הָעִיר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלֹאֲבוֹתֵיכֶם מֵעַל
פְּנֵי וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֲרַפַּת עוֹלָם וּכְלַמוֹת עוֹלָם אֲשֶׁר
לֹא תִשְׁכַּח:

כֹּד הֲרֹאנִי יְיָ־הוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דוֹדָאֵי תֹאנִים מוֹעֲדִים
לְפָנַי הֵיכַל יְיָ־הוָה אַחֲרֵי הַגְּלוּת נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל אֶת־יִכְנִיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרִי
יְהוּדָה וְאֶת־הַחֲרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר מִיְרוּשָׁלַם וַיָּבֵאֵם
בְּבֶל הַדּוֹד אֶחָד תֹּאנִים טְבוֹת מְאֹד פְּתָאנִי הַבְּפֹרוֹת
וְהַדּוֹד אֶחָד תֹּאנִים רַעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תִאֲכַלְנָה
מִרַע וַיֹּאמַר יְיָ־הוָה אֲלֵי מִה־אֲתָה רֹאֵה יְרַמִּיָהוּ
וְאֹמַר תֹּאנִים הַתֹּאנִים הַטְּבוֹת טְבוֹת מְאֹד וְהָרַעוֹת

רעות מאד אשר לא-תאכלנה מרע ויהי דבר
י-הוה אלי לאמר כה-אמר י-הוה א-להי ישראל
כתאנים הטבות האלה כן-אפיר את-גלות יהודה
אשר שלחתי מן-המקום הזה ארץ פש-דים לטובה
ושמתי עיני עליהם לטובה והשבתים על-הארץ
הזאת ובניתים ולא אהרס ונטעתים ולא אתוש
ונתתי להם לב לדעת אתי פי אני י-הוה והיולי
לעם ואנכי אהיה להם לא-להים פיי-ישבו אלי
בכל-לבם וכתאנים הרעות אשר לא-תאכלנה
מרע פיי-כה אמר י-הוה כן אתן את-עצדקיהו מלך-
יהודה ואת-שריו ואת שארית ירושלים הנשארים
בארץ הזאת והישבים בארץ מצרים ונתתים
לזועה לזעוה לרעה לכל ממלכות הארץ לחרפה
ולמשל לשנינה ולקללה בכל-המקמות אשר-
אדיהם שם ושלחתי בם את-החרב את-הרעב
ואת-הדבר עד-תמם מעל האדמה אשר-נתתי להם
ולאבותיהם:

כה הדבר אשר-היה על-ירמיהו על-פליעם יהודה
בשנה הרבעית ליהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה
היא השנה הראשנית לנבוכדראצר מלך בבל אשר
דבר ירמיהו הנביא על-פליעם יהודה ואל כלי
ישבי ירושלים לאמר מן-שלוש עשרה שנה
ליאשיהו בן-אמון מלך יהודה ועד היום הזה זה
שלוש ועשרים שנה היה דבר י-הוה אלי ואדבר
אליכם אשפים ודבר ולא שמעתם ושלח י-הוה
אליכם את-פליע-עבדיו הנבאים השכם ושלח ולא
שמעתם ולא-הטיתם את-אזנכם לשמע לאמר
שובו-נא איש מדרך הרעה ומרע מעלליכם וישבו
על-האדמה אשר נתן י-הוה לכם ולאבותיכם למן-
עולם ועד-עולם ואליתלכו אחרי א-להים אחרים
לעבדם ולהשתחות להם ולא-תכעיסו אותי
במעשה ידיכם ולא ארע לכם ולא-שמעתם אלי
נאם-י-הוה למען הכעסוני הכעיסני במעשה
ידיכם לרע לכם לכן כה אמר י-הוה צ-באות יען
אשר לא-שמעתם את-דברי הנני שלח ולקחתי
את-כל-משפחות צפון נאם-י-הוה ואל-

נבוכדראצר מלך-בבל עבדי והבאתים על-הארץ
הזאת ועל-ישביה ועל כלי-הגזים האלה סביב
והחרמתיים ושמתיים לשמה ולשרקה ולחרבות
עולם והאבדתי מהם קול ששון וקול שמחה קול
חתן וקול כלה קול רחים ואור נר והיתה כלי-
הארץ הזאת לחרבה לשמה ועבדו הגזים האלה
את-מלך בבל שבעים שנה והיה כמלאות שבעים
שנה אפקד על-מלך-בבל ועל-הגזי ההוא נאם-
י-הוה את-עונם ועל-ארץ פש-דים ושמתי אתו
לשממות עולם והבאותי והבאתי על-הארץ ההיא
את-כל-דברי אשר-דברתי עליה את כלי-הפתוב
בספר הזה אשר-נבא ירמיהו על-כל-הגזים פי
עבדו-בם גם-המה גזים רבים ומלכים גדולים
ושלמתי להם כפעלם וכמעשה ידיהם פי כה אמר
י-הוה א-להי ישראל אלי קח את-כוס היין החמה
הזאת מידי והשקיתה אתו את-כל-הגזים אשר
אנכי שלח אותך אליהם ושתו והתגעשו
והתהלכו מפני החרב אשר אנכי שלח בינתם
ואקח את-הכוס מיד י-הוה ואשקה את-כל-הגזים
אשר-שלחני י-הוה אליהם את-ירושלים ואת-ערי
יהודה ואת-מלכיה את-שריה לתת אתם לחרפה
לשמה לשרקה ולקללה פיום הזה את-פרעה
מלך-מצרים ואת-עבדיו ואת-שריו ואת-כל-עמו
ואת כלי-הערב ואת כלי-מלכי ארץ העוץ ואת כלי-
מלכי ארץ פלשתים ואת-אשקלון ואת-עזה ואת-
עקרון ואת שארית אשדוד את-אדום ואת-מואב
ואת-בני עמון ואת כלי-מלכי-צר ואת כלי-מלכי
צידון ואת מלכי האי אשר בעבר הים ואת-דדון
ואת-תימא ואת-בוז ואת כלי-קצוצי פאה ואת כלי-
מלכי ערב ואת כלי-מלכי הערב השכנים במדבר
ואת כלי-מלכי זמרי ואת כלי-מלכי עילם ואת כלי-
מלכי מדי ואת כלי-מלכי הצפון הקרבים
והרחקים איש אל-אחיו ואת כלי-הממלכות הארץ
אשר על-פני האדמה ומלך ששך ישתה אחריהם
ואמרת אליהם כה-אמר י-הוה צ-באות א-להי
ישראל שתו ושכרו וקיו ונפלו ולא תקומו מפני

החרב אשר אנכי שלח ביניכם וְהָיָה כִּי יִמָּאֲנוּ
לְקַחְתֶּם-הַכּוֹס מִיַּד לְשָׂתוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
יְיָ-הוֹה צֶ-בָאוֹת שְׁתוּ תִשְׁתּוּ כִּי הִנֵּה בָעִיר אֲשֶׁר
נִקְרָא-שְׁמִי עָלֶיהָ אֲנֹכִי מֵחַל לְהָרַע וְאַתֶּם הִנֵּקְהָ
תִּנְקוּ לֹא תִנְקוּ כִּי חָרַב אֲנִי קָרָא עַל-כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
נָאם יְיָ-הוֹה צֶ-בָאוֹת וְאַתָּה תִּנְבֵּא אֲלֵיהֶם אֵת כָּל-
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם יְיָ-הוֹה מִמְרוֹם יִשְׁאָג
וּמִמַּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שְׁאָג עַל-נֹוֹהוּ הַיַּדָּד
פְּדֹרְכִים יַעֲנֶה אֶל כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי בָא שְׁאוֹן עַד-
קֶצֶה הָאָרֶץ כִּי רִיב לִי-הוֹה בְּגוֹיִם נִשְׁפָּט הוּא לְכָל-
בָּשָׂר הָרְשָׁעִים נִתְּנָם לְחָרַב נָאם יְיָ-הוֹה כֹּה אָמַר
יְיָ-הוֹה צֶ-בָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֵצֵאת מִגּוֹי אֶל-גּוֹי וְסַעַר
גָּדוֹל יַעֲזוֹר מִיַּרְכְּתֵי-אָרֶץ וְהָיוּ חֲלָלִי יְיָ-הוֹה בַּיּוֹם
הַהוּא מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד-קֶצֶה הָאָרֶץ לֹא יִסְפְּדוּ וְלֹא
יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ לְדָמֹן עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ
כִּי-הִלִּילוּ הָרָעִים וְזָעְקוּ וְהִתְפַּלְּשׁוּ אֲדִירֵי הַצֹּאן כִּי-
מָלְאוּ יְמִיכָם לְטְבוּחַ וְתַפּוּצוֹתֵיכֶם וְנִפְלַתֶם כְּכָלִי
חֲמֻדָּה וְאָבַד מְנוֹס מִן-הָרָעִים וּפְלִיטָה מֵאֲדִירֵי
הַצֹּאן כִּי-קוֹל צַעֲקַת הָרָעִים וְיִלְלַת אֲדִירֵי הַצֹּאן כִּי-
שָׁדַד יְיָ-הוֹה אֶת-מְרַעֲיֵתָם וְנִדְמָו נְאוֹת הַשָּׁלוֹם
מִפְּנֵי חֲרוֹן אַדְיֵי-הוֹה עֲזַב כִּכְפִּיר סָפוּ כִּי-הִיִּתָּה
אֶרֶץ לְשִׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ:

כֹּה בְּרֵאשִׁית מִמַּלְכוֹת יְהוּיָקִים בְּרִי-אֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְיָ-הוֹה לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְיָ-הוֹה עֹמֵד בַּחֲצַר בֵּית-יְיָ-הוֹה וְדַבַּרְתָּ עַל-כָּל-עֵרֵי
יְהוּדָה הַבָּאִים לְהַשְׁתַּחֲוֹת בֵּית-יְיָ-הוֹה אֵת כָּל-
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֲלֵי-תַגְרַע דָּבָר
אוֹלִי יִשְׁמְעוּ וְיִשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָבוֹ הָרָעָה וְנַחֲמֵתִי אֶל-
הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי חָשַׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רַע
מַעַלְלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְיָ-הוֹה אִם-לֹא
תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְלַכֵּת בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם
לְשִׁמְעַע עַל-דְּבָרֵי עַבְדֵי הַנְּבִאִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי שִׁלַּח
אֲלֵיכֶם וְהִשְׁפַּם וְשָׁלַח וְלֹא שִׁמְעַתֶּם וְנָתַתִּי אֶת-
הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלַּח וְאֶת-הָעִיר הַזֹּאת הַזֹּאת אֶתֵּן
לְקַלְלָה לְכָל גּוֹי הָאָרֶץ וְיִשְׁמְעוּ הַכַּהֲנִים וְהַנְּבִאִים
וְכָל-הָעָם אֶת-יְרֵמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

בְּבֵית יְיָ-הוֹה וַיְהִי כְּכַלּוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֵת כָּל-
אֲשֶׁר-צִוָּה יְיָ-הוֹה לְדַבֵּר אֶל-כָּל-הָעָם וַיִּתְּפְּשׂוּ אֹתוֹ
הַכַּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל-הָעָם לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת
מִדּוּעַ נִבְיָת בְּשֵׁם-יְיָ-הוֹה לֵאמֹר כְּשִׁלַּח יִהְיֶה הַבַּיִת
הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תַּחְרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהַל כָּל-הָעָם
אֶל-יְרֵמְיָהוּ בְּבֵית יְיָ-הוֹה וַיִּשְׁמְעוּ שְׂרֵי יְהוּדָה אֵת
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ מִבַּיִת-הַמֶּלֶךְ בֵּית יְיָ-הוֹה
וַיִּשְׁבוּ בַּפֶּתַח שַׁעַר-יְיָ-הוֹה הַחֹדֶשׁ וַיֹּאמְרוּ הַכַּהֲנִים
וְהַנְּבִאִים אֶל-הַשָּׂרִים וְאֶל-כָּל-הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט-
מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל-הָעִיר הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר
שִׁמְעַתֶּם בְּאֲזִינֵיכֶם וַיֹּאמְרוּ יְרֵמְיָהוּ אֶל-כָּל-הַשָּׂרִים
וְאֶל-כָּל-הָעָם לֵאמֹר יְיָ-הוֹה שִׁלַּחְנִי לְהַנְּבִא אֶל-
הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל-הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
שִׁמְעַתֶּם וְעַתָּה הִיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וּשְׁמְעוּ
בְּקוֹל יְיָ-הוֹה אֶל-לְהִיבְכֶם וַיִּנְחָם יְיָ-הוֹה אֶת-הָרָעָה
אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם וַאֲנִי הִנְנִי בְיַדְכֶם עֹשׂוֹלִי כְּטוֹב
וּכְיִשָּׁר בְּעֵינֵיכֶם אֲךָ יָדַע תְּדַעוּ כִּי אִם-יִמָּתִים
אַתֶּם אֲתִי כִּי-יָדָם נָקִי אַתֶּם נִתְּנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל-הָעִיר
הַזֹּאת וְאֶל-יֹשְׁבֵיהָ כִּי בְּאִמַת שִׁלַּחְנִי יְיָ-הוֹה עֲלֵיכֶם
לְדַבֵּר בְּאֲזִינֵיכֶם אֵת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמְרוּ
הַשָּׂרִים וְכָל-הָעָם אֶל-הַכַּהֲנִים וְאֶל-הַנְּבִיאִים אִיךְ
לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט-מוֹת כִּי בְּשֵׁם יְיָ-הוֹה אֶל-לְהִינֹו
דָּבָר אֲלֵינוּ וַיִּקְמוּ אַנְשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל-
כָּל-קְהַל הָעָם לֵאמֹר מִיכִיָּה מִיכָּה הַמִּזְרֻשְׁתִּי הִיָּה
נִבָּא בְּיָמֵי הַזְּקִיָּהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עָם
יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה-אָמַר יְיָ-הוֹה צֶ-בָאוֹת צִוִּין שְׂדָה
תַּחֲרַשׁ וִירוּשָׁלַיִם עַיִם תִּהְיֶה וְהָר הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעַר
הַהֲמַת הִמָּתְהוּ חַזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְכָל-יְהוּדָה
הֲלֹא יֵרָא אֶת-יְיָ-הוֹה וַיַּחַל אֶת-פְּנֵי יְיָ-הוֹה וַיִּנְחָם
יְיָ-הוֹה אֶת-הָרָעָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים
רָעָה גְדוֹלָה עַל-נַפְשׁוֹתֵינוּ וְגַם-אִישׁ הִיָּה מִתְּנַבְּא
בְּשֵׁם יְיָ-הוֹה אוֹרִיָּהוּ בְּרִשְׁמַעְיָהוּ מִקְרִית הַיַּעֲרִים
וַיִּנְבֵּא עַל-הָעִיר הַזֹּאת וְעַל-הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכָל דְּבָרֵי
יְרֵמְיָהוּ וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ-יְהוּיָקִים וְכָל-גְּבוּרָיו וְכָל-
הַשָּׂרִים אֶת-דְּבָרָיו וַיִּבְקַשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּיתוֹ וַיִּשְׁמַע
אוֹרִיָּהוּ וַיֵּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ

יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצָּרִים אֶת אֲלֻנָּתָן בְּיַעֲכָבוֹר
וְאָנָשִׁים אֶתוֹ אֶל־מִצָּרִים וַיִּזְצִיאוּ אֶת־אוֹרְיָהוּ
מִמִּצָּרִים וַיָּבֵאֵהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיִּכְהוּ בַּחֶרֶב
וַיִּשְׁלַךְ אֶת־נַבְלָתוֹ אֶל־קִבְרֵי בְנֵי הָעָם אַךְ יָד
אֲחִיקָם בְּיַשְׁפֵּן הִיָּתָה אֶת־יְרֵמְיָהוּ לְבַלְתִּי תֵת־אֹתוֹ
בְּיַד־הָעָם לְהַמִּיתוֹ:

כֹּז בְּרֵאשִׁית מִמְּלַכְתַּת יְהוֹיָקִם בְּיַאֲוִשְׁיָהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יְרֵמְיָה מֵאֵת יְיָ הַזֶּה
לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְיָ הַזֶּה אֵלַי עֲשֵׂה לְךָ מוֹסְרוֹת
וּמִטּוֹת וּנְתַתֶּם עַל־צוּאֲרֶךְ וְשַׁלַּחְתֶּם אֶל־מֶלֶךְ אֲדוּם
וְאֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ צֹר
וְאֶל־מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלַם אֶל־
צְדָקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְצִוִּיתָ אֶתֶם אֶל־אֲדֹנֵיהֶם
לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְיָ הַזֶּה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה
תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם אַנְכִי עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ אֶת־
הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ בַּכְּחֵי
הַגְּדוֹל וּבְזוּרְעֵי הַנְּטוּיָה וּנְתַתִּיהָ לְאִשֶׁר יִשָּׂר בְּעֵינָי
וְעַתָּה אַנְכִי נֹתְתִי אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד
נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה
נֹתְתִי לוֹ לְעִבְדוֹ וְעַבְדוֹ אֶתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בָּנָו
וְאֶת־בָּרִבָּנָו עַד בֹּאֲעֵת אֲרֻצוּ גַם־הוּא וְעַבְדוֹ בּוֹ
גּוֹיִם רַבִּים וּמַלְכִּים גְּדֹלִים וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמְּמַלְכָה
אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹדוּ אֹתוֹ אֶת־נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
וְאֵת אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן אֶת־צוּאָרוֹ בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב
וּבָרָעַב וּבַדָּבָר אֲפַקֵּד עַל־הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְיָ הַזֶּה
עַד־תָּמִי אֶתֶם בְּיָדוֹ וְאֶתֶם אֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־
נְבִיאֵיכֶם וְאֶל־קְסָמֵיכֶם וְאֵל חַלְמַתֵּיכֶם וְאֶל־
עַנְיֵיכֶם וְאֶל־פְּשָׁפִיכֶם אֲשֶׁר־הֵם אֹמְרִים אֵלַיכֶם
לֵאמֹר לֹא תַעֲבֹדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שִׁקָּר הֵם נְבִאִים
לָכֶם לְמַעַן הִרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אֲדַמְתְּכֶם וְהִדְחִיתִי
אֶתְכֶם וְאֲבַדְתֶּם וְהַגּוֹי אֲשֶׁר יָבִיא אֶת־צוּאָרוֹ בְּעַל
מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַבְדוֹ וְהִנַּחְתִּיו עַל־אֲדָמְתוֹ נְאֻם־יְיָ הַזֶּה
וְעַבְדָּה וַיֵּשֶׁב כֹּה וְאֶל־צְדָקְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי
כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר הִבִּיאוּ אֶת־צוּאֲרֵיכֶם
בְּעַל מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַבְדוֹ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וְחָיו לְמַה תִּמְוֹתוּ
אֹתָהּ וְעַמָּךְ בַּחֶרֶב בָּרָעַב וּבַדָּבָר כֹּאֲשֶׁר דִּבַּר יְיָ הַזֶּה

אֶל־הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־
תִּשְׁמְעוּ אֶל־דְּבָרֵי הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֵלַיכֶם לֵאמֹר
לֹא תַעֲבֹדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שִׁקָּר הֵם נְבִאִים לָכֶם
כִּי לֹא שַׁלַּחְתִּים נְאֻם־יְיָ הַזֶּה וְהֵם נְבִאִים בְּשֵׁמִי
לְשִׁקָּר לְמַעַן הִדְיָחִי אֶתְכֶם וְאֲבַדְתֶּם אֶתֶם וְהַנְּבִאִים
הַנְּבִאִים לָכֶם וְאֶל־הַפְּהַנִּים וְאֶל־כָּל־הָעָם הַזֶּה
דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ הַזֶּה אֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־דְּבָרֵי
נְבִיאֵיכֶם הַנְּבִאִים לָכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כָּלִי בֵּית־יְיָ הַזֶּה
מוֹשָׁבִים מִבְּבִלְיָה עַתָּה מֵהֵרָה כִּי שִׁקָּר הַמֶּזֶה נְבִאִים
לָכֶם אֶל־תִּשְׁמְעוּ אֵלַיְכֶם עַבְדוֹ אֶת־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיו
לְמַה תִּהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חֲרָבָה וְאִם־נְבִאִים הֵם
וְאִם־יֵשׁ דְּבַר־יְיָ הַזֶּה אֶתֶם יִפְגְּעוּ־נָא בִּי־הַזֶּה
צְבָאוֹת לְבַלְתִּי־בֹאוּ הַכּוֹלִים הַנּוֹתְרִים בְּבֵית־יְיָ הַזֶּה
וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בְּבִלְיָה כִּי כֹה אָמַר
יְיָ הַזֶּה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי־עַמֵּדִים וְעַל־הַיָּם וְעַל־
הַמְּכֻנּוֹת וְעַל יָתֵר הַכּוֹלִים הַנּוֹתְרִים בְּעִיר הַזֹּאת
אֲשֶׁר לֹא־לִקְחָם נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בְּגִלּוֹתוֹ אֶת־
יְכַנְיָה יְכוֹנִיָּה בְּיְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִירוּשָׁלַם
בְּבִלְיָה וְאֵת כָּל־חֲרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּי כֹה אָמַר
יְיָ הַזֶּה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הַכּוֹלִים הַנּוֹתְרִים
בֵּית יְיָ הַזֶּה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּבִלְיָה
יּוֹבֵאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֶתֶם נְאֻם־יְיָ הַזֶּה
וְהַעֲלִיתִים וְהַשִּׁיבְתִּים אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה:

כֹּה וַיְהִי בַשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מִמְּלַכְתַּת צְדָקְיָה
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנַת בַּשָּׁנָה הָרְבַעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי
אָמַר אֵלַי הַנְּבִיָּה בְּרַעְזִיר הַנְּבִיא אֲשֶׁר מִנְּבַעֲוֹן בְּבֵית
יְיָ הַזֶּה לְעֵינָי הַפְּהַנִּים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר
יְיָ הַזֶּה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁבַרְתִּי אֶת־
עַל מֶלֶךְ בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל־
הַמְּקוֹם הַזֶּה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵּית יְיָ הַזֶּה אֲשֶׁר לָקַח
נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיאֵם בָּבֶל
וְאֶת־יְכַנְיָה בְּיְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גְּלוֹת
יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלְיָה אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה
נְאֻם־יְיָ הַזֶּה כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת־עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֹּאמֶר
יְרֵמְיָה הַנְּבִיא אֶל־הַנְּבִיָּה הַנְּבִיא לְעֵינָי הַפְּהַנִּים
וְלְעֵינָי כָּל־הָעָם הָעַמֵּדִים בְּבֵית יְיָ הַזֶּה וַיֹּאמֶר

יִרְמִיָּה הַנְּבִיא אָמַן כִּן יַעֲשֶׂה י-הוָה יָקָם י-הוָה אֶת-
דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבְּאתָ לְהָשִׁיב כְּלִי בֵּית-י-הוָה וְכָל-
הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲדֹ-שְׁמַעְנָא הַדָּבָר
הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָל-הָעָם
הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵי וּלְפָנֶיךָ מִן-הָעוֹלָם וַיִּנְבְּאוּ
אֶל-אַרְצוֹת רַבּוֹת וְעַל-מַמְלָכוֹת גְּדוֹלוֹת לְמַלְחָמָה
וּלְרָעָה וּלְדָבָר הַנְּבִיא אֲשֶׁר יִנְבֵּא לְשָׁלוֹם בִּבְנֵי דָבָר
הַנְּבִיא יוֹדֵעַ הַנְּבִיא אֲשֶׁר-שָׁלְחוּ י-הוָה בְּאֶמֶת וַיִּקַּח
חֲנַנְיָה הַנְּבִיא אֶת-הַמּוֹטֶה מֵעַל צִוָּאר יִרְמִיָּה הַנְּבִיא
וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינַי כָּל-הָעָם לֵאמֹר כֹּה
אָמַר י-הוָה כֹּכָה אֲשַׁבֵּר אֶת-עַל גִּבְכֵּי דָנָאצָר מֶלֶךְ-
בָּבֶל בַּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צִוָּאר כָּל-הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ
יִרְמִיָּה הַנְּבִיא לְדַרְכּוֹ וַיְהִי דְבַר-י-הוָה אֶל-יִרְמִיָּה
אֲחֵרֵי שְׁבוֹר חֲנַנְיָה הַנְּבִיא אֶת-הַמּוֹטֶה מֵעַל צִוָּאר
יִרְמִיָּה הַנְּבִיא לֵאמֹר הַלֹּךְ וְאִמַּרְתָּ אֶל-חֲנַנְיָה
לֵאמֹר כֹּה אָמַר י-הוָה מוֹטֵת עֵץ שְׁבֻרָתָ וְעֵשִׂיתָ
תַּחְתֵּיהֶן מוֹטוֹת בְּרוֹזַל כִּי כֹה-אָמַר י-הוָה צ-בָאוֹת
א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל בְּרוֹזַל נְתַתִּי עַל-צִוָּאר כָּל-הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה לְעַבְדֹתֵיךָ נִבְכַּדְנָאצָר מֶלֶךְ-בָּבֶל וְעַבְדָּהוּ וְגַם
אֶת-חַיֵּי הַשָּׂדֶה נְתַתִּי לוֹ וַיֹּאמֶר יִרְמִיָּה הַנְּבִיא אֶל-
חֲנַנְיָה הַנְּבִיא שְׁמַעְנָא חֲנַנְיָה לֹא-שָׁלַחְךָ י-הוָה
וְאַתָּה הַבְּטַחְתָּ אֶת-הָעָם הַזֶּה עַל-שֶׁקֶר לָכֵן כֹּה
אָמַר י-הוָה הֲנִנִּי מִשְׁלַחְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׂנֶה
אֶתָּה מֵת כִּי-סָרָה דְבַרְתָּ אֶל-י-הוָה וַיָּמָת חֲנַנְיָה
הַנְּבִיא בַשָּׂנֶה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

כֹּת וְאֵלֶּה דְבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמִיָּה הַנְּבִיא
מִירוּשָׁלַם אֶל-יְתָר זִקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל-הַכֹּהֲנִים וְאֶל-
הַנְּבִיאִים וְאֶל-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאצָר
מִירוּשָׁלַם בְּבָלָה אֲחֵרֵי צֵאת יְכִנְיָה-הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה
וְהַסְרִיסִים שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְהַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר
מִירוּשָׁלַם בְּיַד אֶלְעָשָׂה בַן-שָׁפָן וְגַמְרִיָּה בַן-חֲלֻקִּיָּה
אֲשֶׁר שָׁלַח צְדַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֶל-נְבוּכַדְנֶאצָר
מֶלֶךְ בָּבֶל בְּבָלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר י-הוָה צ-בָאוֹת
א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל-הַגּוֹלָה אֲשֶׁר-הִגְלִיתָ
מִירוּשָׁלַם בְּבָלָה בְּנֵי בָתִּים וְשִׁבּוּ וְנִטְעוּ גִּנּוֹת וְאָכְלוּ
אֶת-פְּרִיָן קַחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקַחוּ

לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת-בָּנוֹתֵיכֶם תִּנּוּ לְאִנְשִׁים וְתִלְדְּנָה
בָּנִים וּבָנוֹת וְרִבּוּ-שָׁם וְאֶל-תִּמְעֵטוּ וּדְרָשׁוּ אֶת-
שָׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ
בַּעֲדָה אֵל-י-הוָה כִּי בְשָׁלוֹמָה יִהְיֶה לְכֶם שָׁלוֹם כִּי
כֹה אָמַר י-הוָה צ-בָאוֹת א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-יִשְׂרָאֵל
לְכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר-בְּקִרְבְּכֶם וְקִסְמֵיכֶם וְאֶל-
תִּשְׁמְעוּ אֶל-חִלְמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מֵחִלְמִים כִּי
בְשֶׁקֶר הֵם נְבִיאִים לְכֶם בְּשִׁמִּי לֹא שָׁלַחְתִּים נְאֻם-
י-הוָה כִּי-כֹה אָמַר י-הוָה כִּי לְפִי מִלֵּאת לְבַבְךָ
שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִּי עֲלֵיכֶם אֶת-
דְּבָרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי
אָנֹכִי יוֹדֵעַתִּי אֶת-הַמַּחְשְׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חָשַׁב עֲלֵיכֶם
נְאֻם-י-הוָה מֵחַשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לְכֶם
אֲחֵרִית וְתִקְוָה וַיִּקְרָאתֶם אֹתִי וְהִלַּכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם
אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם וַיִּבְקַשְׁתֶּם אֹתִי וּמָצְאתֶם כִּי
תִדְרָשְׁנִי בְּכָל-לְבַבְכֶם וְנִמְצָאתִי לְכֶם נְאֻם-י-הוָה
וְשָׁבַתִּי אֶת-שְׁבוֹתֵיכֶם שְׁבִיתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם
מִכָּל-הַגּוֹיִם וּמִכָּל-הַמָּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִי אֶתְכֶם
שָׁם נְאֻם-י-הוָה וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְכֶם אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-
הִגְלִיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם כִּי אָמַרְתֶּם הַקִּים לָנוּ י-הוָה
נְבִיאִים בְּבָלָה כִּי-כֹה אָמַר י-הוָה אֶל-הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב
אֶל-פֶּסֶא דוֹד וְאֶל-כָּל-הָעָם הַיּוֹשֵׁב בְּעִיר הַזֹּאת
אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-יָצְאוּ אֶתְכֶם בַּגּוֹלָה כֹּה אָמַר
י-הוָה צ-בָאוֹת הֲנִנִּי מִשְׁלַח בָּם אֶת-הַחֲרָב אֶת-
הָרָעַב וְאֶת-הַדָּבָר וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּתֵאנִים הַשְּׁעָרִים
אֲשֶׁר לֹא-תֵאכְלֶנָּה מִרַע וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֲרָב
בְּרָעַב וּבַדָּבָר וְנָתַתִּים לַזֹּעָה לַזֹּעָה לְכָל מַמְלָכוֹת
הָאָרֶץ לְאֵלֶּה וּלְשָׂמָה וּלְשָׂרְקָה וּלְחַרְפָּה בְּכָל-הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר-הִדְחִיתִים שָׁם תַּחַת אֲשֶׁר-לֹא-שָׁמַעוּ אֶל-
דְּבָרֵי נְאֻם-י-הוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֵלֵיהֶם אֶת-עַבְדִּי
הַנְּבִיאִים הַשֹּׁפֵם וְשָׁלַח וְלֹא שָׁמַעְתֶּם נְאֻם-י-הוָה
וְאַתֶּם שָׁמַעוּ דְבַר-י-הוָה כָּל-הַגּוֹלָה אֲשֶׁר-שָׁלַחְתִּי
מִירוּשָׁלַם בְּבָלָה כִּי-כֹה אָמַר י-הוָה צ-בָאוֹת א-לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל-אֲחָאָב בַּן-קוֹלְיָה וְאֶל-צְדַקְיָהוּ בַן-
מַעֲשִׂיָה הַנְּבִיאִים לְכֶם בְּשִׁמִּי שֶׁקֶר הֲנִנִּי נָתַן אֶתְכֶם
בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצָר מֶלֶךְ-בָּבֶל וְהִפֵּם לְעֵינֵיכֶם וְלָקַח

מֵהֶם קָלְכָה לְכָל גְּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בָּבֶל לֵאמֹר
יִשְׁמַךְ יְיָ הוֹדָה כְּצַדִּיקֵיהוּ וּכְאָהֵב אֲשֶׁר־קָלַם מִלְּךָ־
בָּבֶל בָּאֵשׁ יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְאַפוּ
אֶת־נְשֵׁי רְעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בְּשֵׁמִי שִׁקֵּר אֲשֶׁר לֹא
צוִיתֶם וְאֲנֹכִי הוֹיֵדֶעַ הַיּוֹדֵעַ וְעַד נֹאֲסִי־הוּדָה וְאֶל־
שְׁמַעִיהוּ הַנְּחַלְמִי תֹאמַר לֵאמֹר בְּה־אָמַר יְיָ הוֹדָה
צִי־בָאוֹת אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה
שָׁלַחַת בְּשִׁמְכָה סִפְרִים אֶל־כָּל־הָעַם אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם וְאֶל־צַפְנִיָה בְּן־מַעֲשִׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל־כָּל־
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר יְיָ הוֹדָה נִתְּנָה כֹהֵן תַּחַת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן
לְהִיזוֹת פְּקָדִים בֵּית יְיָ הוֹדָה לְכָל־אִישׁ מִשְׁנַע וּמִתְנַבֵּא
וְנִתְּתָה אֹתוֹ אֶל־הַמִּהְפַּכֵת וְאֶל־הַצִּיִּנֵק וְעַתָּה לִמָּה
לֹא גָעַרְתָּ בִּירְמִיָהוּ הַעֲנַתְתִּי הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם בְּכִי עַל־
כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרַכָּה הִיא בְנוֹ בָתִּים
וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִּזְוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָהֶן וַיִּקְרָא צַפְנִיָה
הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא וַיְהִי
דְּבַר יְיָ הוֹדָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר שְׁלַח עַל־כָּל־
הַגּוֹלָה לֵאמֹר בְּה אָמַר יְיָ הוֹדָה אֶל־שְׁמַעִיָה הַנְּחַלְמִי
יַעַן אֲשֶׁר נָבֵא לָכֶם שְׁמַעִיָה וְאֲנִי לֹא שָׁלַחְתִּיו וַיִּבְטַח
אֶתְכֶם עַל־שִׁקֵּר לָכֵן בְּה־אָמַר יְיָ הוֹדָה הַנְּנִי פִקֵּד
עַל־שְׁמַעִיָה הַנְּחַלְמִי וְעַל־זִרְעוֹ לֹא־יְהִיָה לוֹ אִישׁ
יּוֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָעַם הַזֶּה וְלֹא־יִרְאֶה בְּטוֹב אֲשֶׁר־אֲנִי
עֹשֶׂה־לְעַמִּי נֹאֲסִי־הוּדָה כִּי־סָרָה דְּבַר עַל־יְיָ הוֹדָה:

ל הַדְּבַר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְיָ הוֹדָה
לֵאמֹר בְּה־אָמַר יְיָ הוֹדָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּתַב־
לָךְ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־סֵפֶר כִּי
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֲסִי־הוּדָה וְשָׁבְתִי אֶת־שְׁבוֹת עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אָמַר יְיָ הוֹדָה וְהַשְׁבַּתִּים אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לְאַבוֹתֶם וּירְשׁוּהָ וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
דִּבַּר יְיָ הוֹדָה אֶל־יִשְׂרָאֵל וְאֶל־יְהוּדָה כִּי־כֹה אָמַר
יְיָ הוֹדָה קוֹל חֲרָדָה שָׁמַעְנוּ פֶּחַד וְאִין שָׁלוֹם שְׁאֵלוֹ־
נָא וּרְאוּ אִם־יִלְד זָכָר מִדּוֹעַ רְאִיתִי כָל־גִּבּוֹר יָדָיו עַל־
חֲלָצָיו כִּי־יִלְדָה וְנִהְפְּכוּ כָל־פָּנִים לְיִרְקוֹן הוֹי כִּי
גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאִין כְּמֹהוּ וְעַתְּצָרָה הִיא לְיַעֲקֹב
וּמִמֶּנָּה יוֹשַׁע וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נֹאֲסִי־הוּדָה צִי־בָאוֹת
אֲשֶׁבֶר עַלּוֹ מַעַל צוֹאֲרָךְ וּמוֹסְרוֹתֶיךָ אֲנַתֵּק וְלֹא־

יַעֲבֹדוּ־בּוֹ עוֹד זָרִים וְעַבְדוּ אֶת־יְיָ הוֹדָה אֶל־לֵהִיָּהֶם
וְאֵת דּוֹד מַלְכְּכֶם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם וְאֵתָה אֶל־תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב נֹאֲסִי־הוּדָה וְאֶל־תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הַנְּנִי
מוֹשִׁיעֶךָ מִרְחוֹק וְאֶת־זִרְעֶךָ מֵאָרֶץ שִׁבְיִם וְשָׁב
יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁנֵן וְאִין מַחְרִיד כִּי־אַתָּה אֲנִי נֹאֲסִי־
יְיָ הוֹדָה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אַעֲשֶׂה כָּלֶּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הִפְּצוֹתֶיךָ שָׁם אַךְ אַתָּה לֹא־אַעֲשֶׂה כָּלֶּה וַיִּסְרַתֶיךָ
לְמִשְׁפָּט וְנִקָּה לֹא אֲנַקֶּךָ כִּי כֹה אָמַר יְיָ הוֹדָה אָנוּשׁ
לְשִׁבְרֶךָ נִחַלָה מִפְּתָךְ אִי־רָדוֹן דִּינָךְ לְמַזוֹר רַפְאוֹת
תַּעֲלֶה אִין לָךְ כִּי־כָל־מֵאֵהֲבֶיךָ שְׁכַחְוֶךָ אֹתָךְ לֹא
יִדְרָשׁוּ כִּי מִכַּת אֹזִיב הַפִּיתֶיךָ מוֹסֵר אֲכַזְרִי עַל רַב
עוֹנֶךָ עֲצֻמוֹ חַטָּאתֶיךָ מִה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֶךָ אָנוּשׁ
מִכְּאֲבָךְ עַל רַב עוֹנֶךָ עֲצֻמוֹ חַטָּאתֶיךָ עֲשִׂיתִי אֵלֶּה
לָךְ לָכֵן כָּל־אֲכַלֶיךָ יֵאָכְלוּ וְכָל־צָרֶיךָ כָּלֶם בְּשִׁבְיִ
יִלְכוּ וְהָיוּ שְׂאִסֶיךָ לְמִשְׁפָּה וְכָל־בְּזוּזֶךָ אֶתָּן לְבֹז כִּי
אַעֲלֶה אֲרַכָּה לָךְ וּמִמְּכּוֹתֶיךָ אֲרַפָּאךָ נֹאֲסִי־הוּדָה כִּי
נִדְּחָה קָרָאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דָרַשׁ אִין לָהֶ בְּה אָמַר
יְיָ הוֹדָה הַנְּנִי־שָׁב שְׁבוֹת אֱהִי יַעֲקֹב וּמִשְׁכַּנְתִּיו
אֲרַחֵם וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תְּלָה וְאֲרַמּוֹן עַל־מִשְׁפָּטוֹ
יֵשֵׁב וַיִּצָּא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל מִשְׁחַקִּים וְהַרְבַּתִּים
וְלֹא יִמְעֹטוּ וְהַכְּבֹדְתִים וְלֹא יִצְעֲרוּ וְהָיוּ בְנוֹי פְּקָדִם
וְעַדְתּוֹ לְפָנַי תִּפּוֹן וּפְקָדְתִּי עַל כָּל־לְחָצָיו וְהָיָה
אֲדִירוֹ מִמֶּנּוּ וּמִשְׁלוֹ מִקְרָבוֹ יֵצֵא וְהַקְרַבְתִּיו וְנָגַשׁ
אֵלַי כִּי מִי הוּא־זֶה עָרַב אֶת־לְבָבוֹ לְגִשְׁת אֵלַי נֹאֲסִי־
יְיָ הוֹדָה וְהִיִּיתֶם לִי לְעַם וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם ל־אֱלֹהִים
הַנֵּה סַעֲרַת יְיָ הוֹדָה חֲמָה יֵצֵאָה סַעַר מִתְּגוֹרֵר עַל
רֹאשׁ רְשָׁעִים יַחֲוֹל לֹא יֵשׁוּב חֲרוֹן אַף־יְיָ הוֹדָה עַד־
עֲשִׂיתּוֹ וְעַד־הִקְיָמוֹ מִזְמוֹת לְבָבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים
תִּתְּבוֹנְנוּ בְּה בְּעַת הַהִיא נֹאֲסִי־הוּדָה אֶהְיֶה לֹא־
לְהִים לְכָל מִשְׁפַּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִמָּה יְהוֹי־לִי לְעַם:

לֹא בְּה אָמַר יְיָ הוֹדָה מִצָּא חָן בְּמַדְבַּר עִם שְׂרִידֵי חָרָב
הַלּוֹד לְהַרְגִיעוֹ יִשְׂרָאֵל מִרְחוֹק יְיָ הוֹדָה נִרְאָה לִי
וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבְּתֶיךָ עַל־כֵּן מִשְׁכַּתֶיךָ חֹסֵד עוֹד
אַבְנֶךָ וְנִבְנִית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַפִּיךָ
וַיֵּצֵאת בְּמַחֲוֹל מִשְׁחַקִּים עוֹד תִּטְעִי כְרָמִים בְּהָרִי
שְׁמֵרוֹן נְטַעוּ נְטַעִים וְחַלְלוּ כִּי יִשְׁיּוּם קָרָאוּ נִצְרִים

בְּהַר אֶפְרַיִם קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֱלֹהֵי-הוָה אֶל-לְהִינוּ
כִּי-יָכֹחַ אָמַר יְיָ-הוָה רְנוּ לִיעֶקֶב שְׂמֵחָה וְצַחֲלוּ
בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְּׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאָמְרוּ הוֹשִׁעַ יְיָ-הוָה
אֶת-עַמּוֹךְ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּנִי מִבֵּיא אוֹתָם
מֵאֶרֶץ צַפּוֹן וְקַבְּצֵתִים מִיַּרְבְּתֵי-אֶרֶץ בְּסֶעַר וּפְסַח
הָרָה וְיִלְדֵת יַחְדוֹ קֹהֵל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הִנֵּה בְּבִכֵי יִבְאוּ
וּבִתְחִנּוּנִים אוֹבִילִים אוֹלִיכִים אֶל-נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְשְׁלוּ בָּהּ כִּי-הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם
בְּכָרִי הוּא שְׁמָעוּ דְבַר-יְיָ-הוָה גּוֹיִם וְהִגִּידוּ בְּאֵיִים
מִמְדַּחֵק וְאָמְרוּ מִזְרַח יִשְׂרָאֵל יִקְבְּצֵנוּ וּשְׁמָרוּ כְּרַעַה
עֲדָרוּ כִּי-פָדָה יְיָ-הוָה אֶת-יַעֲקֹב וַיִּגְאֹלוּ מִיַּד חֲזַק
מִמֶּנּוּ וַיָּבֹאוּ וְרִנְנוּ בְּמַרוֹם-צִיּוֹן וְנִהְרֹו אֶל-טוֹב יְיָ-הוָה
עַל-דָּגָן וְעַל-תִּירֹשׁ וְעַל-יִצְהָר וְעַל-בְּנֵי-צֹאן וּבִקְרָה
וְהָיְתָה נַפְשָׁם כַּגֵּן רוּחַ וְכֹאֲיוֹסִיפוּ לְדָאֲבָה עוֹד אִז
תִּשְׂמַח בְּתוֹלָה בְּמַחּוֹל וּבַחֲרִים וּזְקֵנִים יַחְדוֹ
וְהַפְכַתִּי אֲבָלָם לְשִׁשׁוֹן וְנַחֲמַתִּים וּשְׂמַחַתִּים מִיַּגּוֹנִים
וְרוּיִתִי נָפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשָׁן וְעַמִּי אֶת-טוֹבֵי יִשְׁבְּעוּ
נְאֻם-יְיָ-הוָה כֹּה אָמַר יְיָ-הוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי
בְּכִי תִמְרוּרִים רַחֵל מִבֶּכָה עַל-בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהַנְחִים
עַל-בְּנֵיהָ כִּי אֵינֶנּוּ כֹּה אָמַר יְיָ-הוָה מִנְעִי קוֹלְךָ
מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שֹׂכֵר לִפְעֻלַּתְךָ נְאֻם-
יְיָ-הוָה וּשְׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב וַיִּשְׁתַּקּוּהָ לְאַחֲרֵיתָהּ
נְאֻם-יְיָ-הוָה וּשְׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם שְׂמוּעַ שְׂמַעֲתִי
אֶפְרַיִם מִתְנַוֵּדֵד יִסְרַתְנִי וְאוֹסֵר בַּעֲגָל לֹא לִמּוֹד
הַשְּׁבִנִי וְאֲשׁוּבָה כִּי אֲתָה יְיָ-הוָה אֱלֹהֵי כֹהֵי כִּי-אֲחֲרֵי
שׁוּבֵי נַחֲמַתִּי וְאַחֲרֵי הוֹדְעֵי סַפְקַתִּי עַל-יַרְדֵּךְ בְּשִׁתִּי
וְגַם-נִכְלַמְתִּי כִּי נִשְׂאֵתִי חֲרַפַת נְעוּרַי הֵבֵן יִקִּיר לִי
אֶפְרַיִם אִם יִלְדֵּ שְׁעֵשְׂעִים כִּי-מִדֵּי דְבָרֵי בּוֹ זָכַר
אֲזַכְרֶנּוּ עוֹד עַל-יִבֵּן הָמוּ מַעִי לֹו רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם-
יְיָ-הוָה הַצִּיבִי לָךְ צִינִים שְׂמִי לָךְ תִּמְרוּרִים שְׁתִּי לְבָךְ
לְמַסְסָה דֶרֶךְ הַלְכַתִּי הִלְכַת שׁוּבֵי בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל
שְׁבִי אֶל-עָרֶיךָ אֵלֶּה עַד-מָתִי תִתַּחֲמִקִּין הַבַּת
הַשׁוּבָבָה כִּי-בָרָא יְיָ-הוָה חֲדָשָׁה בְּאֶרֶץ נִקְבָה תְּסוּבָב
גָּבַר כֹּה-אָמַר יְיָ-הוָה צֶ-בְּאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד
יֹאמְרוּ אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֶיךָ בְּשׁוּבֵי
אֶת-שְׁבוֹתָם יְבָרְכֶךָ יְיָ-הוָה גְּוֹה-צַדִּיק הֵרַק הַקָּדֵשׁ

וַיָּשׁוּבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרֵיךָ יַחְדוֹ אֶפְרַיִם וְנָסְעוּ
בְּעֵדֶר כִּי הֲרוּיִתִי נֶפֶשׁ עֵיפָה וְכָל-נֶפֶשׁ דָּאֲבָה
מִלְּאֲתִי עַל-זֹאת הַקִּיצַתִּי וְאַרְאָה וּשְׁנַתִּי עָרְבָה לִי
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְיָ-הוָה וְזָרַעְתִּי אֶת-בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה זָרַע אָדָם וְזָרַע בַּהֲמָה
וְהָיְתָה כַּאֲשֶׁר שָׂקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לְנַתּוֹשׁ וּלְנַתּוֹץ
וְלַחְרֹם וְלַהֲאָבִיד וְלַחְרַע כֵּן אֲשַׁקֵּד עֲלֵיהֶם לְבָנוֹת
וְלִנְטַע נְאֻם-יְיָ-הוָה בְּיָמִים הָהֵם לֹא-יֹאמְרוּ עוֹד
אָבוֹת אָכְלוּ בֶסֶר וּשְׁנֵי בָנִים תִּקְהִינָה כִּי אִם-אִישׁ
בְּעוֹנוֹ יָמוֹת כָּל-הָאָדָם הָאֵכֵל הַבֶּסֶר תִּקְהִינָה שְׁנֵי
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְיָ-הוָה וְכָרַתִּי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה לֹא כַּבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרַתִּי אֶת-אָבוֹתָם בְּיוֹם הַחֲזִיקֵי בְיָדָם לְהוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר-הִמָּה הִפְרוּ אֶת-בְּרִיתִי וְאֲנֹכִי
בַּעֲלַתִּי בְּסֵם נְאֻם-יְיָ-הוָה כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲכַרַת
אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי הֵימִים הָהֵם נְאֻם-יְיָ-הוָה
נָתַתִּי אֶת-תּוֹרַתִּי בְּקֶרֶבָם וְעַל-לִבָּם אֲכַתְּבֶנָה וְהָיִיתִי
לְהֵם לֹא-לְהֵים וְהָמָה יִהְיֶה-לִּי לְעָם וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד
אִישׁ אֶת-דְּרָעָהוּ וְאִישׁ אֶת-אֲחִיו לֹאמַר דַּעוּ אֶת-
יְיָ-הוָה כִּי-כּוֹלָם יַדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד-גְּדוֹלָם
נְאֻם-יְיָ-הוָה כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתָם לֹא אֲזַכְרֶ-
עוֹד כֹּה אָמַר יְיָ-הוָה נָתַן שֶׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם חֶקֶת
יָרַח וְכוֹכָבִים לְאוֹר לַיְלָה רַגַע הַיּוֹם וַיַּחֲמוּ גְלוּיֵי-יְיָ-הוָה
צֶ-בְּאוֹת שָׁמוּ אִם-יִמְשׁוּ הַחֲקִים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי
נְאֻם-יְיָ-הוָה גַּם זָרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מֵהִיּוֹת גּוֹי לְפָנַי
כָּל-הַיָּמִים כֹּה אָמַר יְיָ-הוָה אִם-יִמְדוּ שְׂמִים
מִלְּמַעַלָּה וַיַּחֲקְרוּ מוֹסְדֵי-אֶרֶץ לְמַטָּה גַם-אֲנִי
אֲמַאֵם בְּכָל-זָרַע יִשְׂרָאֵל עַל-כָּל-אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם-
יְיָ-הוָה הִנֵּה יָמִים [בָּאִים] נְאֻם-יְיָ-הוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר
לִי-הוָה מִמַּגְדָּל חֲנֻנָאֵל שְׁעַר הַפְּנָה וַיִּצָּא עוֹד קוֹה
קוֹ הַמַּדָּה נִגְדוּ עַל גְּבַעַת גָּרֵב וְנָסַב גְּעָתָה וְכָל-
הָעַמֵּק הַפְּגָרִים וְהַדָּשָׁן וְכָל-הַשְּׂדֵמוֹת הַשְּׂרָמוֹת
עַד-נַחַל קַדְרוֹן עַד-פְּנַת שְׁעַר הַסּוּסִים מִזְרַחָה קָדֵשׁ
לִי-הוָה לֹא-יִנְתַּשׁ וְלֹא-יִהְרַס עוֹד לְעוֹלָם:

הַלְכוֹת שְׁבִיתַת יוֹם טוֹב פֶּרֶק ו

ו, ח המניח ערובי תבשילין, חייב לברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו על מצות ערוב. ואומר בערוב זה יתר לי לאפות ולבשל מיום טוב שלמחר לשבת; ואם זכה בו לאחרים, אומר יתר לי ולפלוגי ולפלוגי או לאנשי העיר כלם לאפות ולבשל מיום טוב לשבת.

ו, ט מי שלא הניח ערובי תבשילין, ולא הניחו לו אחרים-כשם שאסור לו לבשל ולאפות, כך קמחו ומאכלו אסור. ואסור לאחר שהניח לעצמו לבשל ולאפות לזה שלא הניח, עד שיקנה לו, שנמצא זה מבשל ואופה שלו, שהרי קנהו; ואם רצה, יתן אחר כך לזה שלא הניח, במתנה.

ו, י מי שלא הניח ערובי תבשילין, ובשל ואפה לאכל בו ביום והותר, או שזמן אורחים ולא באו-הרי זה אוכל המותר למחר. ואם הערים, הרי זה אסור לאכלו; עבר ואפה ובשל לשבת, אין אוסרין עליו. ולמה החמירו ואסרו על המערים ולא אסרו על המזיד-שאם תתיר למערים, נמצאו הכל מערימין, וישתקע שם ערובי תבשילין. אבל המזיד אינו מצוי; ואם עבר היום, לא יעבר פעם אחרת.

ו, יא שני ימים טובים שחלו בחמישי וערב שבת, עושה ערובי תבשילין מיום רביעי שהוא ערב יום טוב; שכח ולא הניח, מניחו בראשון ומתנה. כיצד: מניח ערובי תבשילין ביום חמישי, ואומר אם היום יום טוב ולמחר חל, למחר אבשל ואופה לשבת ואיני צריך פלוס; ואם היום חל ולמחר יום טוב, בערוב זה יתר לי לאפות ולבשל למחר מיום טוב לשבת.

ו, יב כיוצא בו, היו לפניו שתי כלכלות שלטבל-ביום טוב ראשון אומר אם היום חל, תהיה זו תרומה על זו, ואם היום קדש, אין בדברי פלוס; וקורא עליה שם, ומניחה. ולמחר בשני, חוזר ואומר אם היום קדש, אין בדברי פלוס, ואם היום חל, תהיה זו תרומה על זו; וקורא עליה שם ומניחה, כדרך שקרא עליה בראשון, ומניח את זו שקרא עליה שם תרומה, ואוכל את השנייה.

ו, יג במה דברים אמורים, בשני ימים טובים שלגליות. אבל בשני ימים טובים שלראש השנה-אם שכח ולא הניח ביום רביעי, שוב אינו מניח; אלא סומך על אחרים, אם ערבו עליו, או מקנה למי שערב, או יהיה אסור לאפות ולבשל לשבת. וכן אם שכח ולא הפריש תרומה מיום רביעי, שוב אינו מפריש עד מוצאי שבת.

ו, יד כל הדברים האלו שאמרנו, היו בזמן שהיו בית דין שלארץ ישראל מקדשין על הראיה, והיו בני

ו, א יום טוב שחל להיות ערב שבת, אין אופין ומבשלין ביום טוב מה שהוא אוכל למחר בשבת; ואסור זה מדברי סופרים, כדי שלא יבוא לבשל ביום טוב לחל: שקל וחמר הוא-לשבת אינו מבשל, כל שכן לחל. לפיכך אם עשה תבשיל מערב יום טוב שיהיה סומך עליו ומבשל ואופה ביום טוב לשבת, הרי זה מתר; ותבשיל זה שסומך עליו, הוא הנקרא ערובי תבשילין.

ו, ב ולמה נקרא ערוב: שכשם שהערוב שעושין בחצרות ובמבואות ערב שבת משום הבר, כדי שלא יעלה על דעתם שמתר להוציא מרשות לרשות בשבת-כך זה התבשיל משום הבר וזכרון, כדי שלא ידמו ויחשבו שמתר לאפות ביום טוב מה שאינו נאכל בו; ולפיכך נקרא תבשיל זה ערובי תבשילין.

ו, ג ערובי תבשילין-שעורו אין פחות מפזית, בין לאחד בין לאלפים. ואין עושין ערוב זה לא בפת ולא בריפות וכיוצא בהן, אלא בתבשיל שהוא פרפרת, כגון בשר ודגים וביצים וכיוצא בהן. ואפלו עדשים שבשולי קדרה, ואפלו שמנונית שעל גבי הספין שחותכין בה הצלי: גורדו; אם יש בו פזית, סומך עליו משום ערובי תבשילין.

ו, ד תבשיל שאמרו לענין ערוב זה-אפלו צלי או שלוק, אפלו פבוש או מעשן; אפלו דגים קטנים שהדיחן בחמין, והדחתן היא בשולן לאכילה-הרי הוא סומך עליהן.

ו, ה וצריך שיהיה ערוב זה מצוי, עד שיאפה כל שהוא צריך לאפות ויבשל כל שהוא צריך לבשל ויחם חמין כל שהוא צריך; ואם נאכל הערוב או אבד או נשרף, קדם שיבשל או יאפה-הרי זה אסור לאפות ולבשל או להחם אלא מה שהוא אוכל ביום טוב בלבד. התחיל בעיסתו או בתבשילו, ונאכל הערוב או אבד-הרי זה גומר.

ו, ו המניח ערובי תבשילין כדי שיסמך עליהם הוא ואחרים, צריך לזכות להן כדרך שמזכה בערובי שבת. וכל שזכה בערובי שבת, זוכה בערובי תבשילין; וכל שאינו זוכה באותו ערוב, אינו זוכה בזה.

ו, ז ואינו צריך להודיע לאלו שזכה להן, מערב יום טוב; אבל הן צריכין לידע שכבר זכה להן אחר וערב להן, ואחר כך יסמכו עליו ויבשלו ויאפו: אף על פי שלא ידעו אלא ביום טוב, הרי אלו מתרין. ויש לו לאדם לערב על כל העיר ועל כל הקרוב אליה בתוך התחום, ולמחר מכריז ואומר, כל מי שלא הניח ערובי תבשילין, יסמך על ערובי.

הגליות עושין שני ימים כדי להסתלק מן הספק, לפי שלא היו יודעין יום שקדשו בו בני ארץ ישראל. אבל היום, שבני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין עליו, אין יום טוב שני להסתלק מן הספק, אלא מנהג בלבד. ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה, לא ערובי תבשילין ולא ערובי חצרות ולא שתופי מבואות; ואינו מעשר הטבל על תנאי: אלא הכל מערב יום טוב בלבד.

ו, טו כשם שמצוה לכבד שבת ולענגה, כך כל ימים טובים- שנאמר "לקדוש ה' מכבד", וכל ימים טובים נאמר בהן "מקרא-קדש"; וכבר בארנו הכבוד והענוג בהלכות שבת. וכן ראוי לאדם שלא יסעד בערבי ימים טובים מן המנחה ומעלה כערב שבת, שדבר זה בכלל הכבוד. וכל המבזה את המועדות, פאלו נטפל לעבודה זרה.

ו, טז שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים, כלם אסורים בספד ותענית. וחיב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו, שנאמר "ושמחת, בחגך...". אף על פי שהשמחה האמורה פאן, היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארים בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה, לשמח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד בראוי לו.

ו, יז פיצד: הקטנים, נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות; והנשים, קונה להן בגדים ותכשיט כפי ממונו; והאנשים, אוכלין בשר ושותין יין, שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא ביין. וכשהוא אוכל ושותה, חיב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש-אין זו שמחת מצוה, אלא שמחת פרסו. ועל אלו נאמר "זבחייהם פלחם אונים להם, כל-אכליו יטמאו: כי-לחמם לנפשם"; ושמחה כזו קלון היא להם, שנאמר "וזריתי פרש על-פניכם, פרש חגיכם".

ו, יח אף על פי שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כלו-אלא כך היא הדת: בבקר משפימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ומתפללין וקוראין בתורה בענין היום; וחוזרין לבתייהם, ואוכלין. והולכין לבתי מדרשות, קורין ושונין עד חצי היום; ואחר חצי היום, מתפללין תפלת המנחה, וחוזרין לבתייהן לאכל ולשתות, שאר היום עם הלילה.

ו, יט כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, לא ימטך ביין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר שכל שיוסיף בזה ירבה במצוה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש, אינה שמחה אלא הוללות וסכלות. ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות, אלא על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל, שנאמר "תחת, אשר לא-עבדת את-ה' אלהיך, בשמחה, ובטוב לבב", הא למדת שהעבודה בשמחה. ואי אפשר לעבד את ה'-לא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שכרות.

ו, כ חיבין בית דין להעמיד שוטרים ברגלים, שיהיו מסבבין ומחפשיין בגנות ובפרדסים ועל הנהרות, כדי שלא יתקבצו לאכל ולשתות שם אנשים ונשים, ויבואו לידי עברה. וכן יזהירו על דבר זה לכל העם, כדי שלא יתערבו אנשים ונשים בבתים לשמחה, ולא ימשכו ביין, שפא יבואו לידי עברה.

ו, כא ימים שפין ראשון ושביעי שלפסח וראשון ושמיני שלחג הסכות, והן בגולה ארבעה בתוך הפסח וחמשה בתוך החג-הם הנקראין חלו שלמועד, ונקראין מועד. ואף על פי שהם חיבין בשמחה ואסורין בספד ותענית, מתר לספד בהן תלמיד חכמים בפניו; אבל אחר שיקבר, אסור לספדו בהן. ואין צריך לומר בראשי חדשים וחנפה ופורים, שסופדין בהן תלמיד חכמים בפניו, אף על פי שימים אלו אסורין בספד ותענית; אבל לאחר קבורה, אסור לספד בהן.

ו, כב אין מניחין מטת המת ברחוב במועד, שלא להרגיל את הספד, אלא מביתו לקברו. ואין מתאבלין במועד; וכן אין קורעין ולא מברין ולא חולצין הפתף במועד על המת, אלא קרוביו שהן חיבין להתאבל עליו. ואם היה חכם או אדם פשר, או שהיה עומד בשעת נטילת נשמה-הרי זה קורע עליו במועד, אף על פי שאינו קרובו. ואין קורעין ביום טוב שני כלל, ואפלו קרוביו שלמת.

ו, כג נשים במועד-לפני המת, מענות; אבל לא מטפחות, ולא מקוננות. נקבר המת, אינן מענות בראשי חדשים וחנפה ופורים-בפני המת מענות ומטפחות, אבל לא מקוננות. אי זה הוא ענוי, שפלן עונות פאחת; קינה, אחת אומרת וכלן עונות. ואסור לאדם שיעורר על מתו קדם לרגל שלוש יום, כדי שלא יבוא הרגל והוא נעצב ולבו דואג מזכרון הצער; אלא יסיר הדאגה מלבו, ויכון דעתו לשמחה.

הלכות שביתת יום טוב פרק ז

ז, א חלו שלמועד, אף על פי שלא נאמר בו שבתון, הואיל ונקרא מקרא קדש, והרי הוא זמן חגיגה

במקדש-אסור בעשית מלאכה, כדי שלא יהיה כשאר ימי החל שאין בהן קדשה כלל; והעושה בו מלאכה האסורה-מפני אותו מפת מרדות, מפני שאסורו מדברי סופרים. ולא כל מלאכת עבודה אסורה בו, כיום טוב, שסוף הענין בדברים שנאסרו בו, כדי שלא יהיה כיום חל לכל דבר. לפיכך יש מלאכות אסורות בו, ויש מלאכות מתרות; ואלו הן:

ז, ב כל מלאכה שאם לא יעשה אותה במועד, יהיה שם הפסד הרבה-עושין אותה: ובלבד שלא יהיה בה, טרח הרבה. פיצד: משקין בית השלהין במועד, אבל לא בית המשקה-שאם לא ישקה בית השלהין, והיא הארץ הצמאה, יפסדו כל האילנות שבה. וכשהוא משקה אותה, לא ידלה וישקה מן הברכה או ממי הגשמים, מפני שהוא טרח גדול; אבל משקה הוא מן המעין, בין שהיה בין שיצא פתחלה, ממשיכו ומשקה בו. וכן כל פיוצא בזה.

ז, ג הופך אדם את זיתיו במועד, וטוחן אותן ודורך אותן, וממלא החביות וגף אותן, בדרך שהוא עושה בחל: שכל שיש בו הפסד, אם לא נעשה-עושהו בדרך, ואינו צריך שנוי. וכן מכניס אדם פרותיו מפני הגנבים, ובלבד שיכניסם בצנעה. ושולה פשתנו מן המשרה, בשביל שלא תאבד. וכן כרם שהגיע זמנו להבצר במועד, בוצרין אותו.

ז, ד ואסור לאדם שיתפון, ויאחר מלאכות אלו וכיוצא בהן, ויניחם כדי לעשותן במועד, מפני שהוא פנוי; וכל המכון מלאכתו והניחה למועד, ועשה במועד-בית דין מאבדין אותה, ומפקירין אותה לכל. ואם פון מלאכתו, ומת-אין קונסין בנו אחריו, ואין מאבדין את ממונו; ואין מונעין את הון מלעשות אותה מלאכה במועד, שלא תאבד.

ז, ה מי שצריך לתפור לו בגד, או לבנות לו מקום במועד-אם היה הדיוט ואינו מהיר באותה מלאכה, הרי זה עושה אותה בדרך; ואם היה אמן מהיר, עושה אותה מעשה הדיוט. פיצד: בתפירה מכלב, ובבנין מניח אבנים ואינו טח בטיט עליהן, ושף סדקי הקרקע ומעגילם ביד ורגל פעין שמעגילים במחצלים; וכן כל פיוצא בזה.

ז, ו מי שהיתה לו תבואה מחברת לקרקע, ואין לו מה יאכל במועד אלא ממנה-אף על פי שאין פאן הפסד, אין מצריכין אותו לקנות מה שיאכל מן השוק עד שיקצר אחר המועד; אלא קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן מה שהוא צריך-ובלבד שלא ידוש בפרות, שכל דבר שאין בו הפסד, צריך לשנות. וכן כל פיוצא בזה. כבשים שהוא יכול לאכל מהן במועד, כובשן; ושאין ראויין אלא לאחר המועד, אסור לכבשן. וצד אדם דגים כל שיכול

לצוד, ומולח הכל במועד, שהרי אפשר שיאכל מהן במועד, אם יסחט אותן בידו פעמים רבות עד שיתרכבו.

ז, ז מטילין שכר במועד, לצרף המועד; ושלא לצרף המועד, אסור: אחד שכר תמרים, ואחד שכר שעורים. אף על פי שיש לו ישן, מערים ושותה מן החדש, שאין הערמה זו נכרת לרואה; וכן כל פיוצא בזה.

ז, ח כל מלאכות שהן לצרף המועד-כשעושין אותן אמניהן, עושין בצנעה. פיצד: הציידים והטוחנין והבוצרין למכר בשוק, הרי אלו עושין בצנעה לצרף המועד; והעושה שלא לצרף המועד, אסור. ואם עשה לצרף המועד, והותיר-הרי זה מתר.

ז, ט עושין כל צרכי הרבים, במועד. פיצד: מתקנים את קלקולי המים שברשות הרבים, ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות, וחופרים לרבים בורות שיחין ומערות, וכורין להן נהרות כדי שישתו מימיהן, וכונסים מים לבורות ומערות שלרבים, ומתקנין את סדקיהן, ומסירין הקוצים מן הדרכים. ומודדין את המקוות; וכל מקוה שנמצא חסר-מרגילין לו מים, ומשלימין שעורו.

ז, י ויוצאין שלוחי בית דין להפקיר את הפלאים, ופודין את השבויים ואת הערכין ואת החרמים ואת ההקדשות, ומשקין את הסוטות, ושורפין את הפרה, ועורפין את העגלה, ורוצעין עבד עברי, ומטהרין את המצרע, ומצינין על הקברות שמחו הגשמים את ציונן כדי שיפראו מהן פוהנים-שכל אלו צרכי רבים הן.

ז, יא ודנים דיני ממונות ודיני מפות ודיני נפשות, במועד; ומי שלא קבל עליו הדין, משמתין אותו במועד. וכשם שדנין במועד, כך פותבין מעשה בית דין וכל הדומה לו. פיצד: פותבין הדינין אגרות שום ששמו לבעל חוב, ואגרות שמכרו בהן למזון האשה והבנות, ושטר חליצה ומאונין; וכל הדומה להן מדברים שצריכים הדינין לכתבם כדי שיזכרום, כגון טענות בעלי דינין; או דברים שקבלו עליהן, כגון איש פלוני נאמן עלי, או איש פלוני ידון לי. מי שצריך ללוות במועד, ולא האמינו המלוה-הרי זה כותב שטר חוב. וכן פותבין גטי נשים וקדושי נשים ושוברין ומתנות, שכל אלו כצרכי רבים הן.

ז, יב ואסור לכתב במועד, אפלו ספרים תפלין ומזוזות. ואין מגיהין אפלו אות אחת בספר העזרה, מפני שזו מלאכה שאינה לצרף המועד. אבל פותב הוא אדם תפלין ומזוזות לעצמו, וטווה תכלת לבגדו. ואם אין לו מה יאכל, פותב ומוכר לאחרים כדי פרנסתו.

ז, יג ומתן לכתב אגרות שלשאלת שלום במועד, וכותב חשבונותיו ומחשב יציאותיו, שפתיבת אלו אין אדם נזהר בתקונו, ונמצאו כמעשה הדיוט במלאכות.

ז, יד עושין כל צרכי המת במועד: גוזזין שער, ומכבסין כסותו, ועושין לו ארון. ואם לא היו להם נסרים, מביאין קורות ונוסרין מהן נסרים בצנעה בתוך הבית; ואם היה אדם מפרסם, עושין אפלו בשוק. אבל אין כורתין עץ מן היער לנסר ממנו לוחות לארון, ואין חוצבין אבנים לבנות בהן קבר.

ז, טו אין רואין את הנגעים במועד, שמה ימצא טמא ונמצא חגו נהפך לאבל. ואין נושאין נשים ולא מיבמין במועד, כדי שלא תשתכח שמחת החג בשמחת הנשואין; אבל מחזיר הוא את גרושתו, ומארסין נשים במועד-ובלבד שלא יעשה סעודת ארוסין ולא סעודת נשואין, כדי שלא יערב שמחה אחרת בשמחת החג.

ז, טז אין מגלחין ואין מכבסין במועד-גזרה שמה ישה אדם עצמו לתוך המועד, ויבוא יום טוב הראשון והוא מנוול; לפיכך כל מי שאי אפשר לו לגלח או לכבס בערב יום טוב, הרי זה מתר לכבס ולגלח.

ז, יז כיצד: אבל שחל שביעי שלו להיות ביום טוב, או שחל להיות בערב יום טוב והרי הוא שבת שאי אפשר לגלח, והבא ממדינת הים, והוא שלא יצא להטיל אלא לסחורה וכיוצא בה, והיוצא מבית השביה ומבית האסורים, ומי שהיה מנדה ולא התירוהו אלא במועד, ומי שנשבע שלא לגלח ולא לכבס, ולא נשאל לחכם והתיר נדרו אלא במועד-הרי אלו, מגלחין ומכבסין במועד.

ז, יח וכלן שהיה להן פנאי לגלח קדם הרגל, ולא גלחו-אסורין. אבל הנזיר והמצרע שהגיע זמן תגלחתו, בין בתוך המועד בין קדם הרגל-אף על פי שהיה להם פנאי, מתרין לגלח במועד: שלא ישהו קרבנותיהן.

ז, יט וכל היוצא מטמאתו לטהרתו, מתר לגלח במועד. וקטן שנלד, בין במועד בין לפני המועד-מתר לגלחו במועד. ואנשי משמר ששלמה משמרתו בתוך המועד-מתרין לגלח, מפני שאנשי משמר אסורין לגלח בשבת שלהן.

ז, כ מתר לטל שפה בחלו שלמועד, ולטל צפרנים,

הלכות שביתת יום טוב פרק ח

ואפלו בכלי. ומעברת האשה השער מבית השחי ומבית הערוה, בין בידי בין בכלי; ועושה כל תכשיטיה במועד, כוחלת ופוקסת ומעברת סרק על פניה; וטופלת עצמה בסיד וכיוצא בו-והוא, שתוכל לקלפו במועד.

ז, כא הזבים והזבות והנדות והיולדות וכל העולים מטמאה לטהרה בתוך המועד, הרי אלו מתרין לכבס. ומי שאין לו אלא חלוק אחד, הרי זה מכבסו. מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספוג, הרי אלו מתרין לכבס; וכן כלי פשתן, מתר לכבסן במועד, מפני שהן צריכים כפוס תמיד, אפלו נתכבסו ערב יום טוב.

ז, כב אין עושין סחורה במועד, בין למכר בין לקנות; ואם היה דבר האבד שאינו מצוי תמיד לאחר המועד, כגון ספינות או שירות שבאו או שהם מבקשים לצאת, ומכרו בזול או לקחו ביקר-הרי זה מתר למכר או לקנות. ואין לוקחין בתים ואבנים ועבדים ובהמות, אלא לצורך המועד.

ז, כג מוכרי פרות כסות וכלים, מוכרין בצנעה לצורך המועד. כיצד: אם היתה החנות פתוחה לזוית או למבוי, פותח כדרכו; ואם היתה פתוחה לרשות הרבים, פותח אחת ונועל אחת. וערב יום טוב האחרון שלחג הסכות, מוציא ומעטר את השוק בפרות בשביל כבוד יום טוב. מוכרי תבלין מוכרין כדרכו, בפרהסייה.

ז, כד כל שאסור לעשותו במועד, אינו אומר לגוי לעשותו. וכל שאסור לעשותו במועד-אם אין לו מה יאכל, הרי זה עושה כדי פרנסתו; וכן עושה סחורה, בכדי פרנסתו. ומתר לעשיר לשפר פועל עני שאין לו מה יאכל, לעשות מלאכה שהיא אסורה במועד, כדי שיטל שכרו להתפרנס בו. וכן לוקחין דברים שאינם לצורך המועד, מפני צורך המוכר שאין לו מה יאכל.

ז, כה שוכרין השכיר על המלאכה במועד, לעשותה לאחר המועד, ובלבד שלא ישקל ולא ימדד ולא ימנה, כדרך שהוא עושה בחל. וגוי שקבל קבלת מישראל, אפלו היה חוץ לתחום-אינו מניחו לעשות במועד: שהכל יודעין שמלאכה זו לישראל, ויחשדו אותו שמה שכר את הגוי לעשות לו במועד- שאין הכל יודעין הפרש שיש בין השכיר ובין הקבלן; ולפיכך אסור.

להשקות מהן; וכן ברכה שנטפה מבית השלהין ועדין היא נוטפת, מתר להשקות ממנה בית השלהין אחרת-והוא, שלא פסק המעין המשקה

ח,א נהרות המושכין מן האגמים, מתר להשקות מהן בית השלהין במועד-והוא, שלא פסקו; וכן הברכות שאמת המים עוברת ביניהן, מתר

בית השלהין העליונה.

ח,ב ערוגה שחציה נמוך וחציה גבוה- לא ידלה ממקום נמוך להשקות מקום גבוה, מפני שהוא טרח יתר. ומתיר לדלות מים להשקות הירקות, כדי לאכלן במועד; ואם בשביל ליפותן, אסור.

ח,ג אין עושין עוגיות בעיקרי הגפנים, כדי שיתמלאו מים. ואם היו עשויות ונתקלקלו, הרי זה מתקנם במועד; וכן אמת המים שנתקלקלה, מתקנין אותה במועד. כיצד- היתה עמוקה טפח, חופר בה עד ששה; היתה טפחים, מעמיקה עד שבעה. ומושכין את המים מאילן לאילן, ובלבד שלא ישקה את כל השדה; ואם היתה שדה לכה, מתיר להשקות את כלה. ומרבצין את השדה במועד. שכל הדברים האלו, אין בהן טרח יתר.

ח,ד זרעים שלא שתו מלפני המועד, לא ישקם במועד, מפני שהן צריכין מים רבים, ויבוא לידי טרח יתר. ומתיר להסב את הנהר ממקום למקום, ולפתח נהר שנסתם. בורות שיחין ומערות שליחיד- אם היה צריך להם- חוטטין אותן ושפין את סדקיהן, אבל אין חופרין אותן לכתחלה; וכוונסים לתוכן מים, אף על פי שאינו צריך להן. ועושין נברכת במועד.

ח,ה עכברים שהן מפסידין את האילנות, צדין אותן במועד. בשדה האילן, צד פדרכו; כיצד- חופר, ותולה המצודה. ואם היתה שדה לבן סמוכה לשדה האילן- צדין אותן בשדה הלבן בשנוי, כדי שלא יפנסו לשדה האילן ויחריבוה. וכיצד צד בשנוי- נועץ שפוד בארץ, ומפה בקרדם, ואחר כך ינתקו; ונמצא מקומו גמה.

ח,ו כותל גנה שנפל- בונהו מעשה הדיוט, או גודר אותו בקנים וגמא וכיוצא בהן. וכן אם עשה מעקה לגג, בונה אותו מעשה הדיוט. אבל כותל חצר שנפל, בונהו פדרכו; ואם היה גוהה- סותרו מפני הספנה, ובונהו פדרכו.

ח,ז בונה אדם אצטבה לישב או לישן עליה. הציר והצנור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו- מתקנין במועד פדרכו, בין שלברזל בין שלעץ: שזה הפסד גדול הוא- שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות, נמצא מאבד כל שיש בבית; וכבר בארנו שכל שיש בו הפסד, אינו צריך שנוי.

ח,ח אין חופרין קבר להיותו מוכן למת שימות, ואין בונין אותו. אבל אם היה עשוי, הרי זה מתקנו במועד; כיצד- מוסיף במדתו או מקצר במדתו, כדי שיהיה נכון לעת שיקבר בו. אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר לקבר, לא ממכבד לבזוי ולא מבזוי למכבד; ואסור לעשות פן לעולם בשאר

הימים, אלא אם פן היה בתוך שלו- מפנהו בשאר הימים, אפלו מן המכבד לבזוי.

ח,ט אין מתלעין את האילנות, ולא מזהמין את הנטיעות, ולא מגזמין; אבל סכין את האילנות ואת הפרות שבהן, בשמן. ועוקרין את הפשתה, מפני שהיא ראויה לחפף בה במועד; וקוצרין את הכישות, מפני שהיא ראויה להטילה לשכר במועד. וכן כל פיוצא בזה.

ח,י אין מכניסין את הצאן לדיר כדי שיזבלו את הקרקע, שהרי הוא מדיר שדהו במועד; ואם באו מאליהן, מתיר. ואין מסייעין אותן, ואין מוסרין להן שומר לנער את צאנם. היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע- מסייעין אותן; ושוכרין שומר לנער הצאן ממקום למקום, כדי שיזבלו כל השדה. הזבל שבחצר, מסלקין אותו לצדדיו; ואם נעשת חצר כרפת בקר, מוציאין אותו לאשפה.

ח,יא המשוה פני הקרקע- אם נתפון לתקן מקום שיעמיד בו פרי שלתבואה או שידוש בו, מתיר; ואם נתפון לעבודת הארץ, אסור. וכן המלקט עצים מתוך שדהו- אם לצרף העצים, מתיר; ואם לתקן הקרקע, אסור. וכן הפותק מים לשדהו- אם נתפון שיפנסו הדגים, מתיר; ואם להשקות הארץ, אסור. וכן הקוצץ חריות מן הדקל- אם נתפון להאכיל לבהמתו, מתיר; ואם נתפון לעבודת האילן, אסור. וממעשיו, יכר לאי זה דבר הוא מתפון.

ח,יב תנור וכירים שאפשר שייבשו ויאפה בהן במועד, עושין אותן; ואם לאו, אין עושין אותן. ובין כך ובין כך, בונין על חרס שלתנור ועל הפירה הטפלה שלהן. ומסרגין את המטות. ונוקרין את החרחים, ופותחים להן עין, ומעמידין אותן, ובונין אמת המים שלרחים.

ח,יג זופתין את החבית, כדי שלא יפסד היין; וזופתין את הבקבוק, מפני שאין בו טרח. וסותמין פי החבית שלשכר, כדי שלא תפסיד. ומחפין את הקציעות בקש, שלא יאבדו. ומרפכין את הבגדים בידיים, מפני שהוא מעשה הדיוט; אבל אין עושין קשרי בית הידיים, מפני שהוא מעשה אמן. וכן כל פיוצא בזה.

ח,יד קוצצין צפרני חמור שלרחים. ובונין אבוס לבהמה. וסוס שרוכב עליו- מתיר לטל צפרניו, ולסרקו כדי ליפותו. ואין מרביעין בהמה במועד; אבל מקיזין לה דם, ואין מונעין ממנה רפואה. וכל מאכלות ומשקים שאינן מאכל בריאים אלא לרפואה, מתיר לאדם לאכלן ולשתותן במועד.

ח,טו אין מפנין מחצר לחצר במועד, לא מפעורה

לנאה ולא מנאה לכעורה; אבל מפנה הוא מבית לבית, באותה חצר. ומביאין פלים שהן לצרף המועד מבית האמן, כגון פרים וכסתות וכוסות וצלוחיות. אבל פלים שאינן צריכין, כגון מחרשה מן הלוטש או צמר מבית הצבע-אין מביאין. ואם אין לאמן מה יאכל, נותן לו שכרו ומניחן אצלו; ואם אינו מאמינו, מניחן בבית הסמוך לו; ואם חשש להם, שמא יגנבו-מפנין לחצר אחרת, אבל לא יביאם לביתו.

ח, טז אסור לעשות מלאכה בערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה, כמו ערבי שבתות. וכל העושה מלאכה בהן, אינו רואה סימן ברכה; וגוערין בו, ומבטלין אותו בעל כרחו, אבל אין מפין אותו מפת מרדות, ואין צריך לומר שאין מנדין אותו-חוץ מערב הפסח אחר חצות: שהעושה בו מלאכה אחר חצות, מנדין אותו, ואין צריך לומר, שמפין אותו מפת מרדות אם לא נדוהו-לפי שיום ארבעה עשר בניסן אינו כשאר ערבי ימים טובים, מפני שיש בו חגיגה ושחיטת קרבן.

ח, יז לפיכך יום ארבעה עשר, אסור בעשית מלאכה מדברי סופרים, כמו חלו שלמועד; והוא קל מחלו שלמועד, ואינו אסור אלא מחצי היום ומעלה, שהוא זמן השחיטה. אבל מהנץ החמה עד חצי היום, תלוי במנהג-מקום שנהגו לעשות, עושין; מקום שנהגו שלא לעשות, אין עושין.

ח, יח ואפלו במקום שנהגו לעשות-לא יתחיל

פתחלה לעשות מלאכה בארבעה עשר, אף על פי שהוא יכול לגמרה קדם חצות; אלא שלוש אמניות בלבד הן שמתחילין במקום שנהגו לעשות, ועושין עד חצות-ואלו הן, החיטין והספרין והכובסין. אבל שאר אמניות-אם התחיל בה קדם ארבעה עשר, הוא שגומר עד חצות: שאין העם צריכין לשאר אמניות צרף הרבה.

ח, יט ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין-לא יעשה בישוב, מפני המחלוקות, אבל עושה הוא, במדבר; וההולך ממקום שאין עושין למקום שעושין-לא יעשה: נותנין עליו חמרי מקום שיצא משם, וחמרי מקום שהלך לשם. ואף על פי כן לא יתראה בפניהם, שהוא בטל מפני האסור-לעולם אל ישנה אדם, מפני המחלוקות. וכן מי שדעתו לחזור למקומו, נוהג כאנשי מקומו בין להקל בין להחמיר-והוא שלא יתראה בפני אנשי מקום שהוא בו, מפני המחלוקות.

ח, כ מוליכין ומביאין פלים מבית האמן בארבעה עשר אחר חצות, אף על פי שאינן לצרף המועד. וגורפין זבל מתחת רגלי בהמה, ומוציאים אותו לאשפה. ומושיבין שובכין לתרנגולים; ותרנגלת שישבה שלשת ימים או יתר על הביצים, ומתה-מושיבין אחרת תחתיה בארבעה עשר, כדי שלא יפסדו הביצים. ובמועד, אין מושיבין; אבל אם ברחו במועד מעל הביצים, מחזירין אותה למקומה.

הלכות חמץ ומצה

יש בכללן שמונה מצוות- שלוש מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: שלא לאכל חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה; להשבית שאור מארבעה עשר; שלא לאכל חמץ כל שבעה; שלא לערב חמץ כל שבעה; שלא יראה חמץ כל שבעה; שלא ימצא חמץ כל שבעה; לאכל מצה בלילי הפסח; לספר ביציאת מצרים באותה הלילה. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות חמץ ומצה פרק א

הפסח ולא בערו אלא הניחו ברשותו-אף על פי שעבר על שני לאוין-אינו לוקה מן התורה, מפני שלא עשה מעשה; ומפין אותו, מפת מרדות.

א, ד חמץ שעבר עליו הפסח, אסור בהניה לעולם; ודבר זה, קנס מדברי סופרים: מפני שעבר על בל יראה ובל ימצא, אסרוהו, ואפלו הניחו בשגגה, או באנס-כדי שלא יניח אדם חמץ ברשותו, עד שיהנה בו אחר הפסח.

א, ה חמץ שנתערב בדבר אחר בפסח, בין במינו בין שלא במינו-הרי זה אוסר בכל שהוא. וחמץ שלישראל שעבר עליו הפסח-אף על פי שהוא אסור בהניה-אם נתערב בין במינו בין שלא במינו, הרי זה מתיר לאכלו אחר הפסח: שלא קנסו ואסרו, אלא בחמץ עצמו; אבל התערבת מתרת באכילה,

א, א כל האוכל כזית חמץ בפסח, מתחלת ליל חמשה עשר עד סוף יום אחד ועשרים בניסן-במזיד, חיב כרת, שנאמר "כי כל-אכל חמץ, ונכרתה"; בשוגג, חיב קרבן חטאת קבועה: אחד האוכל, ואחד הממחה ושותה.

א, ב החמץ בפסח, אסור בהניה-שנאמר "ולא יאכל, חמץ", לא יהא בו התר אכילה. והמניח חמץ ברשותו בפסח-אף על פי שלא אכלו, עובר בשני לאוין: שנאמר "ולא יראה לך שאר-בכל-גבלך", ונאמר "שאר, לא ימצא בבתיכם"; ואסור החמץ ואסור השאור שבו מתמצין, אחד הוא.

א, ג אינו לוקה משום "לא יראה" ו"לא ימצא" אלא אם כן קנה חמץ בפסח, או חמצו-כדי שיעשה מעשה. אבל אם היה לו חמץ קדם הפסח, ובא

לאחר הפסח.

א,ו אין חיבין פרת, אלא על אכילת עצמו שלחמץ. אבל ערוב חמץ פגון פתח הבבלי ושכר המדי, וכל הדומה להן מדברים שהחמץ מערב בהן-אם אכלן בפסח, לוקה ואין בו פרת: שנאמר "כל-מחמצת, לא תאכלו". במה דברים אמורים, בשאכל פזית חמץ בתוך התערבת, בכדי אכילת שלוש ביצים-הוא שלוקה מן התורה; אבל אם אין בתערבת פזית בכדי אכילת שלוש ביצים-אף על פי שאסור לו לאכל-אם אכל, אינו לוקה אלא מפת מרדות.

א,ז האוכל מן החמץ עצמו בפסח, כל שהוא-הרי זה אסור מן התורה, שנאמר "לא יאכל, חמץ". ואף על פי כן אינו חיב פרת או קרבן, אלא על פשעור שהוא פזית; והאוכל פחות מפזית במזיד, מכין אותו מפת מרדות.

א,ח אסור לאכל חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, שהוא מתחלת שעה שביעית ביום. וכל האוכל בזמן זה, לוקה מן התורה- שנאמר "לא-תאכל עליו חמץ", כלומר על קרבן הפסח: כך למדו

הלכות חמץ ומצה פרק ב

מפי השמועה, בפרוש דבר זה-לא תאכל חמץ משעה שראויה לשחיטת הפסח, שהוא "בין הערבים", והוא חצי היום.

א,ט ואסרו חכמים לאכל חמץ מתחלת שעה ששית, כדי שלא יגע באסור תורה, ומתחלת שעה ששית יהיה החמץ אסור באכילה ובהניה, שעה ששית מדברי סופרים; ושאר היום משביעית ומעלה, מן התורה.

א,י שעה חמישית, אין אוכלין בה חמץ-גזרה משום יום המענון, שמא יטעה בין חמישית וששית. ואינו אסור בהניה, בשעה חמישית. לפיכך תולין בה תרומה ולחם תודה וכיוצא בהן מחמץ שהוא קדש, לא אוכלין ולא שורפין; עד שתגיע שעה ששית, שורפין הכל.

א,יא הא למדת שמתר לאכל חמץ ביום ארבעה עשר, עד סוף שעה רביעית; ואין אוכלין בשעה חמישית, אבל נהנין בו; והאוכל בשעה ששית, מכין אותו מפת מרדות. והאוכל מתחלת שעה שביעית, לוקה.

ב,ה חור שבאמצע הבית שבין אדם לחברו-זה בודק עד מקום שיזדו מגעת וזה בודק עד מקום שיזדו מגעת, והשאר מבטלו בלבו; וכל מקום שאין מכניסין לו חמץ, אינו צריך בדיקה.

ב,ו חורי הבית התחתונים והעליונים, וגג הנציע, ורפת הבקר, ולולין, ומתבן, ואוצרות יין ואוצרות שמן שאינו מסתפק מהן, ובית דגים גדולים-אינן צריכין בדיקה, אלא אם כן הכניס להן חמץ. אבל אוצרות שכר ואוצרות יין שמסתפק מהן, ובית המלח, ובית השעורה, ובית דגים קטנים, ובית העצים, ובית המריס, וחורי הבית האמצעיים, וכיוצא באלו-צריכין בדיקה, שסתמן שמכניסין להן חמץ; ואם ידע בודאי שלא הכניס שם חמץ, אינו צריך בדיקה. וכשבודק המרתף, בודק ממנו שתי שורות החיצונות, שהן העליונה ושלמטה ממנה.

ב,ז אין חוששין שמא גררה חלדה חמץ, למקום שאין מכניסין בו חמץ: שאם נחש מבית לבית, נחש מעיר לעיר; ואין לדבר סוף. בודק ליל ארבעה עשר, והניח עשר חלות ומצא תשע-הרי זה חושש, וצריך לבדק פעם שניה: שהרי גררה חלדה או עכבר, בודאי.

ב,ח וכן אם ראה עכבר שנכנס לבית וחמץ בפיו, אחר בדיקה-צריך לבדק פעם שניה. אף על פי שמצא פרורין באמצע הבית, אין אומרים פבר אכל

ב,א מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קדם זמן אסור אכילתו, שנאמר "ביום הראשון, תשביתו שאר מבתיכם": מפי השמועה למדו שראשון זה, הוא יום ארבעה עשר. וראיה לדבר זה מה שכתוב בתורה "לא-תשחט על-חמץ, דם-זבחי", כלומר לא תשחט הפסח והחמץ קים; ושחיטת הפסח, הוא יום ארבעה עשר אחר חצות.

ב,ב ומה היא השבתה זו האמורה בתורה-הוא שיבטל החמץ מלבו ויחשב אותו כעפר, וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל, ושכל חמץ שברשותו, הרי הוא כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל.

ב,ג ומדברי סופרים לחפש אחר החמץ במחבואות ובחורים, ולבדק ולהוציאו מפל גבולו. וכן מדברי סופרים שבודקין ומשביתין החמץ בלילה, מתחלת ליל ארבעה עשר לאור הנר, מפני שבלילה כל העם מצויין בבתיהן, ואור הנר יפה לבדיקה; ואין קובעין מדרש בסוף יום שלושה עשר, וכן החכם לא יתחיל לקרות בעת זו-שמא ימשך וימנע מבדיקה, בתחלת זמנה.

ב,ד אין בודקין לא לאור הלבנה, ולא לאור החמה, ולא לאור האבקה-אלא לאור הנר. במה דברים אמורים, בחורים ובמחבואות; אבל אכסדרה שאורה רב-אם בודקה לאור החמה, דיו. ואמצע החצר, אינו צריך בדיקה, מפני שהעופות מצויים שם, והן אוכלין כל חמץ שיפל שם.

בלבו, ודין.

ב, טו כיפת שאור שיחדה לשיבה-אם טח פניה בטיט-הרי זו בטלה, ומתר לקימה. בצק שבסדקי הערבה-אם יש כזית במקום אחד, חיב לבער. ואם לאו-אם היה עשוי לחזק בו שברי הערבה, או לסתם בו נקב-בטל במעוטו; ואם לאו, חיב לבער. היו שני חציי זיתים בשני מקומות, וחוט שלבצק ביניהם-רואין: כל שאלו ינטל החוט נטלין עמו, חיב לבער; ואם לאו, אינו חיב לבער.

ב, טז במה דברים אמורים, בערבה; אבל בבית-אף על פי שאם ינטל החוט אינן נטלין עמו-חיב לבער, מפני שפעמים מקבץ אותן. היה חצי זית בבית וחצי זית בעלגיה, חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה, חצי זית בבית וחצי זית שלפנים ממנו-הואיל ואלו החציי זיתים דבוקין בפותלים, או בקורות, או בקרקעות-אינו חיב לבער, אלא מבטל בלבו ודין.

ב, יז המשפיר בית סתם בארבעה עשר-הרי זה בחזקת בדוק, ואינו צריך לשאל; ואם החזק זה המשפיר שלא בדק, ואמרה אשה או קטן, אנו בדקנוהו-הרי אלו נאמנין: שהכל נאמנים על בעור חמץ, והכל פשרין לבדיקה, ואפלו נשים ועבדים, וקטנים-והוא, שיהיה קטן שיש בו דעת לבדק.

ב, יח המשפיר בית לחברו-אם עד שלא מסר המפתח חל ארבעה עשר, על המשפיר לבדק; ואם משמסר המפתח חל ארבעה עשר, על השוכר לבדק. המשפיר בית בחזקת שהוא בדוק, ונמצא שאינו בדוק-על השוכר לבדק, ואינו מקח טעות, ואפלו במקום שבדקים בשכר, שהרי מצוה הוא עושה.

ב, יט המפרש בים והיוצא בשירה, תוך שלוששים יום-זקוק לבדק. קדם שלוששים יום-אם דעתו לחזר קדם הפסח, צריך לבדק ואחר כך יצא, שמה יחזר ערב הפסח בין השמשות, ולא יהיה לו פנאי לבער; ואם אין דעתו לחזר, אינו צריך לבדק. וכן העושה ביתו אוצר, תוך שלוששים יום-זקוק לבדק, ואחר כך פונס אוצרו לתוכו. קדם שלוששים יום-אם דעתו לפנותו קדם הפסח, צריך לבדק ואחר כך עושהו אוצר; ואם אין דעתו לפנותו קדם הפסח, אינו צריך לבדק.

הלכות חמץ ומצה פרק ג

ארבעה עשר, מבער.

ג, ב החמץ שמניח בלילי ארבעה עשר, כדי שיאכל ממנו למחר עד ארבע שעות-אינו מניחו מפני ומפרד, בכל מקום, אלא מצניעו בכלי או בזוית

אותה הפת במקום זה והרי הפרורין, אלא חוששין שמא הניחה בחור או בחלון, ואלו הפרורין שם היו; ולפיכך חוזר ובדק. אם לא מצא פלום, הרי זה בודק כל הבית; ואם מצא אותה הפת שנטלה העכבר ונכנס, אינו צריך בדיקה.

ב, ט ראה תינוק שנכנס לבית בדוק, ובידו כפר, ונכנס אחריו, ומצא פרורין-אינו צריך בדיקה: שחזקתו שאכלה, ואלו הפרורין שנפלו ממנו בשעת אכילה-שדרך התינוק לפרר בעת אכילתו, ואין דרך עכבר לפרר. ואם לא מצא פרורין כלל, צריך לבדק.

ב, י הניח תשעה צבורין שלמצה ואחד שלחמץ, ובא עכבר ונטל, ולא ידענו אם חמץ אם מצה נטל, ונכנס לבית בדוק-צריך לבדק, שכל הקבוע כמחצה על מחצה.

ב, יא שני צבורין אחד חמץ ואחד מצה, ושני בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק, ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה, ואין ידוע לאי זה בית נכנס זה שנטל החמץ; וכן שני בתים בדוקין, וצבור אחד חמץ, ובא עכבר ונטל, ואין ידוע לאי זה בית נכנס; או שידע שנכנס לאחד מהן, ונכנס אחריו ובדק ולא מצא פלום; או שבדק, ומצא כפר: בכל אלו, אינו צריך לבדק פעם שניה-שאינו פאן קבוע.

ב, יב הניח החמץ בזוית זו, ומצאו בזוית אחרת; או שהניח תשע חלות, ומצא עשר; או שהיו תשעה צבורין מצה ואחד חמץ, ופרש כפר מהן, ואין ידוע אם חמץ או מצה, ובא עכבר ונטל הכפר שפרש, ונכנס לבית בדוק; או שבא עכבר ונטל חמץ, וספק נכנס לבית זה או לא נכנס: בכל אלו, צריך לבדק.

ב, יג נכנס עכבר לבית וכפר בפיו, ויצא עכבר משם וכפר בפיו-אומרים הוא הראשון שנכנס הוא האחרון שיצא, ואינו צריך לבדק; היה הראשון שחור וזה שיצא לבן, צריך לבדק. נכנס עכבר וכפר בפיו, ויצאת משם חלדה וכפר בפיה-צריך לבדק; יצאת ועכבר וכפר בפיה, אינו צריך לבדק-שזה הכפר, הוא שהיה בפי העכבר. נחש שנכנס לחור ופת בפיו, אינו חיב להביא חובר להוציאו.

ב, יד כזית חמץ בשמי קורה, מחיבין אותו להביא סלם להורידו-שפעמים, יפל משמי קורה; היה חמץ בבור, אין מחיבין אותו להעלותו, אלא מבטלו

ג, א כשבדק אדם ומחפש בלילי ארבעה עשר, מוציא את החמץ מן החורים ומן המחבואות ומן הזויות, ומקבץ הכל, ומניחו במקום אחד. עד תחלת שעה ששית ביום, מבערו; ואם רצה לבערו בלילי

ידועה, ונזהר בו: שאם לא נזהר בו ומצאו חסר- צריך לחפש אחריו ולבדק פעם אחרת, שמא גרוהו העכברים.

ג, חל ארבעה עשר להיות בשבת-בודקין את החמץ בלילי ערב שבת, שהוא ליל שלושה עשר; ומניח מן החמץ כדי לאכל ממנו, עד ארבע שעות ביום השבת, ומניחו במקום מצנע, והשאר מבערו מלפני השבת. ואם נשאר מן החמץ ביום השבת אחר ארבע שעות, מבטלו; וכופה עליו פלי עד מוצאי יום טוב הראשון, ומבערו.

ג, ד היו לו כפרות רבות שלתרומה, וצריך לשרפה ערב שבת-לא יערב טהורה עם הטמאה, וישרף; אלא שורף טהורה לעצמה, וטמאה לעצמה, ותלויה לעצמה. ומניח מן הטהורה כדי לאכל, עד ארבע שעות ביום השבת בלבד.

ג, ה מי ששכח או הזיד ולא בדק בליל ארבעה עשר, בודק בארבעה עשר בשחרית; לא בדק בשחרית, בודק בשעת הבעור; לא בדק בשעת הבעור, בודק בתוך החג. עבר הרגל ולא בדק-בודק אחר הרגל כדי שיבער מה שימצא מחמץ שעבר עליו הפסח, מפני שהוא אסור בהנאה.

ג, ו כשבדק החמץ בליל ארבעה עשר, או ביום ארבעה עשר, או בתוך הרגל-מברך קדם שיתחיל לבדק, ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על בעור חמץ; ובדק ומחפש בכל המקומות שמכניסין להם חמץ, כמו שבארנו. ואם בדק לאחר הרגל, אינו מברך.

ג, ז כשגומר לבדק-אם בדק בליל ארבעה עשר, או ביום ארבעה עשר קדם שש שעות-צריך לבטל כל חמץ שנשאר ברשותו, ואינו רואהו; ויאמר, כל חמץ שיש ברשותי שלא ראיתיו ולא ידעתיו, הרי הוא בטל, והרי הוא כעפר. אבל אם בדק מתחלת שעה ששית ולמעלה, אינו צריך לבטל-שהרי אינו ברשותו, שפבר נאסר בהנאה.

ג, ח לפיכך אם לא בטל קדם שש, ומשש שעות ומעלה, ומצא חמץ שהיה דעתו עליו והיה בלבו,

ושכחו בשעת הבעור ולא בערו-הרי זה עבר על "לא-יראה" ו"לא ימצא", שהרי לא בער ולא בטל; ואין הבטול עתה מועיל לו כלום, לפי שאינו ברשותו, והפסח עשהו כאלו הוא ברשותו, לחיבו משום "לא-יראה" ו"לא ימצא". וחיב לבערו, בכל עת שימצאו. ואם מצאו ביום טוב-כופה עליו פלי עד לערב, ומבערו; ואם שלהקדש הוא-אינו צריך לכפות עליו, שהכל פורשין ממנו.

ג, ט מי שיצא מביתו קדם שעת הבעור לעשות מצוה, או לאכל בסעודה שלמצה כגון סעודת ארוסין ונשואין, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו-אם יכול לחזר ולבער ויחזר למצותו, יחזר; ואם לאו, יבטל בלבו. יצא להציל מיד הגיס, מן הנהר, מן הדלקה, ומן המפלת-יבטל בלבו, ודין. יצא לצרף עצמו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו-יחזר מיד. ועד כמה הוא חוזר, עד כפיצה; היה פחות מכפיצה, מבטלו בלבו ודין.

ג, י מי שהניח עיסה מגלגלת בתוך ביתו ויצא, ונזכר אחר שיצא והוא יושב לפני רבו, והיה ירא שמא תחמיץ קדם שיבוא-הרי זה מבטלה בלבו קדם שתחמיץ; אבל אם החמיצה, אין הבטול מועיל כלום, אלא כבר עבר על "לא-יראה" ו"לא ימצא", וחיב לבער מיד כשיחזר לביתו.

ג, יא כיצד בעור חמץ: שורפו, או פורר וזורה לרוח, או זורקו לים; ואם היה החמץ קשה, ואין היס מחתכו במהרה-הרי זה מפררו, ואחר כך זורקו לים. וחמץ שנפלה עליו מפלת, ונמצא עליו עפר שלושה טפחים או יתר-הרי הוא כמבער; וצריך לבטל בלבו, אם עדין לא נכנסה שעה ששית.

ג, יב נתנו לנכרי קדם שעה ששית, אינו צריך לבער. ואם שרפו קדם שעה ששית, הרי זה מתר להנות בפחמין שלו בתוך הפסח. אבל אם שרפו משעה ששית ומעלה-הואיל והוא אסור בהנאה, הרי זה לא יסיק בו תנור וכירים, ולא יאפה בו, ולא יבטל בו; ואם אפה או בשל-אותה הפת ואותו התבשיל, אסור בהנאה. וכן הפחמין שלו אסורין בהנאה, הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה.

הלכות חמץ ומצה פרק ד

מרשותו חמץ שלגוי, או שלהקדש-תלמד לומר "לא-יראה לד", שלך אי אתה רואה; אבל אתה רואה שלאחרים, או שלגובה.

ד, ב הא למדת, שחמץ של ישראל-אם הניחו ברשותו, אפלו טמון, ואפלו בעיר אחרת, ואפלו מפקד ביד גויים-הרי זה עובר משום "לא-יראה" ו"לא ימצא"; וחמץ שלהקדש או שלגוי, שהיה

ד, א פתוב בתורה "לא-יראה לך חמץ". יכול אם טמן אותו, או הפקיד אותו ביד גויים, לא יהיה עובר-תלמד לומר "שאר, לא ימצא בבתיכם", אפלו הטמינו או הפקידו. יכול לא יהיה עובר אלא אם כן היה החמץ בביתו, אבל אם היה רחוק מביתו בשדה או בעיר אחרת, לא יהיה עובר-תלמד לומר "בכל-גבלך", בכל רשותו. יכול יהא חיב לבער

אצל ישראל-אפלו היה עמו בבית-הרי זה מתר, מפני שאינו שלו. ואפלו היה שלגר תושב שיד ישראל שולטת עליו, אין כופין אותו להוציא החמץ מרשותנו בפסח. אבל צריך לעשות מחצה גבוהה עשרה טפחים, בפני חמצו שלגוי-שמה יבוא להסתפק ממנו; אבל שלהקדש, אינו צריך, מפני שהכל פורשין מן ההקדש, כדי שלא יבואו לידי מעילה.

ד, ג גוי שהפקיד חמצו אצל ישראל-אם קבל עליו ישראל אחריותו, שאם אבד או נגנב, ישלם לו דמיו-הרי זה חייב לבערו: הואיל וקבל עליו אחריות, נעשה כשלו. ואם לא קבל אחריות-מתר לקימו אצלו, ומתר לאכל ממנו אחר הפסח: שברשות הגוי הוא.

ד, ד גוי אלם שהפקיד חמצו אצל ישראל-אם יודע הישראלי שאם אבד או נגנב, מחיבו לשלמו וכופהו ואונסו לשלם, ואף על פי שלא קבל אחריות-הרי זה חייב לבערו: שהרי נחשב כאלו הוא שלו, מפני שמחיבו האנס באחריותו.

ד, ה ישראל שהרהין חמצו אצל הגוי-אם אמר לו, אם לא הבאתי לך מעות מפאן ועד יום פלוני, קנה חמץ זה מעכשו-הרי זה ברשות הגוי, ואותו החמץ מתר לאחר הפסח: והוא שיהיה הזמן שקבע לו, קדם הפסח. ואם לא אמר לו, קנה מעכשו-נמצא אותו החמץ כאלו הוא פקדון אצל הגוי, ואסור בהנאה לאחר הפסח.

ד, ו ישראל וגוי שהיו באין בספינה, והיה החמץ ביד ישראל, והגיעה שעה חמישית-הרי זה מוכרו לגוי, או נותנו לו במתנה; וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה.

ד, ז אומר הוא ישראל לגוי, עד שאתה לוקח במנה בוא וקח במאתים, עד שאתה לוקח מגוי בוא וקח מישראל-שמה אצרך ואקח ממך אחר הפסח. אבל לא ימכר לו ולא יתן לו, על תנאי; ואם עשה כן, הרי זה עובר על בל יראה ובל ימצא.

ד, ח תערבת חמץ, עוברין עליה משום בל יראה ובל ימצא-כגון המריס וכתח הבבלי ושכר המדי שעושין אותו מן הקמח, וכל פיוצא באלו מדברים הנאכלים; אבל דבר שיש בו תערבת חמץ, ואינו ראוי לאכילה-הרי זה מתר לקימו בפסח.

ד, ט פיצד: ערבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות, אפלו נתנו שעה אחת קדם שעת הבעור-הרי זה מתר לקימו. ואם לא נתן העורות, ונתן הקמח קדם שלושה ימים לשעת הבעור-מתר, שהרי נפסד והבאיש; תוך שלושה ימים, חייב לבער.

ד, י וכן הקילור והרטיה והאספלונית והתריאק שנתן לתוכו חמץ-מתר לקימו בפסח, שהרי נפסדה צורת החמץ. הפת עצמה שעפשה ונפסלה מלאכל הפלב, ומלגמה שנסרחה-אינו צריך לבער.

ד, יא בגדים שכבסו אותן בחלב חטה, וכן נירות שדבקו אותן בחמץ, וכן כל פיוצא בזה-מתר לקימו בפסח, ואין בהן משום "לא-יראה" ו"לא ימצא": שאין צורת החמץ עומדת.

ד, יב דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל, או שאינו מאכל כל אדם כגון התריאק וכיוצא בו-אף על פי שמתר לקימו, אסור לאכלו עד אחר הפסח; ואף על פי שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא, הרי זה אסור לאכלו.

דער רבי זאגט אז אפילו ווען מען פאלט אין בלאטע, טאר מען נישט בלייבן דארט ליגן, נאר א פוס אריין און א פוס ארויס, א פוס אריין און א פוס ארויס, און דער לעצטער פוס וועט שוין זיין אינגרויסן. דאס מיינט אז אפילו ווען א מענטש זעט אז ער קען זיך נישט שטארקן איבער זיינע שווערע נסיונות, און ער זינקט נעבעך אין א טיפע בלאטע פון עבירות, זאל ער אבער נאכאלץ נישט אויפגעבן אינגאנצן, נאר כאטש פרובירן ארויסצושלעפן א פוס, אפילו ווען אין די זעלבע צייט פאלט די אנדערע פוס צוריק אין די בלאטע, ער זאל פרובירן אריינצוכאפן כאטש וויפיל נוסע זאכן ער קען, אפילו ווען אין די זעלבע צייט פאלט ער נאך דורך מיט אנדערע עבירות. און אויב וועט ער אזוי טון, וועט אים דער אייבערשטער העלפן אז סוף בל סוף וועט ער ארויסקריכן פון אלעם שלעכטס.

מוהרא"ש זאגט אויף דעם, אז דאס קען מען ספעציעל מקיים זיין אין די סוכה, אזוי ווי צדיקים זאגן אז אין די סוכה גייט מען אריין מיט די שיד, דאס מיינט אז אפילו א מענטש איז אינגאנצן פארשפירט מיט עבירות, זאל ער כאטש אריינלויפן אין די הייליגע סוכה, און זיך מחי' זיין מיט דעם אז ער איז מקיים א מצוה יעדע רגע וואס ער זיצט דארט.

רבי נתן איז אמאל געקומען ווייזן אן אתרוג פאר'ן רבי'ן אויב ער זאל עס קויפן. דער רבי האט עס באטראכט און נישט געזאגט אז ס'איז עפעס ספעציעל גוט. אבער פון דעסט וועגן האט עס רבי נתן געקויפט. שפעטער האט דער רבי זייער אויסגעלויבט דעם אתרוג. און ער האט מסביר געווען פאר רבי נתן אז דער ערשטער מאל וואס ער איז געקומען עס ווייזן האט ער נישט געוואלט מאכן אזא מצב דערפון, ווייל דאן וואלט ער צוריק גענאנגען צום אתרוג סוחר נאר פרייליכערהייט, און דער סוחר וואלט דאס אויסגענוצט אויף צו בעטן נאר אסאך געלט פאר דעם...

מוהרא"ש זאגט אז אזוי ווי מענטשן זוכן מיט א פארגרעסערונג גלאז צו טרעפן עפעס א קליין פינטל אויף אן אתרוג, די זעלבע דארף מען זוכן אויף יעדן איד צו טרעפן אויף אים אפילו נאר עפעס א קליינע נוסע פינטעלע וואס ער האט אין זיך.

<p>24</p> <p>ראשון Sunday</p> <p>Candle Lighting 6:31 הדלקת הנרות</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>Yom Kippur Eve</p> <p>נץ החמה..... 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:46 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:46 שקיעה..... 8:02 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:49 מעשר שני טו • תוספתא: זבים ה בבלי: קידושין מב • ירושלמי: מעשר שני טו • תוספתא: זבים ה בבלי: ירמיה יח-ט • רמב"ם: שביתת יום טוב ו</p>	<p>ערב יום כפור</p> <p>עלות השחר..... 5:33 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:10 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:22 שקיעה..... 6:49 בבלי: קידושין מב • ירושלמי: מעשר שני טו • תוספתא: זבים ה בבלי: ירמיה יח-ט • רמב"ם: שביתת יום טוב ו</p>
<p>25</p> <p>שני Monday</p> <p>Yom Tov Ends 8:01 זמן מוצי"ט</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>Yom Kippur / Yizkor</p> <p>נץ החמה..... 6:47 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:46 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:46 שקיעה..... 8:01 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:48 בבלי: קידושין מג • ירושלמי: - • תוספתא: טבול יום א בבלי: ירמיה כ-כא • רמב"ם: שביתת יום טוב ז</p>	<p>יום כפור, יזכור</p> <p>עלות השחר..... 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:10 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:22 שקיעה..... 6:48 בבלי: קידושין מג • ירושלמי: - • תוספתא: טבול יום א בבלי: ירמיה כ-כא • רמב"ם: שביתת יום טוב ז</p>
<p>26</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>נץ החמה..... 6:48 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:46 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:46 שקיעה..... 7:59 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:46 בבלי: קידושין מד • ירושלמי: מעשר שני טז • תוספתא: טבול יום ב בבלי: ירמיה כב-כג • רמב"ם: שביתת יום טוב ח</p>	<p>עלות השחר..... 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:10 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:22 שקיעה..... 6:46 בבלי: קידושין מד • ירושלמי: מעשר שני טז • תוספתא: טבול יום ב בבלי: ירמיה כב-כג • רמב"ם: שביתת יום טוב ח</p>
<p>27</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>נץ החמה..... 6:49 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:47 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:47 שקיעה..... 7:57 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:44 בבלי: קידושין מה • ירושלמי: מעשר שני יז • תוספתא: ידים א בבלי: ירמיה כד-כה • רמב"ם: חמץ ומצה א</p>	<p>עלות השחר..... 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:11 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:23 שקיעה..... 6:44 בבלי: קידושין מה • ירושלמי: מעשר שני יז • תוספתא: ידים א בבלי: ירמיה כד-כה • רמב"ם: חמץ ומצה א</p>
<p>28</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>נץ החמה..... 6:50 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:47 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:47 שקיעה..... 7:56 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:43 בבלי: קידושין מו • ירושלמי: מעשר שני יח • תוספתא: ידים ב בבלי: ירמיה כו-כז • רמב"ם: חמץ ומצה ב</p>	<p>עלות השחר..... 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:11 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:23 שקיעה..... 6:43 בבלי: קידושין מו • ירושלמי: מעשר שני יח • תוספתא: ידים ב בבלי: ירמיה כו-כז • רמב"ם: חמץ ומצה ב</p>
<p>29</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 6:23 הדלקת הנרות</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p>נץ החמה..... 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:47 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:47 שקיעה..... 7:54 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:41 בבלי: קידושין מז • ירושלמי: מעשר שני יט • תוספתא: עקצין א בבלי: ירמיה כח-כט • רמב"ם: חמץ ומצה ג</p>	<p>ערב סוכות</p> <p>עלות השחר..... 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:11 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:23 שקיעה..... 6:41 בבלי: קידושין מז • ירושלמי: מעשר שני יט • תוספתא: עקצין א בבלי: ירמיה כח-כט • רמב"ם: חמץ ומצה ג</p>
<p>30</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Candle Lighting 7:52 הדלקת הנרות</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p>1st Day Succos</p> <p>נץ החמה..... 6:52 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:48 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:47 שקיעה..... 7:52 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:39 בבלי: קידושין מח • ירושלמי: מעשר שני כ • תוספתא: עקצין ב בבלי: ירמיה ל-לא • רמב"ם: חמץ ומצה ד</p>	<p>א' דסוכות, אום נצורה</p> <p>עלות השחר..... 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א..... 9:12 סו"ז תפלה - מג"א..... 10:23 שקיעה..... 6:39 בבלי: קידושין מח • ירושלמי: מעשר שני כ • תוספתא: עקצין ב בבלי: ירמיה ל-לא • רמב"ם: חמץ ומצה ד</p>

דַּעַר רַבִּי זָאגַט אַז מֵעַן קָען זײַד גַּאָרנײַשֵׁט פֿאַרשטעלן די גרױסִקײט און טײַעֲרִקײט פֿונַעם אַתְרוֹג. מֵעַן זַעט אַז אײַדוּ גַעבֿן אױס אַסאַך גַעלֵט פֿאַר די מַצֹּה, מֵעַר זױ פֿאַר אַנְדֵּרעֶע מַצֹּת, זױיל דָּאָס אײַז עֲפֻעֵס גַאָר אַ ספֻּעצײַטלעך חֲשׁוּבֶע מַצֹּה. (שׂיחױת הַר״ו סײַמוֹ קב״ה)